STRIPSCHRIFT

verschijnt maandelijks
nummer 125
prijs f 4,95

Corentin en
Paul Cuvelier

Kuifje op de Hunstberg

15 september Kuifje in Dronten

Vergis je niet

Oude nummers van Stripschrift zijn nog steeds verkrijgbaar tegen de oorspronkelijke prijs

Vul de antwoordkaart in het hart van het blad in.

18 (*f* 2,25): Vijftig jaar Bruintje Beer met een herdruk van **Bruintje Beer verdwaald**, Walt Disney Studios (tekenfilm)...

19 (*f* 2,25: Kabouterstrips met herdruk van het **Paulus de Boskabouter**-verhaal nr. P.14, John Bakker...

20 (*f* 2,25): **Prins Valiant** door Harold R. Foster met een herdruk van **Aanval op de Neveleilanden** (1960); Thé Tjong Khing.

36 **1/2** (*f* 1,50): **Mad** poster & gemengd nieuws.

38 **1/2** (*f* 1,50): Het pikante **Lucky Luke**-verhaal **Luke se défoule** (1966) op posterformaat & gemengd nieuws.

45/46 (*f* 3,25): Superhelden; **Octobriana; Guus Slim's** Tillieux met herdruk van **Felix; Heer Bommel en zijn Iksel** (1908-einde).

47/48 (*f* 3,25): Peyo met herdruk van **De Groene Draak (Johan en Pirrewiet)** uit **Sprint; De Blauwbloezen** van Slaverius, Giles; herdruk **De valstrik van de Rode Kreek** (Timoer, 1956); tekenfilm en pornostrip...

51/52 (*f* 3,75): Alles over Marc Sleen met **Nero**-bibliografie en **Oktaaf Keunink**-herdrukken; Börge Ring; Gotlib met fraaie herdruk van een onfris verhaal...

55/56 (*f* 3,75): Special over Peter de Smet met een herdruk van de oer-**Generaal** en van zijn **Fulco en de Miesmannetjes** (uit **'t Kapoentje**): Druillet mét adembenemende herdruk (1969); striptekenaars aller landen verenigt u...

57/58 (*f* 3,75): Erg veel over Marten Toonder met name zijn jeugdwerk **(Thijs IJs); Buck Danny** en dus ook Victor Hubinon; Daan Jippes (**2 voor t**) Richard Corben met een gruwelijke herdruk...

59/60 (*f* 3,75): 50 jaar Disney-tekenfilms, een tussensprint van Kees de Bree; Daan Jippes over Carl Barks mèt unieke **Donald Duck**-herdruk van Barks; **Donald Duck**-weekblad en een heel klein **Kuifje**...

65 plus (*f* 2,25): Interview Tibet met herdruk **Rik Ringers leidt de dans** (1955); **Chick Bill; Tina;** Jay Linch door Evert Geradts; **De Wonderen van Mu** (11/33-11/44)...

66 (*f* 2,25): Interview Franquin met uitvoerige bibliografie én herdrukken **Guust Flater, The Spirit** van Will Eisner, Dick Matena (over de **Macaroni's); De Wonderen van Mu** (11/45-11/49).

67 (*f* 2,25): **Nader tot Kuifje 3** over interessante drukvarianten; interview Carry Brugman; speciaal Roba met **Bollie en Billie** en **De Sliert** en een bibliografie; **De Wonderen van Mu** (11/50-11/70)...

68/69 (*f* 3,75): De Marten Toonder-story deel 1 en het begin van de herdruk van **Tom Poes en de Schoonschijners** (1610-1635); alles over **Akim** en **Tarzan**-pulpuitgaven; **De Wonderen van Mu** (11-72-11-82).

70 (*f* 2,25): De Marten Toonder-story deel 2 (**Panda**, Toonder-studioos); Jan van Haasteren; **De Wonderen van Mu** (11-83-einde); **Tom Poes en de Schoonschijners** (1636-1655)...

71 (*f* 2,25): **Koning Hollewijn**; Lambil, Cauvin; **Tom Poes en de schoonschijners** (1656-einde)...

72 (*f* 2,25): **Blake en Mortimer; Panda**; een persiflage op **Kuifje**; veel over Craenhals met de herdruk van **Fort Bravo** uit 1953...

73 (*f* 2,95): Legendarische beschouwingen van Domien ten Berge over Marten Toonder; **Tibor, Fulgo** en **Rakalilliputuitgaven**; Dick Matenapersiflage op stripfanzines...

74 (*f* 2,95): 4 blz. **Zuiptor** van Uco Egmond, speciaal voor Stripschrift, Raymond Macherot (**Chlorophyl, Poezekat**); Domien ten Berge over Marten Toonder; **Professor Pi**...

75/76 (*f* 4,25): Uitvoerige aandacht aan Peter O'Donnell met een herdruk van zijn **Modesty Blaise**; Willy Lohmann's vochtige **Kraaienhove**-persiflage...

77 (*f* 2,95): Special Gerrit Stapel met de nergens elders gepubliceerde strip **Mijn vriend Andries**; Aart Clerkx tekent voor **Stripschrift:**..

78 (*f* 2,95): Speciaal voor Stripschrift 8 blz. Daan Jippes in **Intercity Incident**; interview met Forest 'Bud' Sagendorf over **Popeye; Modesty Blaise**; algemene beschouwingen over de vloek in het beeldverhaal...

79 (*f* 2,95): Jules Feiffer; **Moem**; Piet Wijn onder de loepe èn voor het voetlicht met een herdruk van **De Moorse Tovenaar; Tintin et moi** (Kuifje dus)...

80 (*f* 2,95): De **Robbedoes**-verhalen van Fournier; **The Hulk** met een herdruk; **De Tovenaar van Fop**; Vervolg & slot-herdruk **De Moorse Tovenaar** van Piet Wijn...

81/82 (*f* 4,25): Special Peyo, **Smurfen** met herdrukken; alles over de Dupuis-tekenaars in een overzichtelijke encyclopedie; Tillieux en een **Felix**-herdruk...

83 (*f* 2,95): De stripbladen **Sjors** en **Pep** (nu **Eppo**); Loriot; begin unieke herdruk van de **Dick Bos** reclamestrip **Glashard**; de populariteit van stripfiguren...

85 (*f* 2,95): De professoren in het Europese beeldverhaal (**Zonnebloem, Barabas, Adhemar, Sickbock, Pirlwytskofsky, Kalker, Lupardi**—; Harry Balm, **Kuifje**-wedstrijd; Patty Klein over stripscenario's; **Dick Bos**...

86 (*f* 2,95): komplete inhoudsopgave van **Stripschrift** nr. 49/50 t/m 84; Eddy Paape, informatie over het SDCN...

87 (*f* 2,95): Alles over **Bert Bus** met een herdruk van zijn Nitokris, kartoenrubriek Ong-Gezien over **Tom Ungerer**, start van herdrukken **Simpelman, Lucky Luke** voer voor psychologen en een unieke L.L.-persiflage.

88 (*f* 2,95): **Ridderspecial: Prins Valiant, De Rode Ridder** en de Vlaamse Ridderschap van **Bob de Moor** op hun historische betrouwbaarheid getoetst. Een nummer geknipt voor het (geschiedenis) onderwijs, met Prins Valiant-persiflage van **Wood** en aandacht voor tekenfilm **Tarzoon**, de schande van de jungle.

89 (*f* 2,95): **Uitgeverij Casterman**, met o.m. interview met **Jacques Martin, Jacques Tardi**, in de voetsporen van Jules Verne, herdruk van unieke **Tardi**-oorlogsstrip, **Kuifje en de Picaro's**, de **4 Helden**, gewogen en te licht bevonden, **Craenhals, Kresse.**

90/91 (*f* 4,60). Zéér uitvoerige **Disney**-special met Art Babbit, Floyd **Gottfredson, Barks index**, de tekenfilm Fantasia, **Donald Duckweekblad** nader bekeken, Mickey Mouse-Donald Duck - strijden om de macht in een **Bill Elder**-persiflage, en als **extra** een kompleet nimmer in Nederland gepubliceerd MM-verhaal: **MM als oorlogsvrijwilliger.**

92 (*f* 2,95): **De auto in de strip**, ambivalentie t.o.v. Jean Graton's schepping **Michel Vaillant, Julie Wood**, herdruk. MV-strip, Strip en werkelijkheid bij MV, en **Van strijd tot strip**, overpeinzingen bij de Nederlandse politieke plaat van Kartoenist/striptekenaar **Wim van Wieringen.**

93 (*f* 2,95): Start van **herdrukken** (vert. Dick Matena) van de legendarische strip **Pogo** met een artikel over schepper Walt Kelly, nog meer over **Paulus de Boskabouter**, aandacht voor Toonder's **Magister Hocus Pas**, miskend en onderkend genie. Jan Gerhard Toonder over **De Stripkunst** van Marten Toonder. **Onggezien** en een opzienbarende kartoen van Yrrah uit VN.

94/95 (*f* 3,60): Alles over **2000 nummers Robbedoes**-weekblad. De ontwikkeling van het blad, interview met **hoofdredacteur Karel Cavens**, de geboorte van **Robbedoes** in herdruk... **Robbedoes index** t/m nr. 2000; verder aandacht voor de dertigste verjaardag van het **weekblad Kuifje**, Pogo.

96 (*f* 3,25): **Jijé-special interview** en een herdruk van zijn **Pogologie**, Jan Gerhard Toonder en Lo Hartog van Banda en de start van een nieuwe rubriek Frans nieuws **La France Oh la la.**

97 (*f* 3,25): De opkomst en ondergang van de keizerstrip **Trigië**, in een interview met tekenaar met tekenaar **Don Lawrence, Verdwenen Kuifjes** door Har Brok teruggevonden, interview met **Selby Kelly** weduwe van Pogo-tekenaar Walt en tevens degene die de strip voortzette... herdrukken.

98 (*f* 3,25): Uniek **documentatienummer: Strips in de dertiger jaren** met Herman Pieter de Boer over **De Toverwereld van Doe mee**, Mr. van Veen over **De relatie kinderprent-stripverhaal**... De werkelijke geschiedenis van Tripje, Gerrit Theodoor **Rotman**, George van Raemdonck, **Bulletje en Boonestaak** Honderdduizenden **Soete suikerbollen van W. G. van de Hulst en Zn., Thijs IJs**, Toonder's eerste beer... Barend Servet over zijn wederwaardigheden met **Gijsje Goochem**, GG-herdrukken.

99 (*f* 4,95) SUPERDIK **Amerikanen nummer** met o.m. een exclusief interview met **Wallace Wood**, stripmaker **Martin Lodewijk over Milton Caniff**, unieke herdrukken **Male call** (Caniff) en **The Curse** van **Wood en als extra Woodpersiflage** op **Caniff-strip** Terry & The Pirates, **Trigië**, politiek gewogen, een navrante beschouwing, **Pogo** herdrukken, **Kuifje** in Rotterdam en een verslag van het **congres in Angoulème.**

100 (*f* 4,95): Een 64 pagina's jubileumnummer met onder meer een diepgravend interview met tekenaar **Hans G. Kresse**, een volledige herdruk van het 65-ste Eric de Noorman-verhaal: **De stille strijd**, een door **Toonder** zelf opnieuw bewerkte lezing over eigen werk, een interview met **Hergé**, de relatie tussen **striphelden en tekenfilms** onderzocht door de Stichting **Holland Animation**, een artikel over **Cartoons** door cartoonist/striptekenaar **Wim van Wieringen**, het eerste artikel in de reeks over de opkomst en ondergang van de **Hollandse Stripschool** en een duik van **Guus Luijters** in zijn stripverleden.

101 (*f* 3,95): **Een scenaristen special**, interviews met **Greg, Jacques Lob, Jean Michel Charlier, Pierre Dionnet**, aandacht voor **Blueberry**, een **Pogo-persiflage** door **Wallace Wood/Harvey Kurtzman** met kanttekeningen van Evert Geradts en het begin van de herdruk van het 66-ste en laatste Eric de Noorman-verhaal: **De eerloze krijg.**

102/103 (*f* 3,95): Extra dik (56 pag.), met aandacht voor de geschiedenis van Kuifje Weekblad, **interviews** o.a. met de schepper van Blake en Mortimer. **E.P. Jacobs, Bob de Moor en Claude Auclair**, een tekenaar van de nieuwe generatie, de Lombard-uitgaven uitgepuzzeld, een artikel van **Henk J. Meier** over **Rik Ringers** en het vervolg van de Eric de Noorman herdruk: **De eerloze krijg.**

104 (*f* 3,95): Sublieme omslag van **Joost Swarte** en een gesprek met hem door **Herman Pieter de Boer**, een reaktie op het **Trigië**-artikel uit nummer 99, een verslag van de Kartoenale, deel 2 in de serie over de opkomst en ondergang van de **Hollandse Stripschool**, een Pogo-herdruk en het vervolg van **De eerloze krijg.**

105 (*f* 3,95): Aandacht voor 'Duckman' **Carl Barks** d.m.v. een artikel en een **herdruk** van een van zijn eerste **Donald Duck**-verhalen, een lezing van **Daan Jippes** over het maken van strips, aandacht voor tien jaar **Het Stripschap, Tante Leny** plus de herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman.**

106 (*f* 4,95): Hugo Prattnummer, interviews, beschouwingen en een herdruk van **Luck Star O'Hara**, de VNU-story III, de jaarlijkse Stripdoorsnede, herdrukken van **Pogo, Eric de Noorman**, boekbesprekingen...

107/108 (*f* 4,95): Alles over **Kapitein Rob** en zijn schepper Pieter Kuhn, de volledige **Kapitein Robmusical** van Evert Werkman, herdrukken **Eric de Noorman** en Smurfen...

109/110 (*f* 4,95) **Eppo**-special met beschouwingen en interviews over en met Henk Kuijpers (**Franka**), Bert Bus, René Follet, Peer en Uco, de VNU-story IV, kritiek op de vooroordelen tegen strips, een kartoenbijdrage van Ton van Hoogendoorn, de boekenspecial met o.a., **Kuifje in Zwitserland**, herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman...**

111 (*f* 4,25/: Stripproduktienummer over het ontstaan van strips, tekenwerk (door Matena), scenario, lettering, inkten, inkleuring, merchandising en syndication. Nogmaals **Kapitein Rob**, herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman...**

112/113/114 (*f* 5,95): Driedubbelnummer over detectivestrips met Eisner, en zijn **Spirit, The Shadow, Schlomo Raven, Jack Palmer** (Pétillon), Loro, **Jess Long**, detectivefilms, 3 forse herdrukken plus **Eric de Noorman**, boekbesprekingen...

115 (*f* 4,25): Een tipje van de sluier opgelicht over Strips en politiek en verder Willem, Peter van Straaten, Behrendt, Crumb en de **Eric de Noorman**-herdruk...

116 (*f* 4,95): Centsprenten en strips, interviews met Ben van Voorn en Piet van Elk en beschouwingen over Alain Saint-Ogan, Toonder en Piëts **Bassie**, Chantal Montellier, Martin Lodewijk en de **Eric de Noorman**-herdruk...

117/118 (*f* 6,50): Interview Blanc-Dumont met herdruk, Jijé-polemiek, inhoudsopgave **Stripschrift** nrs. 85-117/118, de redaktionele **Top 20** van 1978, een boekenspecial, herdruk **Pogo** en de afsluiting van de **Eric de Noorman**-herdruk...

119 (*f* 4,95): **Lucky Luke**, interviews met Morris en Goscinny, 2 unieke herdrukken, **De Ballade van de Daltons**, 50 jaar **Kuifje**, Marketing van Stripschriften op de Nederlandse markt...

120 (*f* 4,95): Science Fiction met Leloup, **Arman en Ilva**, Dick Matena en Enki Bilal met herdruk...

STRIP SCHRIFT

nr. 125 1979

Uitgegeven door Vonk/Uitgevers B.V. voor Het Stripschap Nederlands Centrum voor Belangstellenden in Strips, goedgekeurd bij K.B. 30 sept. 1968: ingeschreven K.v.K. A'dam onder nr. V 531651.

Redaktie: Postbus 15268, 1001 MG Amsterdam, tel. 033-31181

Uitgever: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist, tel. 030-781865
Advertenties: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist, tel. 030-791496

Redaktie: Hans van den Boom, Kees de Bree, Har Brok, Rob van Eijck, Hans Frederiks, Wim van Helden, Ernst Pommerel

Vaste medewerkers: Eric Hoek, Henk J. Meier, Jean-Pierre Mercier (Frankrijk), Nico Noordermeer, Guus Ong, Albert Tol

Vormgeving en produktie: Loes Leeman

Stripschrift is verkrijgbaar:
via een abonnement (jan t/m dec) à f 38,50
Abonnementsprijs buiten Benelux f 50,—
giro 209948 t.n.v. Stripschrift, Slavenburgs Bank Zeist, giro 81168, banknr. 64.48.33.416; of via een lidmaatschap/abonnement van het Stripschap, giro 1513000 t.n.v. de penningmeester van het Stripschap, Amrobank, Amsterdam, giro 390376, banknr. 42.11.38.114; alsmede in de losse verkoop à f 4,95.
Houders van een CJP-paspoort kunnen zich bij hun CJP-buro opgeven en betalen de gereduceerde abonnementsprijs van f 34,50 voor een kalenderjaar.
Lopende (bestaande) abonnementen kunnen niet omgezet worden!
Abonnementen op Stripschrift die in de loop van het abonnementsjaar worden opgegeven, kunnen slechts voor een gehele jaargang worden afgesloten.

Stripschrift is eveneens verkrijgbaar in veel boekhandels en kiosken.

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOUDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOCOPIE, MICROFILM OF OP WELKE ANDERE WIJZE OOK, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN STRIPSCHRIFT EN AUTEURS.

DE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE GEPLAATSTE ARTIKELEN BERUST BIJ DE AUTEURS.

Druk: Vonk Zeist

'Je ogen zijn zacht als die van een meisje, jonge vreemdeling...', aldus begint het gedicht ***L'indifferent*** *uit de cyclus* ***Shéhérazade*** *van de Franse dichter* ***Tristan Klingsor*** *In 1903 zette de componist* ***Maurice Ravel*** *dit gedicht op muziek. De pikante bijzonderheid hierbij is, dat Ravel wenste dat het lied door 'n* ***man*** *gezongen zou worden, wat er overigens nooit van gekomen is. Het publiek zou te zeer gechoqueerd worden; immers, in het verloop van het gedicht wordt nog gesproken van de verleidelijke schoonheid van het gezicht van de jongeling, '...waarover donzen schaduwen vallen...' De ik-figuur uit het gedicht probeert de jongen zijn huis binnen te lokken, wat niet lukt. Vanuit zijn deuropening kijkt hij de jongen na, als deze sierlijk 'n laatste groet wuift en' ...de heup licht gebogen, met lome, vrouwelijke tred...' uit het gezicht verdwijnt.*
Geroutineerde striplezers zullen meteen begrijpen wie deze vrouwelijk mooie jonge vreemdeling in het Verre Oosten geweest moet zijn: ***Corentin Feldoë****, de creatie van de Belgische striptekenaar* ***Paul Cuvelier****. Voor minder geroutineerde lezers leggen Wim van Helden en Rob van Eijck het uit in het artikel 'De Fantastische Avonturen van Corentin Feldoë, ofwel De Lof der Zinnelijkheid'. Dit nummer van Stripschrift is in zijn geheel aan de in 1978 overleden Cuvelier gewijd. In 'n apart artikel worden de andere reeksen van deze tekenaar geïntroduceerd.*
Het enige interview van niveau met Cuvelier werd in 1970 afgenomen door het Franse fanzine ***Schtroumpf****. Hans Frederiks vertaalde het voor Stripschrift.*
Tenslotte hebben we geprobeerd U 'n indruk te geven van de stripkunst van Paul Cuvelier door het herdrukken van 'n tweetal korte verhalen van zijn hand uit Kuifje.

De fantastische avonturen van Corentin ofwel de Lof der Zinnelijkheid, de strip Corintin Feldoë onder de loep gelegd door Wim van Helden en Rob van Eijck / pagina 4

Over meisjes, Middeleeuwers en Indianen, Cuvelier's overige series (Dientje, Zilveren Vlam, Wapi en Epoxy); een inventariserende analyse door Wim van Helden en Rob van Eijck / pagina 10

"Het lichaam is mijn belangrijkste onderwerp". Paul Cuvelier aan het woord, interview door Numa Sadoul en Jacques Glénat-Guttin / pagina 14

Cuvelier-herdrukken uit Kuifje-weekblad / pagina 20

Kuifje op de Kunstberg, de tentoonstelling "Het imaginair museum van Kuifje" te Brussel besproken door Har Brok / pagina 24

Pogo / pagina 26

De Fransen van Hansen, Frans stripnieuws door Hans Frederiks / pagina 30

Postriptum, wederom met Bassie / pagina 31

Nieuws met de rubrieken "De Weekbladen" en "Signalement" / pagina 34

De Stripschappagina / pagina 38

Inside Woody Allen/Prof. Pi / pagina 39

Sommaire
Ce numéro de Stripschrift a comme sujet principal le dessinateur belge Paul Cuvelier (mort en 1978), auteur de la BD. *Corentin Feldoë, Flamme d'Argent, Epoxy, Wapi* **et** *Line.* **Vous trouverez aussi deux rééditions et les rubriques habituelles comme les nouvelles, La France, etc.**

Summary
This issue of Stripschrift is mainly devoted to the belgian drawer and painter Paul Cuvelier, author of comics as *Corentin Feldoë, Epoxy* **and others, who died in 1978. In this issue also some reprints of Cuvelier first published in the weekly** *Tintin.* **On the other pages our regular items: News, La France, etc.**

De in 1978 overleden tekenaar Paul Cuvelier was in vele opzichten 'n unieke figuur in de generatie striptekenaars die direkt na de Tweede Wereldoorlog in België meehielp de fundamenten te leggen voor de *golden age of comic* in de Frans- en Nederlandstalige stripwereld.
Was Cuvelier de grootste van allemaal? En zo nee, waarom niet? Wim van Helden en Rob van Eijck proberen het U uit te leggen.

De Fantastische Avonturen van Corentin ofwel DE LOF DER ZINNELIJKHEID

door WIM VAN HELDEN en ROB VAN EIJCK

'Men hoeft geen grijze haren te hebben om kunstenaar te zijn. Daarvan is Paul Cuvelier het levend voorbeeld. Paul kon nog maar pas lopen als hij reeds een potlood in handen hield en tekende op alles wat in zijn bereik viel. (...) Het behangpapier van zijn kamer en zelfs de mooie tafellakens van Mama Cuvelier moesten eraan geloven. Hiervoor kreeg hij dan soms een bolwassing, maar 't was al boter aan de galg! Een talent als het zijne verliest men niet zoals een handtas of een doodgewoon regenscherm.

(...) De vader van Corentin werd geboren op 23 november 1923, hij is groot, slank, heeft blauwe ogen en blond haar dat er altijd een beetje verwilderd uitziet. ' 't Komt van de wind!' zegt hij en ook als 't bladstil is heeft de wind het gedaan. Aan dassen heeft hij een broertje dood (...). Men heeft de indruk dat Paul Cuvelier heel kalm is en soms zelfs een beetje verstrooid kijkt, maar... Dat is een vergissing! Zijn scherpe ogen zien alles tot in de kleinste bijzonderheid. Niets ontsnapt hem en deze merkwaardige opmerkingsgeest is een van de geheimen van zijn talent. Hij heeft daarenboven een visueel geheugen en iets wat hij eens 'zag' vergeet hij nooit meer.'

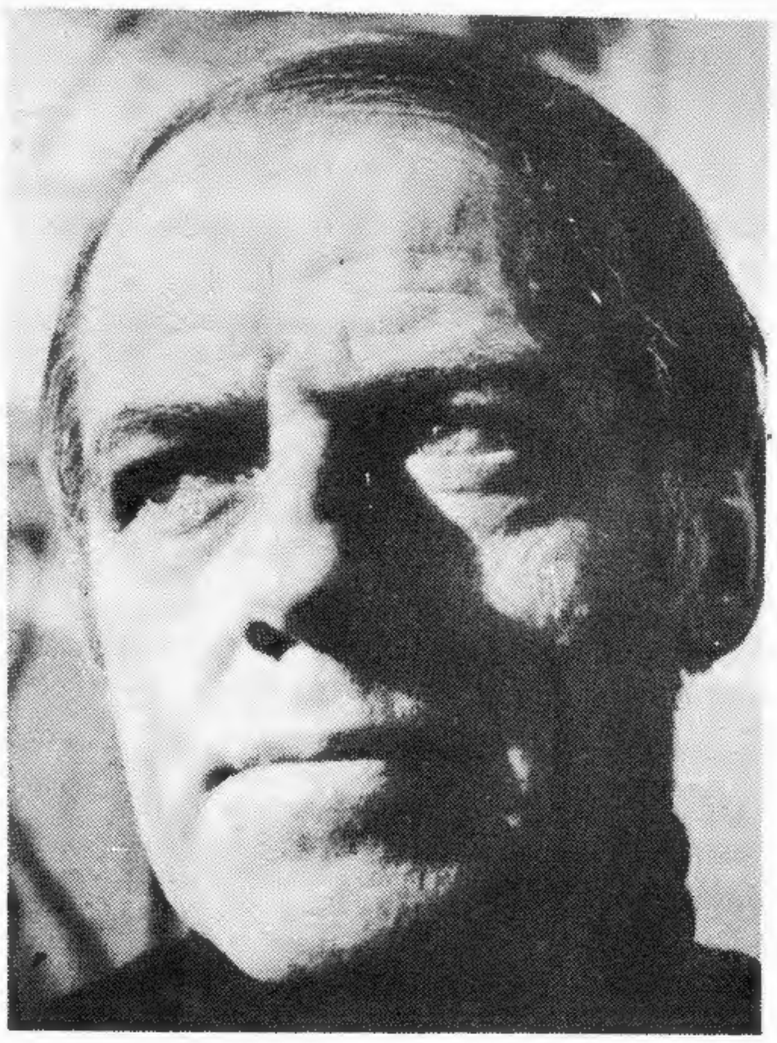

Aldus 'n artikel in het weekblad Kuifje (nr. 38 uit 1949), dat besluit met: 'Paul Cuvelier staat nog maar op de drempel van het leven en aan 't begin van zijn kunsten. We mogen van hem nog prachtige stukjes verwachten en wij wensen hem allen een schitterende kunstenaarsloopbaan.'

We leven nu dertig jaar later en Paul Cuvelier is dood. Van de hem indertijd toegewenste schitterde kunstenaarsloopbaan kan de balans worden opgemaakt.
Wat strips betreft is Cuvelier vooral bekend geworden als schepper van *Corentin* en, zij het in mindere mater, de andere reeksen die hij voor Kuifje maakte: *De Zilveren Vlam, Dientje* en *Wapi.* Voor Kuifje tekende hij ook nog reclamestrips, illustraties en 'n aantal korte verhalen. Bij uitgever Eric Losfeld verscheen in 1968 nog de strip *Epoxy.*
In al zijn verhalen toont Cuvelier zich bij vlagen 'n begenadigd tekenaar. Houding en bewegingen van zijn personages zijn soms

Corentin en de tijger

van 'n enorme gratie en souplesse. Afgebeelde scenes zijn vol intensiteit, emoties en verborgen bedoelingen. Zijn platen zijn dan van 'n schoonheid en verfijning zoals maar zelden in 'n stripverhaal te zien zijn.
In dit artikel zullen we ons, wat de strips betreft, beperken tot Corentin. De Zilveren Vlam, Dientje en Wapi zullen in 'n apart artikel ter sprake komen. Epoxy is door Rob van Eijck al besproken in Stripschrift nr. 109/110.

De Vroege Corentins

De Fantastische Avonturen van Corentin begonnen op 26 september 1946, in het allereerste nummer van het weekblad Kuifje. Corentin is 'n weesjongen uit het Bretagne van de tweede helft der achttiende eeuw. Hij wordt verzorgd door zijn oom, 'n hardvochtige dronkelap. Corentin loopt weg van huis en komt als verstekeling op 'n schip terecht. Na allerlei avonturen komt hij in het Indiase staatje Minpore, waar hij vriendschap sluit met 'n gorilla, *Belzebub*, 'n Bengaalse tijger, *Moloch,* en 'n inlandse jongen, *Kim*. Ons viertal komt in contact met de Sultan en diens dochter, *Prinses Sa Skya,* die in het instabiele politieke klimaat van het land geen moment veilig zijn en met de regelmaat van de klok ontvoerd worden. Een heel gedoe dus, maar Corentin en Kim brengen hen steeds weer netjes terug waar ze horen: op de troon.
Dit verhaal is inmiddels op rampzalige wijze herdrukt. Om de oorspronkelijk zwart/witte tekeningen in de herdruk gekleurd te kunnen krijgen is veel retoucheerwerk verricht, wat vrijwel alle leven en finesse uit Cuvelier's lijnvoering heeft verwijderd. Bovendien zijn de tekeningen lelijk ingekleurd.
In het volgende verhaal, *De Nieuwe Avonturen van Corentin,* reist onze held, samen met Kim, naar China. Van de Sultan krijgt hij voor onderweg 'n Ring mee die al spoedig veel macht blijkt te bezitten. Vele ongure lieden zijn zeer geïnteresseerd in het kostbare kleinood. Onder hen is 'n zekere Tsjang, 'n laaghartig en intens slecht sujet. De Ring zal vele malen van eigenaar wisselen en zelfs nog begeerd worden door de keizer, 'n liederlijk tiran, die Tsjang tot kapitein van zijn lijfwacht benoemt. In 'n verbitterde jacht worden Corentin en Kim, vergezeld door de in ongenade gevallen Prins Song, dwars door China gedreven. De Ring zijn ze inmiddels al kwijt, die was ergens onderweg in 'n rivier gevallen. Dankzij de hulp van Mongoolse ruitervolken slaagt ons drietal erin de Chinese Muur te bereiken. In die Muur, zo wil de legende, ligt 'n fabelachtige schat op de drager van de Ring te wachten. Jammer nou alleen dat ze die Ring kwijt zijn. Aan de maaltijd vinden ze hem gelukkig weer terug, in 'n ter consumptie gereed liggende vis. Nu kunnen ze de Muur binnen en komen bij de bergplaats van de schat, 'n soort tempel. Maar dan verschijnt Tsjang weer ten tonele. Alles lijkt verloren als Tsjang, ongewild, dat dient vermeld, 'n mechaniekje in werking zet waardoor alle beelden ineens beginnen te spuiten en wel in zulke massale hoeveelheden dat de schurk eronder bedolven wordt en stikt. Van de weeromstuit laten onze helden de schat in de Muur en gaan naar Peking, onderweg de opstand tegen de keizer predikend. Dankzij de Ring lukt dat voorbeeldig en de keizer wordt verdreven. Corentin roept nu Prins Song tot keizer uit en schenkt hem ook nog de Ring (dat zal de *Sultan* leuk gevonden hebben) alvorens naar Minpore terug te keren.
In het derde verhaal speelt 'n andere Corentin de hoofdrol. In Kuifje (nr. 17 uit 1949) wordt daarvoor de volgende verklaring gegeven. In 1785 trouwde Corentin met Sa Skya, die stierf bij het baren van haar eerste kind, 'n zoon die ook Corentin genoemd werd; Corentin II dus. Corentin I keert met zijn zoon terug naar Bretagne. Als hij volwassen is vecht Corentin II in het leger van Napoleon en sneuvelt in Algerië. Maar voordien was hij al getrouwd met 'n zekere Genoveva en had haar 'n zoon geschonken: Corentin III. Geneveva hertrouwde met 'n achterneef, de naar Amerika geëmigreerde William. Na het huwelijk keert William terug naar de States en gaat in het leger, waar hij het tot kolonel schopt. Genoveva en Corentin steken nu ook de oceaan over om William in zijn Fort op te zoeken. En dan begint het verhaal *Corentin bij de Roodhuiden,* waarin Corentin en zijn moeder over de prairie zwerven op zoek naar de inmiddels vermiste Kolomel William. Ze sluiten zich aan bij de Dakota-Sioux. Corentin raakt bevriend met Wakita, het dochtertje van het opperhoofd. Na vele avonturen, waarin bisonjacht, Indianenoorlogen en vuurwaterhandel de revue passeren en ook nog menig schurk zijn duister aandeel zal leveren, vindt men uiteindelijk de kolonel terug. De familie Corentin neemt daarna afscheid van alle Indiaanse vrienden en vestigt zich te Washington.

De familie Corentin III

Scenario's

De eerste drie verhalen zijn sterk geïnspireerd op de jeugdboeken en avonturenromans uit het einde van de vorige en het begin van deze eeuw. *Stevenson* en *Kipling* hebben 'n wereldwijde invloed gehad, die ook nog in deze avonturen van Corentin terug te vinden is. Verder is, zoals uit het interview blijkt, het boek *Corentin Quimper* van *Paul Féval* van belang geweest.
De eerste Corentins zijn niet vrij van flinke hoeveelheden overromantisch pathos en neigen sterk naar driestuiver-dramatiek. Dat de verhalen nooit echt goedkope draken worden is toe te schrijven aan de tekeningen van Cuvelier, die vaak heel smaakvol en verfijnd zijn. Maar als het alleen aan de scenario's lag... Voor de *Fantastische Avonturen* en *Corentin bij de Indianen* heeft Cuvelier zelf het scenario geschreven, zij het daarbij soms geholpen door *Van Melkebeke,* de toenmalige hoofdredakteur van *Kuifje,* die het scenario voor de *Nieuwe Avonturen* geheel voor zijn rekening nam. Alle drie de scenario's zijn even magertjes: lappendekens van allerhande avonturen, toevallige gebeurtenissen en goedkope ontknopingen zonder duidelijke lijn, die voortduren totdat het gewenste aantal platen is gevuld en vervolgens vrij abrupt ophouden. Er is weliswaar altijd wel 'n happy end, de sultan is weer op de troon geplaatst, bijvoorbeeld, maar het is duidelijk dat als de uitgever alsnog om 10 extra platen vraagt de sultan weer net zo makkelijk van die troon afgewipt zal worden. Een wankele toestand dus, die plots, die desalniettemin ook best aardige kanten hebben. Zo zijn sommige personages zeer kleurrijk, evenals de landstreken waar de avonturen zich afspelen; bovendien zijn die avonturen bij vlagen zeker spannend.
In Corentin bij de Roodhuiden is de houding die Cuvelier ten opzichte van de Indianen inneemt erg opvallend, vooral gezien de tijd waarin het verhaal ontstaan is (1949). Evenals ook toen al 'n *Hans Kresse* staat Cuvelier onvoorwaardelijk aan de kant van de Indianen. De meeste blanken zijn hier op winstbejag azende schurken. Corentin zegt zelf als hij, samen met Wakita, weer eens op 'n groepje blanken stuit: 'Ik voel me tussen de Roodhuiden veiliger dan tussen die mensen.'

De Latere Corentins

Na 'n pauze van 'n aantal jaren verschijnt in 1958 *De Magische Dolk* in twee delen in Kuifje. De Sultan van Minpore blijkt nu ineens de Radja van Sonpie te zijn. In het eerste deel wordt verteld hoe Corentin van de bevriende Sultan van Nederabad 'n dolk cadeau krijgt die magische kracht bezit. De dolk wordt echter gestolen door 'n bezoeker van de Radja, de Heer van St. Malo. Corentin en Kim zetten deze schurk na tot in Bretagne. In het tweede deel weten ze snode moord- en bigamieplannen van St. Malo te verijdelen en de magische dolk terug te vinden. Ondertussen hebben de Mongolen echter Sonpoe veroverd en de koninklijke familie gevangen gezet. Ondanks dat ze onderweg eerst door piraten gevangen genomen worden en op 'n slavenmarkt terecht komen slagen Corentin en Kim erin Sonpie te bereiken. Dankzij de magische dolk weet Corentin het volk ertoe aan te zetten de Mongolen te verdrijven en de Radja weer op de troon te plaatsen.

Voor dit verhaal, dat grotendeels prachtig getekend is, is Cuvelier zelf met het scenario begonnen. Halverwege kwam hij echter hopeloos in de knoop, wat óók de tekeningen te merken is: die worden ineens zeer slordig. *Greg* moet eraan te pas komen om 'n voorlopige punt aan het verhaal te draaien. Het tweede deel is geheel op scenario van Greg. Cuvelier's tekeningen zijn hier meteen weer zeer fraai en dit hoge peil blijft vrijwel ononderbroken gehandhaafd tot het einde toe. Het scenario van Greg is zoals we dat van hem gewend zijn: sober, maar goed verteld en vrij degelijk.
In de tijd van Epoxy tekende Cuvelier nog drie avonturen van Corentin: De Vloek van de Cobra, op scenario van *Acar*, en De Prins van de Woestijn en Het Rijk van het Zwarte Water, beide op scenario van *Van Hamme*. In deze verhalen heet Sonpie opeens Sompur.

In *De vloek van de Cobra* wordt er voor de verandering weer eens geprobeerd om de Radja van de troon te stoten, ditmaal door leden van de geheime Sekte van de Cobra. Hoewel de aanvoerders van de rebellen ook elkaar naar het leven staan komt het toch tot 'n veldslag tussen de rebellen en de troepen van de Radja, die deze laatste simpel in hun voordeel kunnen beslechten, niet in de laatste plaats doordat Corentin en Kim 'n belangrijke wapenzending voor de rebellen tijdig wisten te saboteren.
In *De Prins van de Woestijn* maakt Corentin kennis met de oude geleerde Narreddine en diens beeldschone dochter *Zaïla.* Verder sluit hij vriendschap met de Arabische jongen Khaleb, die Prins van de woestijnstad Al-Amarah blijkt te zijn. Kim is ondertussen door 'n betovering zijn geheugen kwijt. In *Het Rijk van het Zwarte Water* gaan Corentin en Zaïla op zoek naar de oude Hassan-Midani, de enige die Kim kan onttoveren.

Ze komen in het rijk van Chaïtan, de monsterlijke zoon van 'n buitenaards wezen en 'n aardse moeder, die Hassan-M. gevangen houdt. Corentin en Zaïla bevrijden hem en bereiken, dankzij de hulp van Khaleb, die ook maar weer eens langs kwam, veilig het gebied van Narredine. De beide oude wijzen genezen Kim. Zaïla, die gedurende dit verhaal 'n romance met Corentin leek te hebben, verandert van gedachten en trouwt met Khaleb. Corentin en Kim keren naar Sompur terug.
In *Cobra* en *Woestijn* levert Cuvelier heel fijnzinnig tekenwerk van vrijwel constant hoog niveau. De scenario's zijn echter niet bijster sterk. Met name Van Hamme grijpt te makkelijk naar goedkope effekten. Vooral in het *Zwarte Water* probeert Van Hamme met de hulp van veel geforceerde wendingen, magische poespas en vreemdsoortige wezens vergeefs het magere plot wat op te kloppen.

Personages

Corentin wordt met het voortgaan van de strip steeds ouder. In de eerste twee verhalen is zijn leeftijd moeilijk te taxeren. Soms ziet hij er al bijna uit als 'n adolescent, maar in sommige scenens heeft hij ineens 'n mollig kleuterlichaampje. Wel toont hij al af en toe de vrouwelijke elegance en schoonheid van uiterlijk die later steeds nadrukkelijker geëtaleerd zal worden. In De Magische Dolk is Corentin 'n jaar of 13-14 en in de verhalen daarna nog wat ouder: 14-16. In Het Rijk van het Zwarte Water heeft hij de dienstplichtige leeftijd zowat bereikt. In dit laatste avontuur ziet hij er trouwens 'n stuk mannelijker uit.
Corentin III, uit Corentin bij de Roodhuiden, is 'n heel ander type: hij is 'n echte jongen, 'n wildebras. Zijn leeftijd zal zo rond de 10-12 jaar liggen, pre-puberaal in elk geval. Ondanks zijn ondeugende Indi-

NEE, HET IS TE WREED! TE ONRECHTVAARDIG! HIJ HERKENT ME NIET... WAT HEBBEN ZE MET HEM GEDAAN DAT HIJ IN STAAT IS ME TE DODEN?
KIM, WORD TOCH WAKKER!

aanse slipje koketteert Corentin III nooit met zijn lichaam, wat Corentin I van het begin af wèl gedaan heeft. Het vriendinnetje van Corentin III, het Indiaanse meisje Wakita, is ondanks haar schoonheid toch 'n sober meisje, in tegenstelling tot Kim, die er geen moment fatsoenlijk gekleed bijloopt. Kim groeit in leetijd met Corentin (I) mee. Een goed punt uit de scenario's van Corentin is dat noch Kim, noch Wakita knoeiers zijn, zoals bijvoorbeeld Enak. Enak is alleen maar 'n mooie snol: hij snapt nooit iets en gooit door zijn stommiteit menig zorgvuldig voorbereid plan van Alex in duigen. Zo niet Kim of Wakita. Zij zijn even slim als Corentin en moeten onze titelheld nog vrij vaak uit de moeilijkheden helpen. Alleen Zaïla speelt in Het Rijk van het Zwarte Water 'n beetje de rol van Enak, of Dale Gordon, zo U wilt.
Een ander goed punt is dat Corentin en Kim, in tegenstelling tot sommige andere jeugdige striphelden, geen overdreven spierkracht bezitten. Ze worden vrij gemakkelijk door volwassenen overmeesterd en dat is, gezien hun leeftijd, natuurlijk eigenlijk ook logisch.
Volkomen onmogelijke figuren, hoe sympathiek ook, zijn Belzebub en Moloch. Het zijn echter *strip-dieren*, dat wil zeggen 'n soort super-intelligente honden. Een paar woorden volstaan doorgaans om Belzebub 'n uiterst complexe situatie uit te leggen en deze brave gorilla weet dan meteen op de meest logische wijze te handelen. De Bengaalse tijger Moloch laat goeïig met zich sollen, laat zich zonder mokken maanden in 'n te kleine kooi opsluiten en begrijpt, als hij vrij is, ook altijd precies hoe hij stresssituaties in het voordeel van zijn baasjes moet klaren. Wie wel eens heeft geprobeerd om 'n gewone huis-poes discipline bij te brengen, of – erger nog – kunstjes te leren, zal weten dat de door Moloch vertolkte rol 'n volkomen onmogelijke is.

Tekenstijl

Voor de eerste medewerkers van Kuifje viel het niet mee om onder de alles overheersende invloed van Hergé uit te komen. Laudy, De Moor, Jacobs, Martin, Vandersteen, allen ondergingen zij, eenmaal bij Kuifje, heel sterk de invloed van de Meester van de Klare Lijn. Alleen voor Cuvelier ging dat niet op. Behalve de door Cuvelier zelf genoemde Alex Raymond valt er eigenlijk nauwelijks 'n striptekenaar aan te wijzen door wie Cuvelier beïnvloed zou kunnen zijn. De wortels van Cuvelier's tekenkunst liggen veeleer, zoals *Peter Parlevink* in zijn prachtige stukje over Kuifje Weekblad 1950-1965 (zie Stripschrift nr. 102/103) terecht heeft aangegeven, in de vorige eeuw. Het is, vooral in de eerste Corentin-verhalen, de stijl van bidprenten en heiligenleven-illustraties (die op hun beurt weer gedomineerd werden door het werk van *Gustave Doré*) die het duidelijkst naar voren springt. Vooral in de eerste verhalen doen de tekeningen, met hun vele dunne, nerveuze lijntjes en hun diepe grijstinten, sterk aan etsen denken. Vanaf De Magische Dolk verschenen er geen verhalen meer in zwart/wit en Cuvelier's tekenstijl paste zich hierbij aan: het ets-karakter wordt wat minder en de tekeningen bevatten nog maar nauwelijks zwart. De lijnvoering wordt heel verfijnd en sierlijk, zij het nog altijd met nerveuze trekjes. Epoxy is in 'n heel soepele, losse stijl getekend, minder nerveus van lijnvoering. Deze stijl, maar iets zorgvuldiger, vinden we ook terug in de Corentins uit die tijd, vooral in Het Rijk van het Zwarte Water.

Dankzij zijn fenomenale techniek en kennis van anatomie, perspektief, houding en beweging kan Cuvelier zich alles permitteren wat betreft de hoeken van waaruit hij de scenes laat zien. Bij het uitbeelden van zijn figuren kiest hij als pose vaak niet het meest dynamische moment van de beweging, of dat met de meeste aktie, maar juist dat met de grootste elegance en daarbij gebruikt hij dan de hoek die deze pose als zodanig het meest accentueert. Dit geeft de bewegingen vaak 'n ietwat *slow-motion* karakter en maakt de uitgebeelde mensen loom en behaagziek, *sensueel*.
Het is dus niet vreemd dat als het er alleen maar op aankomt pure aktie te laten zien, Cuvelier heel anders te werk gaat. Met 'n dikwijls zwaardere lijnvoering kruipt hij heel dicht op gebeurtenissen. We zien alleen 'n

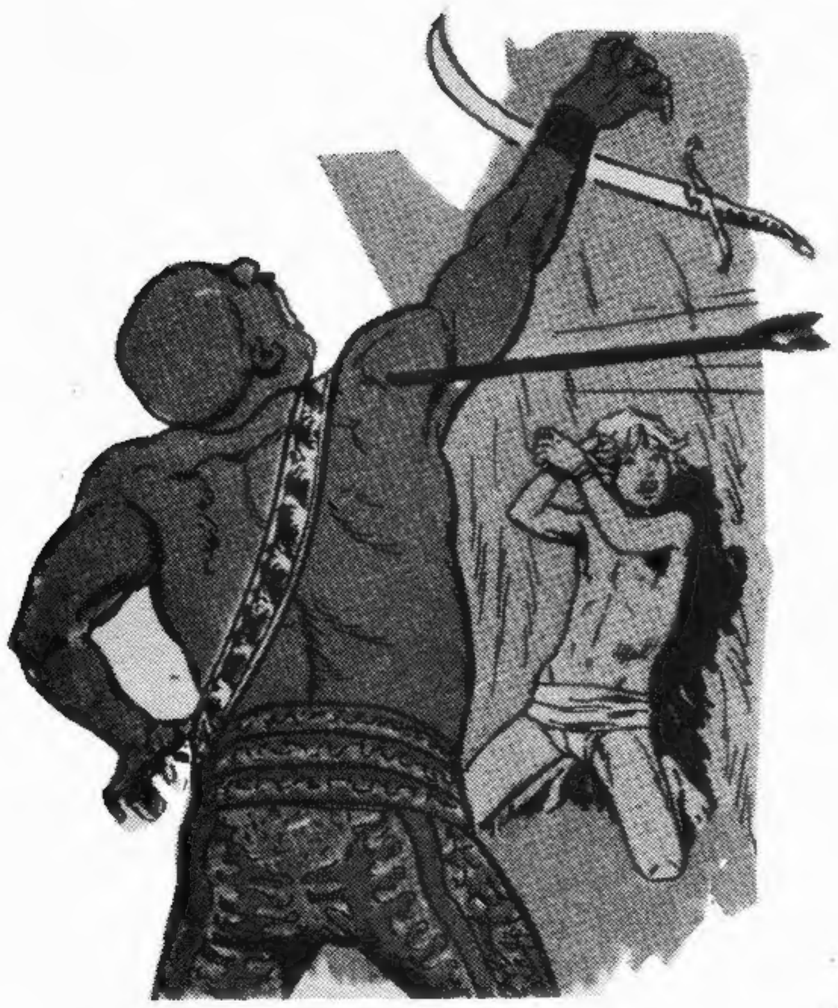

close-up van de *aktie*; mensen of gezichten zijn nauwelijks belangrijk meer en vallen dan ook vaak geheel of gedeeltelijk weg in de getoonde uitsnede van het tafereel. Op die manier wordt de aktie sterk geaccentueerd, nog geholpen door Cuvelier's enorme trefzekerheid van expressie. Deze zorgt ervoor dat zijn figuren nooit slechte *akteurs* zijn, zelfs geen *behoorlijke* akteurs (zoals in Prins Valiant), maar echte *mensen* die *leven*.

Mensen & Dieren

Want het sterkste punt van Cuvelier's tekenkunst is en blijft het uitbeelden van levende wezens; *dieren* in al hun kracht en beweeglijkheid, en *mensen*: primitieve mensen, wrede mensen, gewone, vette, slanke en exotische mensen, lelijke mensen, maar vooral *mooie* mensen. Al deze

Corentin en Sa-Skya

zicht in close-up. Zijn sensuele mondje hangt half open, slierten van zijn blonde haar waaien voor zijn vrouwelijk mooie gezicht. Het is geen angst wat hij uitstraalt, maar *zinnelijkheid.*

Erotiek

In 'n beschouwing over Cuvelier's manier van tekenen kan er niet aan ontkomen worden dat afzonderlijk gekeken wordt naar de *stijl* van de tekeningen en naar hun *gevoelswaarde.* Onder stijl vallen de hierboven al besproken begrippen als lijnvoering, tech-

Ongebruikelijke camera-instelling en elegante pose aktie in close-up De Magische Dolk...

Onschuld of raffinement?

mensen krijgen door de manier waarop Cuvelier ze uitbeeldt 'n extra demensie. We hebben het hierboven al gezegd en we herhalen het nog maar eens: Cuvelier voorziet zijn personages van 'n luie elegance en 'n esthetisch soort sensualiteit. Dit doet hij vrijwel altijd, dus ook vrijwel altijd op ogenblikken die daar, zuiver verhaaltechnisch gezien, nauwelijks toe geëigend zijn. Ook in tijden van tegenspoed koketteren Corentin en Kim met hun bijna altijd minstens half ontblote lichamen. Ook als hij naar 'n ernstig verhaal luistert neemt Corentin 'n behaagzieke pose aan. Als hij achtervolgd wordt door woeste Tartaren en over zijn schouder omkijkt zien we Corentin's ge-

niek, hoeken en houdingen, kortom: het *hoe* van 'n tekening. Onder gevoelswaarde rangschikken we die dingen in de tekening aanwezig of aanvoelbaar zijn, maar die niet dienen om het in het scenario vertelde verhaal te illustreren; het *waarom* van 'n tekening dus.

Bij de meeste realistische strips liggen de tekeningen in het verlengde van het verhaal. Ze *illustreren* of, als het even kan, *verrijken* datgene wat in het scenario verteld wordt. Voorbeelden hiervan zijn de strips van onder meer Hergé, Jacobs, Martin, maar ook bijvoorbeeld Blueberry, van Giraud. In de strips van Cuvelier daarentegen is er, zoals ook *François Rivière* in Schtroumpf nr. 8 terecht vaststelde, vaak 'n *tegenspraak* tussen het verhaal (het verloop van gebeurtenissen en handelingen zoals die door het plot worden voorgeschreven) en wat in de tekeningen getoond wordt. Het handelen van de figuren uit Cuvelier's strips heeft door de manier van tekenen iets afstandelijks ten opzichte van de gebeurtenissen. Corentin is er niet altijd met zijn gedachten bij. Zijn volle lippen plooien zich tot 'n samenzweerderige glimlach als hij zijn fluwelen ogen van de aktie afwendt en dromerig de lezer aanstaart. *Take me to the wild places,* lijkt hij te willen zeggen (*Duncan Brown* heeft trouwens óók zo'n mondje). Dan wendt hij plotseling zijn blik weer van de lezer af en slaat zijn arm teder rond de naakte schouders van

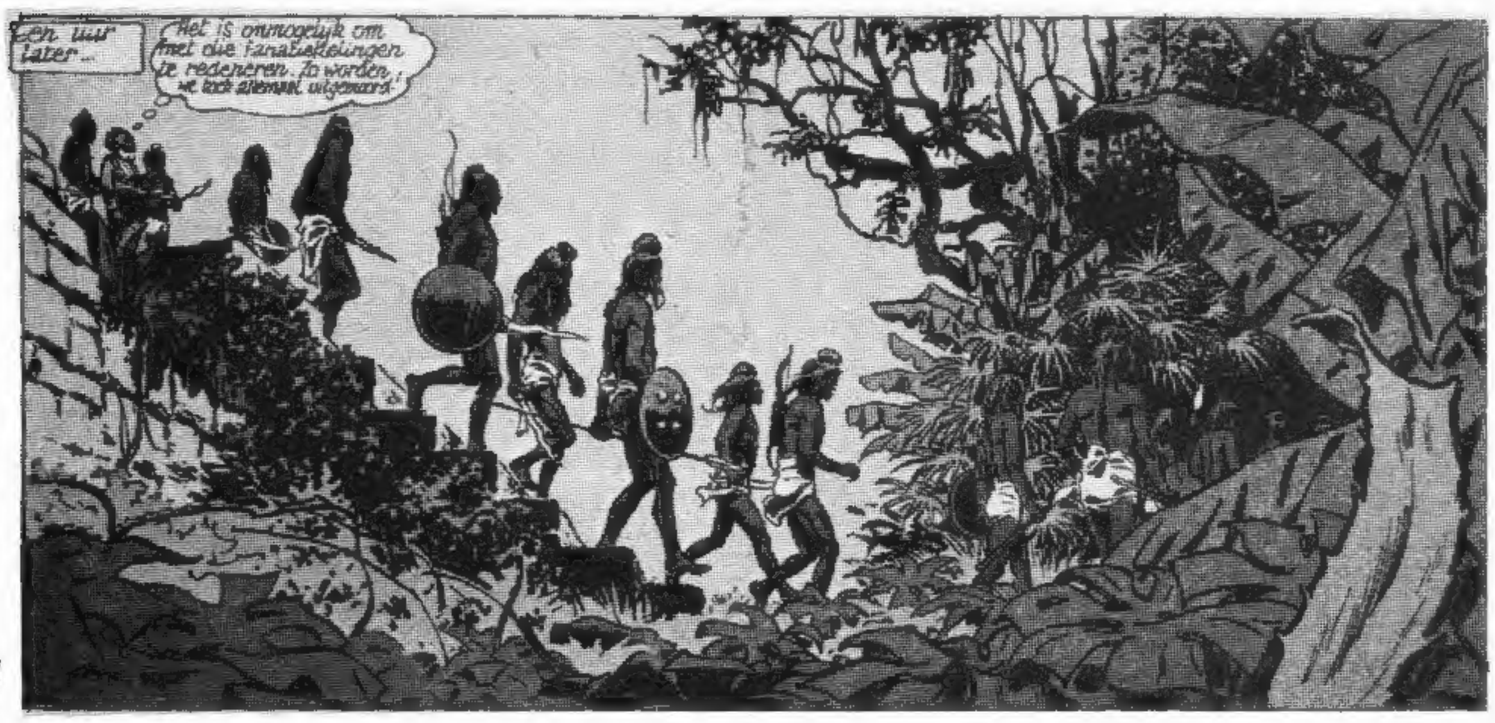

zijn vriendje Kim. Heupwiegend lopen de beide jongens het beeld uit en Corentin's strakke satijnen broek glanst nog even mat op als het zachte licht van de avondzon langs zijn benen streelt. Dit is het verhaal dat de *tekeningen* vertellen. Het is vaak onderdrukt, verborgen, maar Cuvelier's tekeningen zijn doorhuiverd met 'n atmosfeer van ingehouden, soms onschuldige, maar altijd intense zinnelijkheid. Anders gezegd: de tekeningen zijn *erotisch.* Het *scenario* echter, vertelt ons ondertussen van oorlogen tegen de Mongolen, staatsgrepen tegen 'n Sultan, of de kidnapping van 'n prinses. Is het 'n wonder dat de stijl van Hergé nooit enige vat op Cuvelier heeft kunnen krijgen?

Corentin flirt met Imaël (uit De magische Dolk)

Het is altijd het noodlot van Cuvelier geweest dat hij nooit 'n scenarioschrijver heeft gehad die datgene heeft weten uit te drukken wat Cuvelier in zijn tekeningen heeft kunnen, en willen, zeggen. Daardoor zijn de strips van Cuvelier nooit 'n *eenheid* geweest. In 'n ideale strip versterken verhaal en tekeningen elkaar, bij Cuvelier heeft hier nooit sprake van kunnen zijn. Cuvelier was misschien wel de meest begenadigde tekenaar onder de striptekenaars van zijn generatie, maar door het gebrek aan de juiste scenario's schieten zijn strips, hoe mooi getekend ook, als geheel net iets te kort in vergelijking met strips die wèl 'n uitgebalanceerde eenheid van tekst en tekeningen bezitten: de beste Kuifje's bijvoorbeeld, 'n enkele Blake & Mortimer, of Alex, of – buiten de invloedssfeer van Hergé – Blueberry.

Met Epoxy, opgezet als vrije strip waarin alles moest kunnen, leek Cuvelier eindelijk 'n strip te kunnen gaan maken waarin tekst en tekeningen hetzelfde verhaal konden vertellen. Maar helaas, het scenario van Van Hamme was flauw, gemakzuchtig en nauwelijks interessant. Cuvelier heeft zich daar met zijn tekeningen af en toe prima bij aangepast, dat wel... Met 'n beter scenario had het misschien anders gelopen. Of misschien toch ook niet. Als Cuvelier, zoals in Epoxy, alles kan laten zien wat en zoals hij wil lijkt het alsof hij juist in de beperkingen van Corentin en zijn andere 'conventionele' strips, dus als hij dingen moet *verbergen,* zijn meest intense momenten bereikt.

De Magische Dolk?

Het is overigens opvallend dat Cuvelier zich in Epoxy uitsluitend te buiten gaat aan het uitbeelden van *vrouwelijk* naakt, *volwassen* vrouwelijk naakt nog wel. Dat is even heel wat anders dan in Corentin! Het zet meteen 'n levensgroot vraagteken achter alle hints en suggesties van 'n mogelijke homosexuele geaardheid van Corentin en Kim, of hun geestelijke vader. Is het dan toch allemaal slechts 'n naïeve, kinderlijke vriendschap geweest, weergegeven door 'n zuiver esthetisch spel van lijnen en vormen? Hoe zit het nou eigenlijk met die relatie tussen Corentin en Kim?

Corentin en Zaïla

In het allerlaatste verhaal, Het Rijk van het Zwarte Water, komt Kim nauwelijks in het spel voor. Corentin krijgt in de mooie Zaïla voor het eerst 'n vrouwelijke metgezel. Hij ziet er ook ineens 'n stuk mannelijker uit. Maar Cuvelier zegt zelf dat het in dat laatste verhaal de echte Corentin niet meer is! Toch heeft het er in dit verhaal even op geleken dat Corentin werkelijk verliefd was op Zaïla. Maar als ze afscheid hebben genomen en Corentin, aan het slot van het verhaal, met Kim en zonder Zaïla, terug rijdt naar Sompur vraagt Kim aan Corentin of hij wel gelukkig is. En Corentin antwoordt: 'Ja, Kim, ja, Ik ben gelukkig...' Maar de blik in zijn ogen is vol raadselen en speelt er rond dat mondje misschien toch weer, zij het vaag, dat bitterzoete, flirterige glimlachje? Mona Lisa, wat is je geheim?!! Deze scene is voor de lezer het definitieve afscheid van Corentin. Mooier kan het niet, zou je haast zeggen. Maar die ene, levensgrote vraag blijft onbeantwoord: Was Corentin's Eigen Dolk nou Magisch of Niet? U mag het zelf zeggen...

OVER MEISJES, MIDDELEEUWERS EN INDIANEN

door Wim van Helden en Rob van Eijck

Hoewel *Corentin* als het belangrijkste en meeste bekende werk van Paul Cuvelier beschouwd mag worden, heeft hij daarnaast nog enkele andere stripseries afgeleverd, die totaal uiteenlopend van onderwerp zijn geweest. De verhalen van *Dientje* spelen in de tegenwoordige tijd en behandelen de, aanvankelijk wat truttige, belevenissen van een jong meisje. Verder heeft Cuvelier een forse duik in de tijd genomen met de belevenissen van *Zilveren Vlam,* die ten tijde van de Eerste Kruistocht de strijd voor het recht ter hand neemt en tenslotte is hij wat minder ver in de tijd teruggekeerd met de avonturen van het Indiaantje *Wapi,* gesitueerd in de vorige eeuw.

Dientje

De verhalen van Dientje, die oorspronkelijk zijn opgezet voor het blad *Line,* zodat Dientje in het Frans dus ook zo heet, dragen aanvankelijk een ander karakter dan de rest van het werk van Cuvelier. De eerste verhalen komen wat sfeer betreft enigszins overeen met de doorsnee *Tina*-strip: jongedames uit de betere standen geraken in moeilijkheden, waar zij zich, al dan niet met veel tranen, doorheen weten te slaan.

Het allereerste verhaal van *Line/Dientje* is ons niet bekend, omdat het alleen in het Frans in het gelijknamige tijdschrift is verschenen, maar de twee daaropvolgende, *De Duivelskloof* en *Het geheim van de Boekanier,* kunnen we grotendeels onder bovenvermelde noemer kwijt. In *De Duivelskloof* raakt Dientje, op vakantie bij tante, in kontakt met een ploeg amateur-speleologen, die zo'n meisje maar niks vinden, tot blijkt dat zij aardig met verband uit de voeten kan (haar vader is arts, chirurg zelfs, dus zodoende). Als er een vliegtuig wat ongelukkig neer komt te storten, is de grottenonderzoekersploeg zeer bruikbaar om via de Duivelskloof alvast wat eerste hulp toe te passen. In gezelschap van Dientje onderneemt het koene groepje de moeilijke reis onder de grond door, en zo loopt alles nog goed af.

In *Het geheim van de Boekanier* worden Dientje en haar vader na een autoongeval in de Camargue weer veilig thuisgebracht door de geheimzinnige Boekanier, die kort daarop door twee ongunstige individuën blijkt te worden achtervolgd. Hij is dan ook een scheikundige die uit Rusland of zo is gevlucht, omdat de overheid zijn ontdekkingen voor minder prettige doeleinden wenste te gebruiken. Maar met behulp van de beroemde stieren van de Camargue worden de twee snode geheimagenten uitgeschakeld waarna Dientjes vader regelt dat dr. Livakine, de Boekanier dus, in alle anonimiteit naar de Stille Zuidzee kan verdwijnen om in een laboratorium onderzoek te verrichten naar tropische ziekten om aldus zijn kennis opnieuw in dienst van de mensheid te kunnen stellen.

In het daaropvolgende verhaal, *De haaien van Korador,* blijken de zaken toch even anders geregeld te zijn: i.p.v. zich nobel met de ziektebestrijding bezig te houden, is dr. Livakine in dienst getreden van een kommerciële instelling die zich in Indonesië bezig houdt met de parelvisserij. Hij moet een witte haai verdrijven die voor de inboorlingen een soort god is en dus niet gedood mag worden. Haaienjager Bris-

Dientje als speleologe

Dientje, Gina en Waco in de tropen

bane, die aan dezelfde firma verbonden is, blijkt samen met de tovenaar van de Paï-Paï-stam dubbel spel te spelen, in dienst van een konkurrerend bedrijf. Dientje, autochtoon Waco en het meisje Gina, wier ouders ook bij het bedrijf werken, ontmaskeren de boel. Brisbane valt ten offer aan de haai, die vervolgens dooor dr. Livakine chemisch bestreden wordt, zodat de inboorlingen weer parels voor de blanken kunnen opduiken. Prima geregeld dus allemaal.
De haaien van Korador is wat minder week dan de voorafgaande delen. Cuvelier kan zich hiervan weer uitleven in zijn geliefde exotische personages en dekors, i.p.v. westerse 'beschaafde' steden te moeten tekenen. Het verhaal staat wat dichter bij de *Corentin*-serie en heeft meer vaart. Overigens is het wel volledig vanuit westers oogpunt geschreven, want de autochtonen komen er niet zo geweldig goed van af. Het zijn vrij domme inboorlingen, die zich gemakkelijk om de tuin laten leiden door een tovenaar met een raar masker op, en het kommentaar dat het meisje Gina regelmatig over hen ten beste geeft, getuigt van weinig begrip voor andere kulturen. Vermoedelijk is scenarist Greg hieraan schuldig, want ook in zijn andere series geeft hij er af en toe blijk van niet zo'n hoge pet van niet-westerse beschavingen op te hebben.

Het allerlaatste Dientjeverhaal, *Misdaad in het circus,* is anders van aanzicht dan de voorgaande delen. Dat is niet zo verwonderlijk, want er zit een flinke periode tussen dit verhaal en de andere. Allereerst is Dientje een paar jaar ouder

Dientje, wat ouder geworden

geworden, wat haar geenszins misstaat, en verder is het verhaal beter geschreven en verteld. Het doet eigenlijk denken aan een goede aflevering van een gemiddelde detective-serie op de televisie, met veel vaart en sfeer verbeeld. De Boekanier, dr. Livakine dus, is dierendokter in een cirkus geworden en nodigt Dientje uit daar een tijdje rond te komen hangen. Er hangen ook politiemensen rond, maar die doen dat onuitgenodigd. Ze blijken op zoek naar de dader van een moordaanslag en zien de clown van het cirkus daarvoor aan. De man is natuurlijk onschuldig en er wordt een val voor de moordenaar opgezet, met Dientje als lokaas. De moordenaar blijkt een moordenares te zijn, die ingerekend kan worden na wat gesol rond de stallen van het cirkus.
De eerste paar delen van de *Dientje*-reeks zijn nogal slapjes verteld, rustig en afstandelijk. Ze zijn gelijkmatiger, maar daardoor vlakker, dan *Corentin* of *Zilveren Vlam*. In *De haaien van Korador* komt daar verandering in: de aktie wordt belangrijker, de tekeningen flitsender en gevarieerder. Het laatste deel heeft deze kenmerken nog sterker, waardoor *Dientje* uiteindelijk op één lijn is gebracht met de werkwijze in *Corentin* en *Zilveren Vlam*.

Zilveren Vlam

Cuveliers bijdrage aan de Middeleeuwse geschiedenis omvat drie verhalen van *De Zilveren Vlam,* waarvan de eerste twee samen één verhaal vormen, omdat zij draaien rond het edelknaapje Ederik en zijn verdwenen ouders. *De Zilveren Vlam* is het pseudoniem van de troubadoer Koenraad, een soort Robin Hood, die dus opkomt voor de rechten van jan met de pet die door de hogere kringen wordt uitgebuit. Deze Koenraad slaagt er in het eerste verhaal in edelknaap Ederik en diens moeder weer in het bezit te stellen van het voorouderlijk slot, dat door een boze rentmeester in beslag was genomen. Koenraad wordt daarbij terzijde gestaan door Jaak, het zoontje van een houthakker, en een bende rabauwen die bereid zijn voor hun beschermer door het vuur te gaan. Het verhaal is bepaald niet sterk en vertoont nogal wat melodramatische trekjes, maar de tekeningen zijn schitterend.

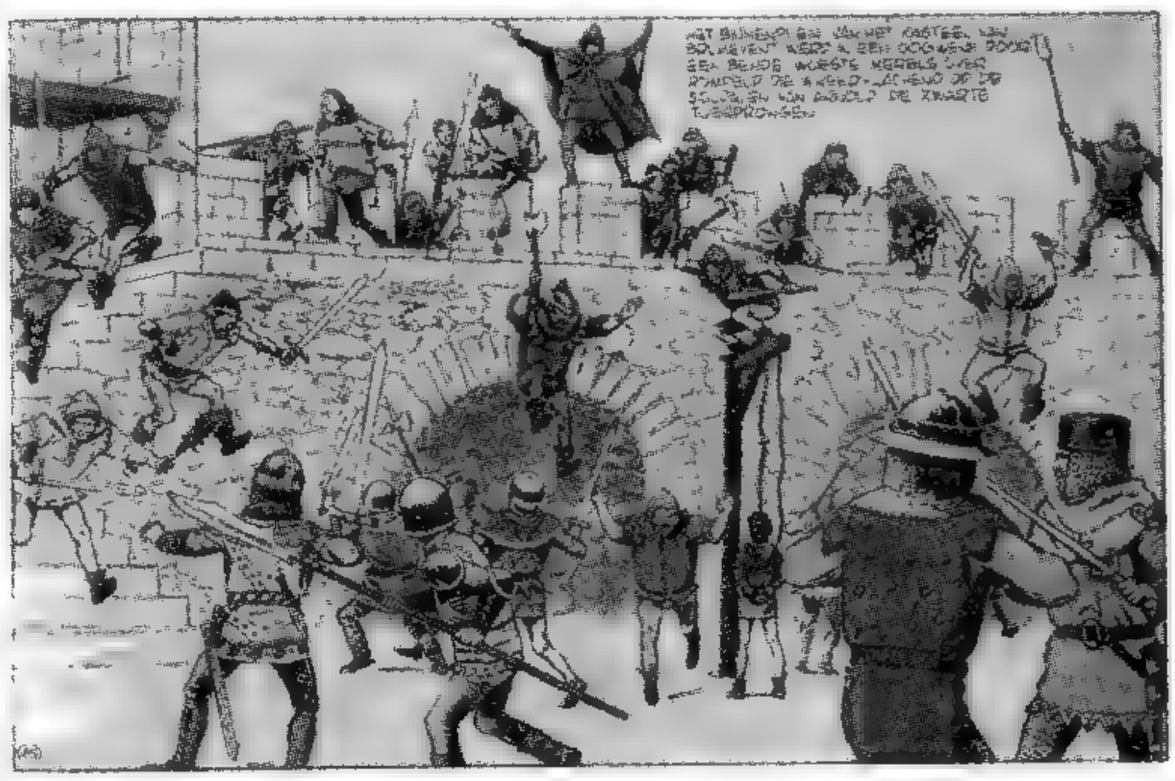

Koenraad en zijn tegenstanders

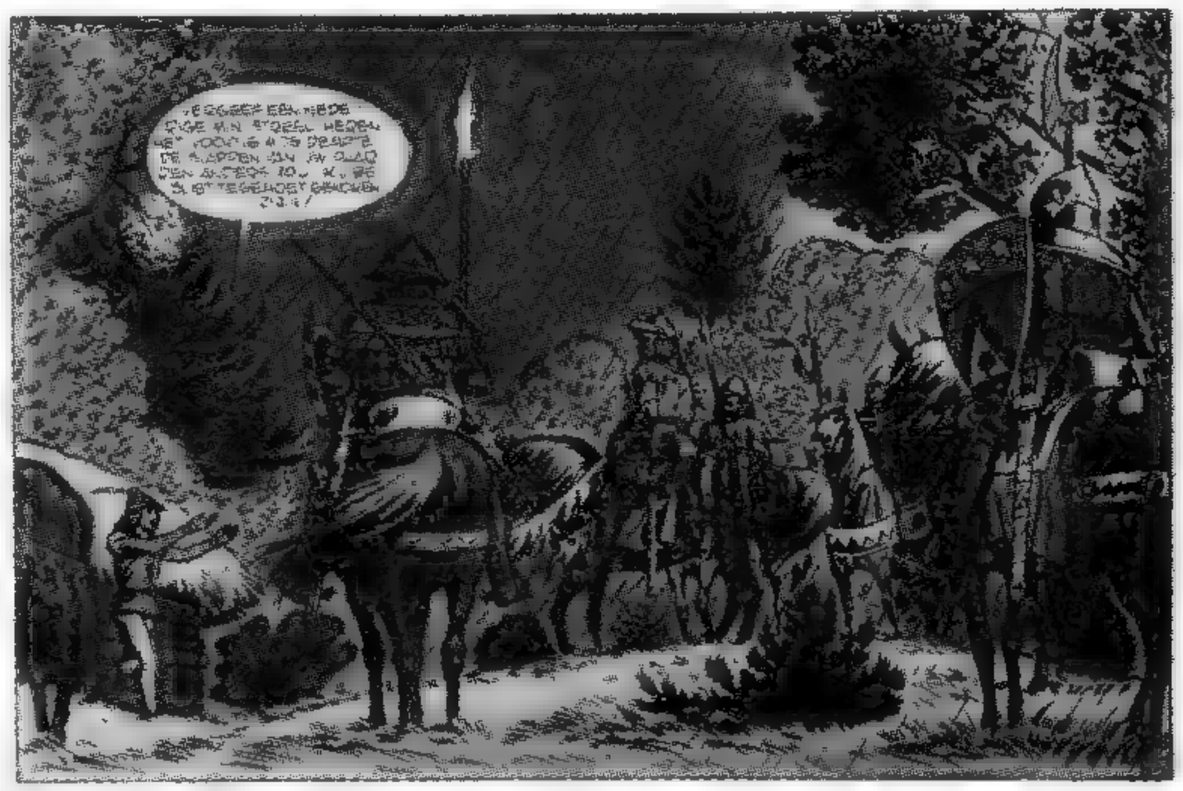

Zilveren Vlam en zijn rabauwen, strijders tegen onderdrukking

De aanvoerders van het belegerde Kruisvaardersleger in Antiochie

ALS UIT ÉÉN KEEL WEERKLINKT DE KREET
HET IS GODS WIL !
DE KRUISVAARDERS STORMEN NAAR BUITEN..
ZULLEN ZE DIE STRIJD OOIT WINNEN ? DE
VERHOUDING IS ÉÉN KRUISVAARDER TEGEN
ZES TURKEN !

Edelknaap Ederik en zijn vader

verslagen worden, zodat de Kruisvaarders door kunnen reizen naar Jeruzalem en Koenraad c.s. naar huis.
Deze twee historische verhalen, die duidelijk gedateerd kunnen worden, zitten vol fouten. Zowel *Zilveren Vlam* als *De Kruisridder zonder naam* moeten we plaatsen in de tijd van de Eerste Kruistocht, in het jaar 1098 of kort daarvoor, omdat in dat jaar de Kruisvaarders zich uit Antiochië wisten te vechten. Allereerst wordt er flink gehannest met het tijdsverloop. Het vertrek voor de Eerste Kruistocht vond plaats in 1096 en op het plaatje dat ons meedeelt dat Ederiks vader ter Kruisvaart gaat, wordt Ederik als baby door zijn moeder op de arm gehouden. Tijdens het verhaal echter, dat in 1098 speelt, twee jaar later dus, is Ederik op zijn minst een jaar of tien. Dit betekent dat Ederik in die twee jaar tijd van baby tot knaap is gegroeid; een gezonde jongen dus.
Verder klopt er ook niet veel van de kleding, de wapenrustingen en de gebouwen. In het eerste verhaal worden we gekonfronteerd met krijgslieden die duidelijk in de Late Middeleeuwen geplaatst moeten worden, in de veertiende eeuw ongeveer, en zeker niet in de elfde. Bij de gevechten rond Antiochië in het tweede deel zijn de wapenrustingen een beetje aangepast, maar toch zeker nog een eeuw later dan die van 1098.
De strijd rond Antiochië is beter gedokumenteerd. De namen van de aanvoerders van Kruis- en Moslemleger zijn historisch, evenals de vondst van de zogenaamde 'Heilige Lans' vlak voor de uitval. Wel weer een beetje merkwaardig is de plaats waar Koenraad en de zijnen in het begin van het verhaal landen, nl. in de Afrikaanse haven Cesarea. Cesarea lag niet in Afrika, maar in Palestina, ongeveer

Het tweede verhaal, *De Kruisridder zonder naam,* sluit direkt op het eerste aan. Ederik, Koenraad en Jaak trekken naar het Heilige Land om de vader van Ederik te zoeken, want het is wel aardig dat die zijn kasteel terugheeft, maar zonder pa kan zijn geluk niet kompleet zijn. Om onduidelijke redenen weten zij dat Ederiks vader zijn geheugen heeft verloren en een toevallige ontmoeting met Koenraads oude makker Thomas Fust licht hen in over de verblijfplaats van de arme man. Hij bevindt zich, gesierd met de bijnaam *De Meeuw,* samen met het Kruisvaardersleger in het belegerde Antiochië. Koenraad c.s slaagt er in door de Mohammedaanse linies te breken, zodat het hele stel zich in Antiochië bij Ederiks vader kan vervoegen. Samen nemen zij dan deel aan de historische uitval, waarbij de Moslems

tussen Antiochië en Jeruzalem. En dit laatste maakt deze haven als landingsplaats voor Kruisvaarders niet erg aannemelijk, omdat het Kruisleger nog niet verder dan Antiochië was gekomen, zodat Cesarea nog in vijandelijk gebied lag. Maar goed, het bewind van de Mohammedanen over het Midden-Oosten was op dat moment nogal chaotisch en verdeeld, dus het is mogelijk.
Ook in het derde verhaal, *Het stralende schild,* worden er enkele fouten gemaakt, hoewel dit verhaal minder historische aanknopingspunten biedt. Koenraad en Thomas Fust bevinden zich in Spanje, waar ze een ridder uit een Moorse hinderlaag helpen. Even later vindt de man echter toch de dood, maar niet voordat hij Koenraad met zijn eigen opdracht heeft opgezadeld: hij moet een goudschat naar koning Pedro van Aragon brengen namens koning Filips van Frankrijk om daarmee een huurleger te stichten in de strijd tegen de Moren. Vanzelfsprekend slagen Koenraad en Thomas in die opdracht, zij het met behulp van een soort guerillastruikrovers en een kudde stieren.
De historische kontekst klopt wel: omstreeks 1100 regeerde over Frankrijk koning Filips I, met zijn zoon Lodewijk als mede-regent, die in dit verhaal ook genoemd wordt. Minder juist is de voorstelling van zaken wat betreft de strijd tegen de Moren. Het lijkt alsof alleen Aragon zich als christelijke staat tegen de Mohammedanen verzet, in een nogal wanhopige situatie. De toestand van de Spaanse christenrijken was rond 1100 helemaal niet zo wanhopig en bovendien was Aragon niet de enige christenstaat: naast Aragon waren er nog Navarra, Portugal, Castilië/Leon en Catalonië die allemaal met wisselend sukses de Moren aan het bevechten waren. Dus de voorstelling van zaken zoals die hier gegeven wordt, alsof het lot van heel christelijk Spanje afhangt van het welslagen van de opdracht van Koenraad, is een dichterlijke overdrijving die niets met de feiten te maken heeft. Maar ja, voor een spannend heldenverhaal moet je iets overhebben.

Wapi

Behalve in *Corentin bij de Roodhuiden* heeft Cuvelier ook in *Wapi en de betoverde paarden* het Amerikaanse westen tot dekor gekozen, maar niet met onverdeeld sukses. De belevenissen van Wapi met een goudader en een soort betoverde schimmels zijn bijzonder onduidelijk verteld, maar dat kunnen we eerder op rekening van scenarist Benoi dan op die van Cuvelier schrijven. De tekeningen zijn, zoals in enkele andere verhalen van Cuvelier, niet erg konstant van peil, maar ademen wel een bijzondere sfeer uit. De tekst is erg slecht en onduidelijk, maar dat kan ook aan een gebrekkige vertaling liggen.
Wapi en de betoverde paarden is een soort sprookjesverhaal, waarvan de sfeer neigt naar oude Indiaanse legenden. Er wordt een aardig kontrast door het verhaal geweven tussen het Indiaanse en blanke leven: de Indiaanse samenleving wordt op een verheven manier afgezet tegen die van de blanken, waar hebzucht en materieel gewin de boventoon voeren. Die blanke hebzucht wordt natuurlijk bestraft, wanneer op het eind van het verhaal de Indianen de overwinning behalen op goudzoekers en soldaten (die overigens merkwaardig genoeg met de term 'politie' worden aangeduid) met behulp van de witte paarden van de Indiaanse sjaman die de hoofdrol op de achtergrond speelt. Een niet onaardig verhaal, maar slecht geschreven, en zeker niet Cuveliers meesterwerk.

Cuveliers rest-werk is dus zeer gevarieerd, niet alleen kwa onderwerp, maar ook kwa kwaliteit. Het grootste deel van de *Dientjes* is strakker en afstandelijker getekend dan de gemiddelde strips van Cuvelier, de verhalen van *Zilveren Vlam* zitten vol aktie, hebben veel vaart en zijn prachtig getekend (althans de eerste twee), terwijl *Wapi* vooral opvalt door zijn verheven sfeer. En juist deze grote variatie maakt de veelzijdigheid van Paul Cuvelier als tekenaar en als stripmaker duidelijk zichtbaar.

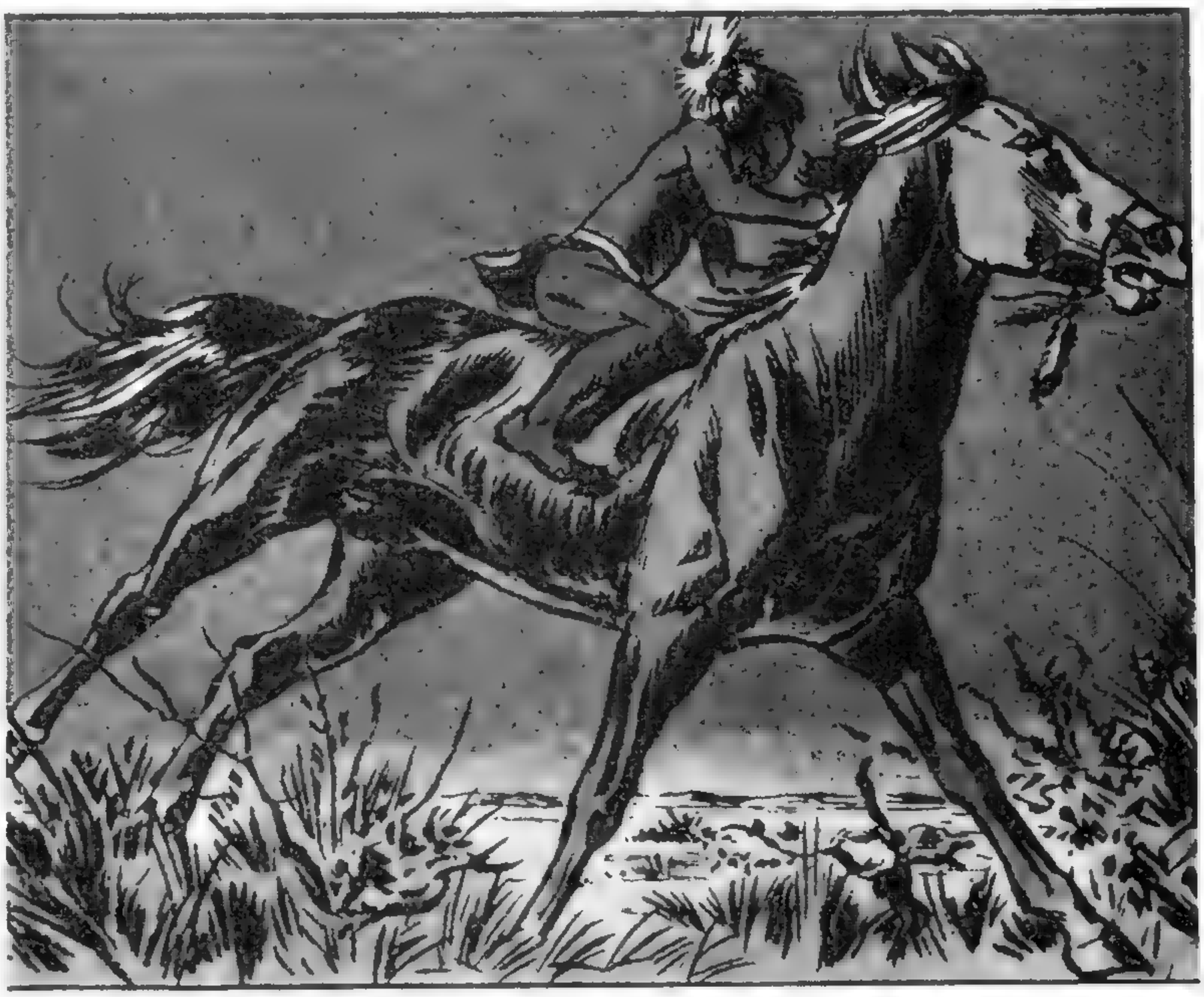

‘Het lichaam is mijn belangrijkste onderwerp’

PAUL CUVELIER

aan het woord

Op 26 maart 1973 brachten Numa Sadoul en Jacques Glénat-Guttin een bezoek aan Paul Cuvelier in Brussel. Het resultaat van die ontmoeting is het onderstaande ‘interview’.

door Numa Sadoul en Jacques Glénat-Guttin

Het is niet gemakkelijk om Cuvelier over zichzelf te laten vertellen, en het is nog moeilijker om hem te interviewen. Vooral omdat hij een afkeer van bandrecorders heeft... Maar als hij zich op z’n gemak begint te voelen, dan gaat hij praten zelfs zonder dat je hem vragen hoeft te stellen. Hij springt van het ene onderwerp naar het andere, hij ziet z’n monoloog – z’n biecht – voort, slechts af en toe onderbroken door een trekje aan z’n pijp... Dit is het resultaat van deze vreemde ‘dialoog’:

Paul Cuvelier, door Tibet (1966)

Paul Cuvelier

Ik teken al van jongs af aan. Thuis noemde men mij 'de linkshandige tekenaar'. Ik kwam al heel vroeg in aanraking met strips: mijn broers en ik lazen LE PETIT VINGTIEME en Hergé was ons idool; hij was overigens de enige tekenaar die we kenden. Onze verzameling Kuifje-albums werd zorgvuldig bijgehouden.
Ik had het boek *Corentin Quimper* van Paul Féval gelezen en natuurlijk *Robinson Crusoë*: door deze twee personages kwam ik op de naam van mijn held. Ik was erg gevoelig voor de sfeer van het boek van Féval en in plaats van het de hele tijd voor te moeten lezen aan mijn broers, bedacht ik zelf een verhaal en zij dwongen me daar mee door te gaan. Op dat moment dacht ik nog helemaal niet aan een stripverhaal en dat is iets wat me overigens altijd heeft beperkt: het te weinig aan strips denken.

Maar goed, op deze manier ben ik begonnen om aan mijn broers *De avonturen van Corentin Feldoë* te vertellen. Ik maakte in 1945 zelfs een albumpje met acht aquareltekeningen over hem. Aan het einde van de oorlog was ik tweeëntwintig en had ik het gymnasium afgemaakt. Mijn vader kende Hergé en introduceerde me bij hem. Voor die gelegenheid maakte ik wat proefteke-
ningen en ik nam het kleine Corentin-albumpje mee. Dat trok zozeer de aandacht van Hergé dat ik een jaar later, begin '46, werd betrokken bij het ploegje dat Kuifje-weekblad zou gaan lanceren. Omdat ik me op stripgebied niet zo erg op m'n gemak voelde, hielp Jacques van Melkebeke me met de indeling van de eerste Corentin, het scenario van de tweede was trouwens ook van hem. De derde maakte ik helemaal alleen op het einde na, onder druk van commerciële belangen, want de serie liep erg goed. De lezers vroegen om een cowboy verhaal: vandaar *Corentin bij de roodhuiden*. Vooral het tekenen van de paarden vond ik erg leuk, ik houd van dat soort tekenwerk. Ik had overigens al een paar keer collega-tekenaars geholpen met het tekenen van dieren, Tibet en Graton bijvoorbeeld. Maar de veranderingen tussen Corentin I en III die men me had opgedrongen, stonden me een beetje tegen. Des te meer omdat ik er niet van houd om dat soort tekeningen te maken. Ik vind het jammer dat ik niet stil kan blijven staan bij een enkel plaatje. En daarbij schaamde ik me altijd over de tekeningen die ik inleverde. Tja, het stripverhaal beschouw ik niet als mijn roeping: ik heb een wat 'artistiekere' opleiding. Echt, ik prefereer een tekening van een kunstenaar boven welke strip dan ook... het zijn volkomen verschillende werelden...
Ik heb me altijd al tot schilderkunst aangetrokken gevoeld en niet tot getekende verhalen. Ik heb me overigens in 1951 in het avontuur gestort: met een vriend had ik een

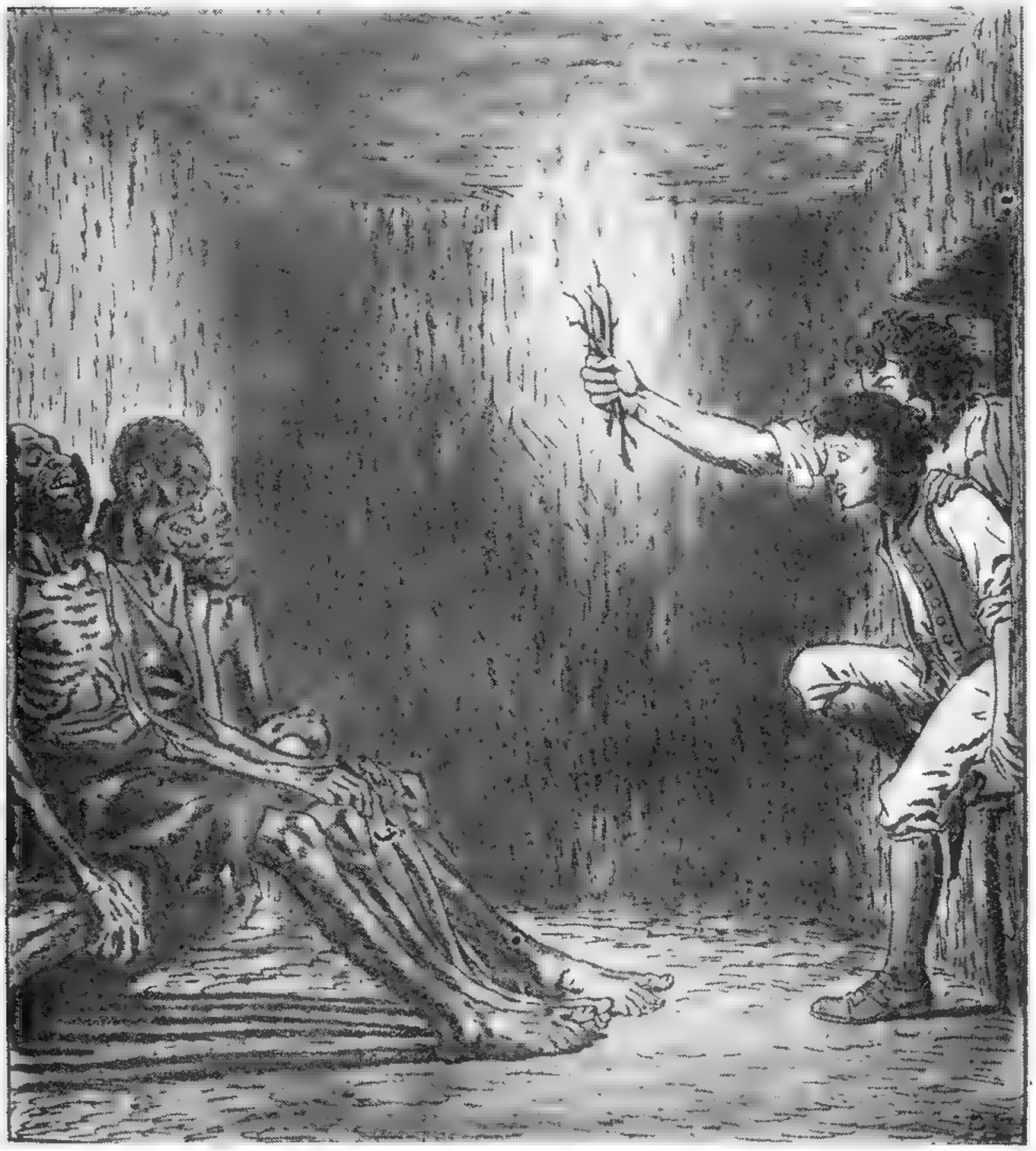

Illustratie uit Kuifje (1947)

atelier geopend in Mons, een echt atelier met modellen enz... en ik had besloten me nog slechts met schilderen bezig te houden. Het werd een ramp en het verwijderde me voor een jaar of acht van het stripverhaal, maar op een gegeven moment had ik geld nodig en dat dreef me terug naar de strip. Uitgeverij Lombard bleef geïnteresseerd in Corentin, maar ondertussen was ik volkomen de draad kwijt, vandaar het mislukken van *De Magische Dolk*, een ramp vooral op het psychologische vlak. Ik had gedacht er wel weer makkelijk aan te kunnen beginnen, maar dat viel zwaar tegen. Niettemin, de beslissing was genomen, ik kon me jammer genoeg niet losmaken van de strip. Ik maakte kennis met Greg en samen maakten we *De Magische Dolk* af. Daarna maakten we *De Zilveren Vlam* vervolgens maakte ik *Wapi*. In die tijd voelde de directie van het blad LINE dat dit blad wel spoedig zou ophouden te bestaan en men kreeg het idee om de naam van het blad te laten voortleven in een stripfiguur: vandaar het verhaal Line (in Nederland: Dientje noot v.d. vert.). Deze strip werd hét succes voor het blad en ik werd eindelijk eens redelijk betaald. Toen Line op hield te bestaan kon ik Lientje hernemen in Kuifje-weekblad. Ik pakte Corentin ook weer op, samen met Acar, maar het scenario boeide me niet erg, en zo ging het ook samen met Jean van Hamme... In die tijd had iedereen het maar over het 'vrije' stripverhaal, en vrienden drongen er op aan dat ik maar 'ns met Eric Losveld moest gaan praten. Ik stelde Van Hamme voor om samen iets te gaan maken: hij weigerde eerst, maar naderhand hebben we toch samen dat verhaal gemaakt, waarschijnlijk omdat hij het mythologische aspect in het verhaal wel zag zitten. Met een scenario en twee complete pagina's ging ik naar Losfeld toe en we kwamen tot overeenstemming. *Epoxy* verscheen in 1968...
Maar uiteindelijk heb ik met altijd meer geïnterresseerd voor de kunst dan voor het beeldverhaal. Na de middelbare school heb ik een schildersopleiding gevolgd. Ik heb stage gelopen bij de schilders Louis Busseret en Louis G. Gambier. Wat de strip betreft is Hergé mijn leermeester: hij is een echte tekenaar, hij heeft talent en hij kent precies de fundamentele wetten van de intelligente tekenkunst. Edgar Jacobs, en Amerikanen, als Alex Raymond hebben me ook inzeker opzicht beïnvloed. Ik zeg in zeker opzicht, want ik herhaal het nog maar eens, ik voelde me niet zo tot strips aangetrokken, ik ben niet zo erg beïnvloed...; voor mij zijn die schilders mijn leermeesters geweest. Illustratiewerk bevalt me wel, dat benadert mijn aspiraties... Maar bij striptekenen voel ik me gegeneerd, het indelen in plaatjes beperkt me en de kleur trouwens ook. Ik voel me door die beperkingen erg geremd tijdens het werken, dat zei Hergé me ook altijd al...
Zonder het over invloeden te hebben, zijn er wel een aantal tekenaars waar ik van houd: Mezières, Giraud, die zijn uitstekend, Jacques Martin die heel goed verhalen kan vertellen, maar die zich op een te jeugdig publiek richt. Franquin vind ik ook geweldig, hij is het vleesgeworden tekenplezier. Fred heeft me veroverd, ondanks z'n beperkte tekenstijl: hij is voor mij de enige striptekenaar die iets werkelijk nieuws met het genre heeft gedaan, hij heeft een zeer persoonlijke wereld gecreëerd.
Maar Hergé blijft voor mij de grootste, niet alleen wat het verhaal betreft, maar ook voor de tekeningen: die pure lijnen, die fantastische simpelheid, die is geniaal en zeldzaam. Hergé vertelt alles met een minimum aan effecten, hij is de baas over zijn kunst. En hij is compleet: eenvoudig, maar toch rijk, realistisch, maar toch leuk. Jammer dat hij met die studio is gaan werken, dat heeft z'n stijl aangetast. Jammer ook dat hij z'n oude verhalen heeft hertekend, ze zijn nu bedorven. Neem nou eens *Het Zwarte Goud*. Ik prefereer de frisheid van de jeugd: die ronde soepele lijnen, de studio heeft alles stijf en stereotiep gemaakt.

Epoxy (in: Schtroumpf nr. 8, B 12. 27)

Er staan me wagens bij uit *Kuifje in de Sovjetunie* die rond zijn, in overeenstemming met de figuren, maar in de tegenwoordige verhalen zijn de auto's net Dinky Toys. Ik maak een uitzondering voor *De Juwelen van Bianca Castafiore,* dat is een heel apart verhaal, heel origineel... Ik vind het ook jammer dat Hergé zo'n voorkeur voor abstracte schilderkunst heeft, voor het geometrische, dat past niet helemaal bij hem. Maar ondanks deze kritiek blijft hij voor mij de grootste...
Ik beschouw me als een academisch gevormde tekenaar, het *scheppen* zit me niet echt in het bloed: mijn stijl komt meer uit intelligentie voort dan uit instict. Ik schep niets, ik kan me nauwelijks vormen voor stellen. Ik heb een model nodig om goed te kunnen tekenen, óf foto's óf een zeer duidelijke herinnering aan iets dat ik heb gezien. Ik heb bijvoorbeeld geen enkel gevoel voor kleur, ik ben geen kleurder, zwartwit is mijn wereld. Ik heb ook veel schetsen nodig naar een model of een foto om een bevredigend resultaat te bereiken.

Ik heb ook weinig gevoel voor compositie en slechts door verbitterd doorwerken krijg ik een aanvaardbaar resultaat. Toch is het resultaat van dit alles maar mager. Om tot een perfect resultaat te komen, moet ik me er volledig op concentreren. Maar ik heb daarvoor helemaal geen tijd. Ik lever me voortdurend over aan kortstondige en vage experimenten, die geen enkel duidelijk nut hebben: studies voor schilderijen, eerste schetsen voor grote tekeningen of beeldhouwwerken... Ja, de beeldhouwkunst boeit me enorm, maar ik kan me er niet aan geven zoals ik zou willen... Ik maak kleine beeldjes van gips, altijd naar een model, voor ik aan het werkelijke beeld begin;

maar mijn kat springt rond tussen de beeldjes en dan breken ze weer allemaal in stukjes, net als mijn werklust...
Tegelijkertijd ben ik met nog weer andere dingen bezig: ik verzamel schetsen op kalkeerpapier, die ik via een overheadprojector vergroot. Heel interessant, maar ingewikkeld, kostbaar en vaak onnodig.

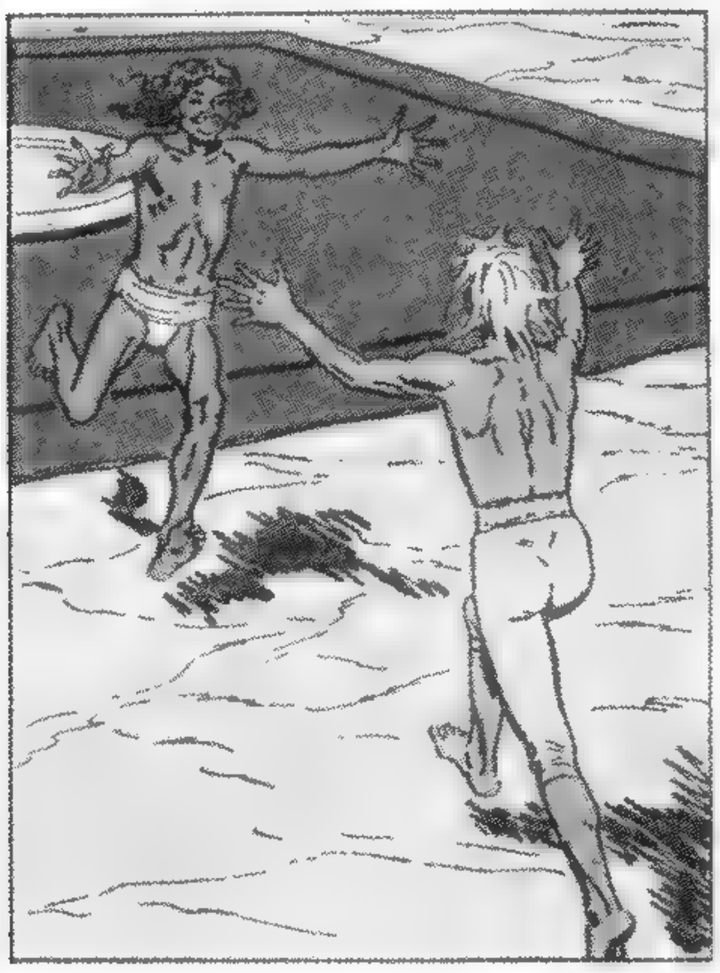

Het zijn altijd studies van de menselijke figuurlijnen de dierlijke vormen, degene met een soort sensualiteit. Dat boeit me! Abstracte kunst interesseert me niet, kleur spreekt me niet aan, maar het lichaam is mijn belangrijkste onderwerp... en in strips kan ik daar weinig van kwijt.
Ik heb te weinig tijd, plaats en materiaal om me serieus met schilderen en beeldhouwen bezig te houden. Modellen kosten ontstellend veel geld. Ik zit altijd in geldnood en omdat ik toch ook moet eten, ben ik wel verplicht om strips te maken. Als ik geld nodig heb ga ik voor *Kuifje* tekenen, maar zonder overtuiging, zonder enthousiasme. En dan gaat het nog langzaam ook! Het kostte me drie jaar om *Misdaad in het Circus* te tekenen en één jaar voor *Het Rijk van het Zwarte Water*. Met veel moeite lukt het me om veertig pagina's per jaar te tekenen. En als ik dan eenmaal bezig ben en het verhaal gaat verschijnen, dan wordt ik weer opgehouden. Dus moet ik dan werken als een gek en zo lukt het me twee pagina's per week te produceren. Op dat moment gaat het makkelijk en doe ik het zelfs bijna met plezier! Het is dus nodig dat ik gedwongen wordt om interesse in strips te krijgen. Dat vind ik eigenlijk niet zo erg vervelend: het is waar, dat ik er pas lol in krijg als ik ergens mee bezig ben. Het echte probleem is het probleem van het scenario: geen enkel verhaal vind ik eigenlijk leuk. Ik ben voor alles tekenaar, geen verteller. Het idee een verhaal te moeten illustreren (en dus op de een of andere manier me te moeten prostitueren) doet me de moed verliezen en beperkt me. Ik lees bijvoorbeeld nooit het hele scenario dat men voor mij maakt: ik ben bang dat ik de moed al verlies voordat ik begin met tekenen. Ik lees het eigenlijk stukje bij beetje, pagina voor pagina...! Ik heb tot nu toe eigenlijk geen enkel scenario leuk gevonden, ook dat van *Epoxy* niet! Helemaal niet het politieverhaal voor de laatste Dientje en nog minder eigenlijk het waanzinnige verhaal voor de laatste Corentin, waarin niets meer lijkt op Corentin, om precies te zijn! (*Misdaad in het Circus* en *Het rijk van het Zwarte Water* noot v.d. vert.)

Behalve het scenario is er eigenlijk geen enkel probleem, want ik houd van tekenen. Ik werk in mijn eentje, behalve voor de kleur, want daar heb ik geen gevoel voor. Op dit moment kleurt de vrouw van Dany voor me in. Maar de rest doe ik zelf, ook de belettering, want die interesseert me erg: voor *Het Rijk van het Zwarte Water* heb ik zelfs een nieuwe soort letter trachten te bedenken. Zoals jullie kunnen zien, zijn mijn kladjes erg lelijk en mijn potloodschetsen overbeladen: ik werk zeer warrig, ik gum weer uit, verbeter, corrigeer weer enz... Ik werk aan elk plaatje apart, om me niet te laten afleiden door de andere plaatjes. Het is wel eens gebeurd, dat ik een pagina drie keer overnieuw maakte voordat ik tevreden was met het resultaat...

Schets en het uiteindelijke resultaat

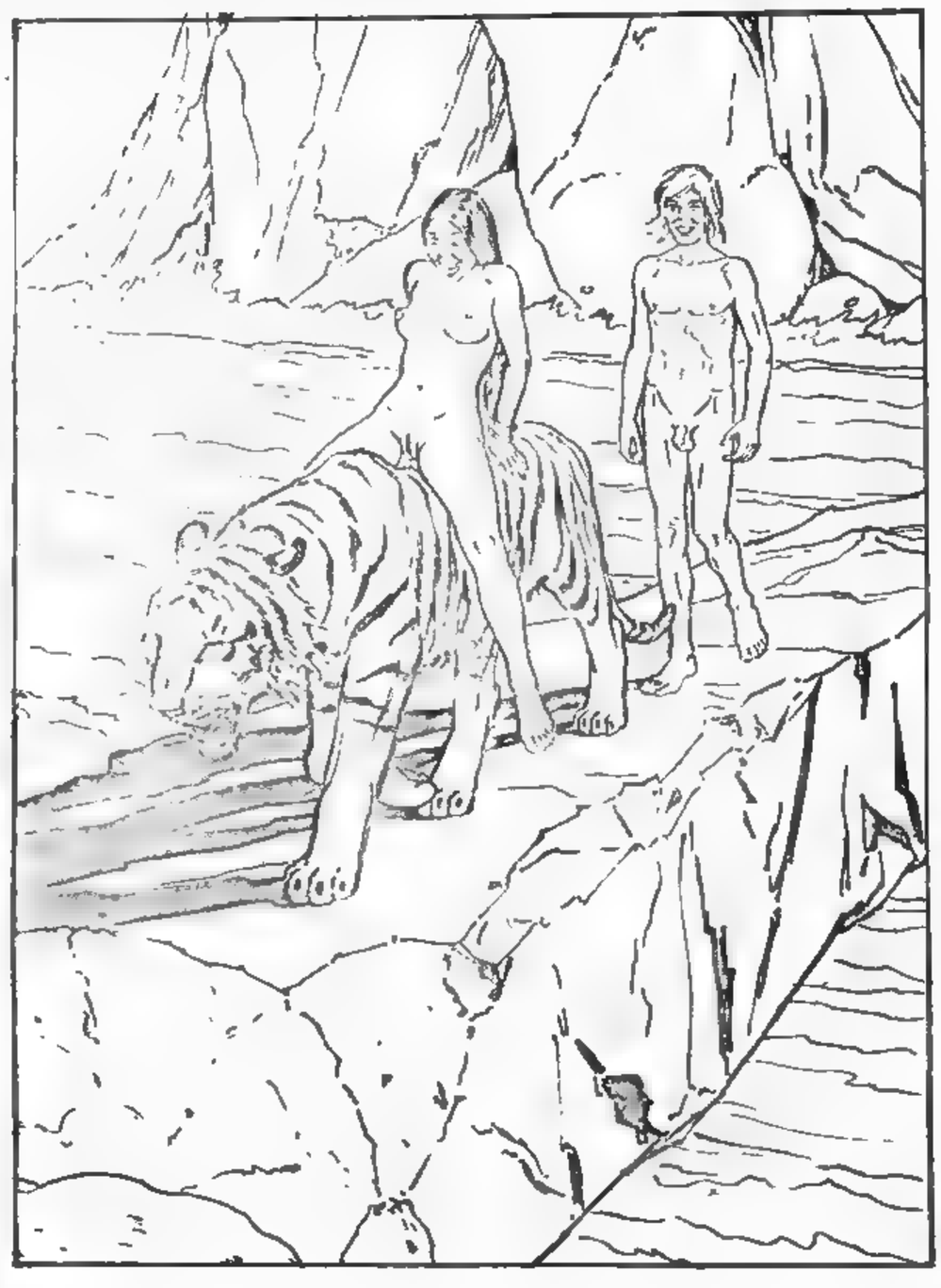

Ik zou wel weer eens een 'vrije' strip willen maken op de manier van *Epoxy*. Maar het probleem is wederom dat van het scenario. Ik ben aan zoiets bezig samen met Jacques Martin (die in de toekomst Corentin voor me gaat schrijven). Maar met Martin is er weer een andere moelijkheid: hij is een documentatiefanaat, en ik voel me geremd door documentatie, kostuums, decors enz., om kort te gaan door al datgene wat me irriteert aan het stripverhaal.
Ik heb nogal veel pech gehad met distributie en vertalingen (vooral in Duitsland), allemaal mislukte pogingen om het afzetgebied te vergroten. Ik ben zelfs naar Duitsland gegaan om te kijken wat er te doen viel, maar dat was zonde van de tijd.

Ik ben een beetje voorzichtig om weer net zoiets te gaan doen als Epoxy. Je kan het bijna niet kwijt in het buitenland en in Frankrijk is dat eigenlijk net zo, de albumpolitiek staat daar nog in de kinderschoenen. Dat doet me er aan denken dat ik de eerste Corentins eigenlijk wel erg mooi vind, die jeugdige frisheid, de mogelijkheden die ze in zich hadden: ik zou willen dat ze opnieuw uitgebracht werden...
Zoals ik al zei, er is dwang nodig, wil ik tot enige productie komen, dat geldt voor alle gebieden. Zonder dwang begin ik aan van alles en verlies ik mijn tijd. Overigens denk ik toch al dat ik mijn tijd heb verdaan, dat alles verpest is: ik ben geen schilder, want

Corentin.
Dat is lief van je Zaila maar dat kan niet. Dat is mannenwerk. Trouwens je hoeft niet bang te zijn ik zorg geen gevaar
Maar
Zaila alsjeblieft
CORENTIN!
De paarden zijn klaar Yassi zal met je meegaan tot aan de oase van Ain Fesch Daarna zul je alleen zijn in de handen van Allah

Het Rijk van het Zwarte Water: privé-versie en album-versie

ik spendeer er te weinig tijd aan, ik ben geen striptekenaar, want dat is mijn ideaal niet. Beeldhouwen komt overeen met mijn natuur, in die zin dat beeldhouwen het genre van de pure lijn is: mijn passie voor de vormen van het menselijke lichaam, de naakten, ik kan het er allemaal in kwijt. Ook bij het tekenen houd ik van de lijnen: ik heb de tekeningen nodig om de tekening, en helemaal niet het verhaal of de betekenis. Het stripverhaal is een tweeslachtig genre: geen literatuur, geen tekening. Misschien is het wel een kunst, maar dan toch een mindere soort! Ik geef je de hele strip voor één schets van Ingres of Michel Angelo! Maar je moet toch leven, he? Ergens van houden is een ding, maar het doen is iets heel anders. Ik overweeg echt om me helemaal op strips te storten om me er echt mee bezig te gaan houden om eindelijk eens uit die financiële onderzekerheid te komen. En dan kan ik me eindelijk eens echt met schilderkunst of beeldhouwen bezig gaan houden. Maar er is iets gebroken in mij. Ik ben te oud om opnieuw te beginnen. Ik heb niet de indruk dat ik nog eens tot een goed resultaat zal komen. Het is een soort vicieu-

ze cirkel: als ik strips maak om van te leven dan heb ik geen tijd om me aan mijn kunst te geven: als ik voor mijn plezier werk, heb ik geen geld om van te leven... Het zelfde geldt voor exposities. Waarom exposeer ik niet? Omdat ik niets te exposeren heb en ook niet de mogelijkheden om te werken, om een collectie op te bouwen! De onontbeerlijke steun daarvoor ontbreekt me ook...
Ik heb ook tamelijk veel rust nodig: twee keer zoveel tijd als ik nodig heb om te werken. Dat is een voorwaarde om goed te kunnen werken. Als ik strips heb zitten tekenen ontspan ik me door te gaan beeldhouwen. Niets serieus, niets productiefs!...
Met lezen kan ik me ook erg ontspannen. Ik lees praktisch alles, alle soorten genres. Op dit moment ben ik bezig met Shakespeare. Ik lees enorm veel strips, en niet alleen de Lombard strips. Maar lezen is voor mij rust. Als ik aan een politieroman begin, dan lees ik de hele nacht door. De volgende dag ben ik dan doodop, en dan lijdt mijn werk er weer onder... Je zou kunnen zegen dat mijn hele leven uit vicieuze cirkels bestaat...

Uit Schtroumpf nr. 8, 1973. vertaling: Hans Frederiks

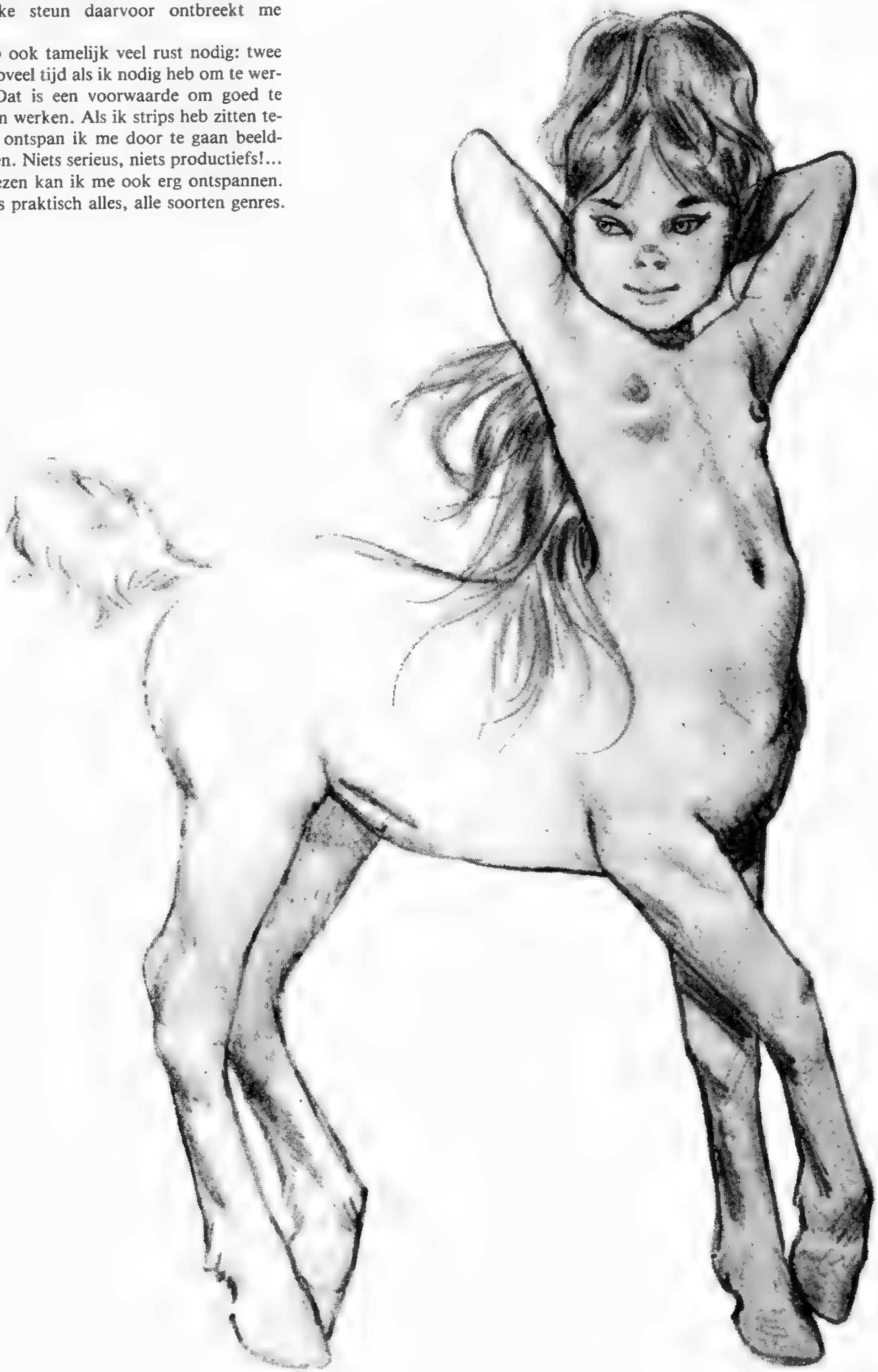

DE stad Troje wordt belegerd door de Grieken. Deze hebben gezworen de beledigingen te wreken, die Paris, de zoon van de koning van Troje aan koning Menelaos van Sparta heeft aangedaan door het schaken van diens echtgenote, de mooie Helena.

Wat gebeurt er ? Waarom lopen die mensen samen ?

Ho, dat gaat ons niet aan, vriend ! Het zijn de officieren die de gevangenen onder elkaar verdelen.

Bravo, Ajax ! Dat was een knappe aanval !

De dappere Ajax zal toch wel willen erkennen dat ik hem een handje toegestoken heb ?...

Dat is inderdaad zo, o edele Agamemnon. De opvliegende Achilles heeft aan mijn zijde gestreden met zijn gewone dapperheid.

Volgens de gebruiken mag jij, als opperbevelhebber, eerst kiezen.

Ik neem deze jonge slavin...

Neen, deze niet ! Die heb ik persoonlijk gevangen genomen, en zij komt *mij* toe !

Sinds wanneer hebben je grillen voorrang op onze voorvaderlijke gebruiken ?

Wie buit wil hebben, hale die zelf... bij de vijand !

Kalmpjes aan, mijn beste Achilles ! Je vergeet dat je spreekt met de koning der koningen !

Soldaten, breng deze slavin naar mijn kamp !

Die hovaardige tiran wordt hatelijk !

Nu heb ik er genoeg van ! Versta je mij, Patrokles ?...

Aangezien men mijn verdiensten niet naar waarde schat, trek ik mij terug in mijn tent. De Grieken zullen het zonder mij kunnen stellen !

De hoogmoedige Achilles verdient een les ! Op de duur zou hij zich alles toegelaten wanen ! Ik erken dat het een dapper krijger is, maar niemand is onmisbaar !

Alarm ! Te wapen ! De Trojanen doen een uitval !...

uit Kuifje weekblad 1966 nr 34

Menelaos, ruk jij tegen de rechtervleugel op, en jij, Ajax, tegen de linkervleugel !

Aangevoerd door Paris en Pandaros doen de Trojanen met hun hulptroepen een hevige uitval in de richting van het kamp van de Grieken

De Grieken worden, spijts hun moedig verzet, teruggedreven naar het versterkt kamp.

Dat was een hevige schok !...

Ja, wij hebben allen de afwezigheid van «iemand» gevoeld...

Zeus heeft de leeuwen in hazen omgetoverd !

Jullie schijnen vandaag liever te lopen dan te vechten ?...

Die avond...

Spreek vrijuit, Nestor ! Jij bent een wijs man met veel ervaring...

O, koning der koningen, Achilles is een heel leger waard. Indien wij niet willen in het nauw gedrongen worden door de Trojanen, moeten wij van Achilles bekomen...

...dat hij opnieuw de wapens opneemt ! Goed. In het algemeen belang verzoek ik Ulysses morgen eens te gaan praten met de koppigaard.

Intussen in de tent van Achilles...

Onze soldaten zijn naar het kamp teruggekeerd, bloedend, zwetend en vol stof. De Trojanen hebben hen beledigd tot onder onze

Des te beter !

Hoe is het mogelijk, Achillesdat jij zo spreekt !

...jn beste Patro-
...es, ik wens hen alle dagen evenveel teenslag ! Hoe meer Agamemnon zal vernederd worden, des te gelukkiger zal ik zijn !

kampomheining. Het was rampzalig om aan te zien...

Ik weet wat er mij te doen staat !

In Troje is het opgevallen dat de strijdvaardigheid van de Grieken vermindert.

Vandaag zijn ze er zo gauw van onder getrokken !

Ja, dat is vreemd !...

Maar neen, dat is natuurlijk ! Achilles was er niet bij !

Ha ! Zou Achilles gekwetst zijn ?

Neen, 'n gevangene vertelde mij dat Achilles zich na een twist met Agamemnon heeft teruggetrokken en weigert nog te vechten !

Als dat waar is, kunnen wij de zege behalen !

's Anderendaags, bij het eerste ochtendgloren, sluipen Hektor en de beste Trojaanse soldaten naar het slapende Griekse kamp...

Daar mijn vriend weigert verder te vechten, zal ik vechten voor twee !

Er zal je geen kwaad geschieden !

Geef je over !

Te laat !

Spaar hem !

Nooit ! Hulp, mannen !...

Laten wij er van onder trekken, weldra valt heel het Griekse leger op onze hals!

De edele Patrokles werd verrast !

Hemel, kijk daar !...

Enkele ogenblikken later...

Jij, Ulysses ?... Indien het die dwaze Agamemnon is, die je stuurt, kan ik je meteen zeggen dat praten nutteloos is !

Deze maal zul je niet onverschillig blijven, Achilles! Troje heeft ons getroffen in dat wat jou het duurbaarste was...

Patrokles, je vriend, werd gedood...

Bij alle goden van de Olympus ! Mijn zwaard!... Ik zweer dat hij duizendmaal zal gewroken worden !

Sneller !... Ik wil mij zonder draien meten met heel Troje !

De edele Achilles daagt Hektor, de zoon van koning Priam, tot een tweegevecht uit. Schande over hem die deze uitdaging niet aanvaardt !

Dappere Achilles, hier ben ik ! Weet, dat Hektor zich nooit aan een tweegevecht heeft onttrokken !

Jij die de kamploen bent van je volk, zult boeten voor allen !

Ik zal jou straffen !

Klijk, je bent dood...

Nog niet !

De goden hebben het zo gewild !

De Trojanen worden met ontzetting geslagen, wanneer ze zien dat ze hun beste krijger hebben verloren. Zij sluiten zich binnen hun muren op en zien van iedere nieuwe aanval af.

Ze durven zich niet meer tonen, en ze hebben eten in overvloed. Deze belegering kan eeuwig duren !

Ik ken een middel waarmee wij hen misschien zullen klein krijgen, o grote koning !

In het grootste geheim bouwen de schrijnwerkers van de vloot een vreemd tuig.

En op een maannacht...

De volgende dag...

En dat reuzenpaard ?

Kijk, de Grieken hebben de belegering opgegeven. Hun schepen zijn verdwenen !

Er is een man aan zijn poten gebonden Laat ons eens gaan kijken.

Dit paard is een erebetuiging aan Minerva. De Grieken hopen dat de god hun vloot een vreedzame terugkeer zal bezorgen.

Ze hebben mij hier op het strand achtergelaten, omdat ik in volle vergadering heb durven zeggen dat hun oorlog onrechtvaardig was !

Wel, laten wij het paard als een trofee in de stad brengen !

De lichtgelovige Trojanen maken een bres in hun muren om het paard in hun stad binnen te brengen.

Maar tijdens de nacht springt een hele bende Griekse krijgers uit de flanken van het paard Deze Grieken overrompelen de schildwachten en steken de stad in brand.

En zo werd de weerstand van Troje gebroken, dank zij een krijgslist van Ulysses.

KUIFJE OP DE KUNSTBERG

door Har Brok.

Tentoongestelde ceremoniële hoofdtooi Crow Indianen. Voorbeeld van een zinloze verwijzing naar de werkelijkheid, omdat Hergé zijn inspiratie even goed op de speelgoedafdeling van een willekeurige kinderspeelgoed afdeling van een redelijk geassortimenteerd warenhuis had kunnen opdoen.

De Kunstberg, zonder enig probleem te situeren in de imaginaire wereld van Heer Bommél of Suske en Wiske, is de oneffenheid die zich in Brussel uitstrekt achter het Centraal Station, in het Waals inderdaad *Mont des Arts* heet en bovendien opgehoogd of bebouwd schijnt te zijn door het verzamelde Belgische koningshuis. In de zomer van 1979 valt in Het Paleis van Schone Kunsten op die Kunstberg het duizendjarig bestaan van Brussel samen met het 50-jarig bestaan van Kuifje. Manneken Pis heeft een kuifje gekregen, terwijl reeds in 1640 (*Erotisch woordenboek*. Baarn (1977), blz. 190 sv. *staan*) een natuurlijk verband tussen beiden te rekonstrueren valt. Een onderzoek ter plaatse lijkt dus vereist.

KAPITEIN HADDOCK
heeft de eer U tot een bezoek uit te nodigen van de
MARINEZAAL
gewijd aan herinneringen van het schip
DE EENHOORN
KASTEEL VAN MOLENSLOOT
Welnu, beste vrienden wat zeggen jullie er van? ,End goed al goed, niet waar?
Dat heb ik al tijd gezegd: ten westen!

De Marinezaal in het kasteel van Molensloot.

De Kunstberg

De tentoonstelling *Het imaginair museum van Kuifje* vormt voor 100 Bfr het sluitstuk van een verplichte rondgang door zalen gevuld met wandvullingen van James Ensor, Brusselmans en andere gevestigde krachten. Dat klinkt denigerend, maar het is een kwestie van observatie: lege zalen zonder suppoosten, want zonder toeschouwers. Vlak voor de uitgang dan nog 6 met Kuifje-attributen gevulde ruimtes, zwaar bewaakt, levendig ingericht, drukbevolkt. Een vreemd kontrast overigens, want op één paneeltje na wordt in deze 6 ruimten nergens aandacht besteed aan het feit dat Kuifje een uitsluitend *grafisch* bestaand personage is. Zes zalen om aan te tonen hoe goed de strip met die naam is en feitelijk nergens aandacht voor literaire, narratieve of grafische aspekten van deze kennelijk uitverkoren strip. Zes zalen vol smoezen en nog veel meer alibi's om Kuifje als specimen van het beeldverhaal slechts onder te brengen in een gallerie van kuriositeiten. Kuifje in de rol van hofnar dus...

Imaginair museum

Hoofdonderdeel van de tentoonstelling vormt een langgerekte zaal met een zigzaggend opgehoogde wandelroute en objekten op kinderooghoogte. Vooral uit *Het Gebroken Oor* en *Kuifje in Tibet* zijn opgeblazen plaatjes aan de wand geprikt met daarbij specimina van voorwerpen, die op de uitverkoren plaatjes voorkomen. Dat varieert van Indianenveren (zie afb.) en tomahawks tot Pende-, Mende-er Baribimaskers en een heuse Incamummie. Van de overige zalen vormt er een een aardige kopie van de Marinezaal van het Kasteel van Molensloot, zoals die voorkomt op het einde van *De Schat van Scharlaken Rackham* (zie afb.), met onder andere verschillende maquettes die in de Studios Hergé vervaardigd zijn. Een andere zaal, ingericht als bioskoop, geeft een doorlopende van achtergrondgeluiden voorziene diavoorstelling (met drie projektoren) en in de overige ruimten enkele reuzepanelen, die eerder vervaardigd werden voor de tentoonstelling *Kuifje in Rotterdam,* een verzameling Kuifjealbums in allerlei talen, op schaal nagebouwde Kuifjeplaatjes (de maanlanding, de woestijnrit van Jansen en Jansens, enz.), een suppoost die katalogi en prijsvraagformulieren verkoopt en nog zo wat.

Kuifje, een tekenverhaal

In de begeleidende katalogus, waarover verderop meer, stelt Pierre Sterckx in zijn langdradige en zelden ter zake komende bijdrage *Kuifje, een tekenverhaal* op blz. 20: 'Alle kritische bijdragen die ik mocht lezen lijken laatdunkend te doen alsof Kuifje niet getekend werd: ze hebben het

Precolumbiaans houten beeldje uit Peru. Voorbeeld van een origineel dat zonder veel twijfel Hergé's voorbeeld geweest moet zijn voor de Arumbaya-afgod in 'Het Gebroken Oor'. Men lette op de gebroken rechterarm.

over ideologie, de inhoud van het beeld, desnoods de semiologie van het verhaal, wel te verstaan het literaire verhaal, maar nooit over de tekening, als zodanig.' Pierre Sterckx, de auteur van dit abominabel vertaalde proza, is met Michel Baudson verantwoordelijk voor 'Opvatting en uitvoering' van deze tentoonstelling die juist *niets* geeft over de grafische kwaliteiten van Hergé en dat is juist in een Museum van Schone Kunsten, lijkt me, een onvergeeflijke en principieel te veroordelen blunder. Door de inrichting van deze tentoonstelling wordt slechts geïllustreerd dat Hergé niet onbekwaam (foto's van) kunstvoorwerpen en andere zaken na kan tekenen en dat van niet bestaande voorwerpen in de Avonturen van Kuifje weer imitaties gemaakt kunnen worden. Het eerste wordt daarbij ternauwernood zichtbaar, omdat bijna nergens duidelijk wordt of de tentoongestelde specimina als zodanig Hergé's tekenvoorbeeld geweest zijn. Het tweede laat wat dat betreft geen twijfel, maar zegt weer niets over Hergé's tekenkwaliteiten en alles over de handvaardigheid van 'zijn' maquettebouwers. Kortom, men kan zich voorstellen dat bezoekers die het Paleis van Schone Kunsten juist bezochten om de andere tentoonstellingen van Ensor en Brusselmans te zien wenkbrauwenfronsend hun weg naar de uitgang gevonden hebben en daarmee is Hergé noch het beeldverhaal als zodanig geplaatst op het niveau, waarop de inrichters hun zinnen gezet hadden. De tentoonstelling zal nog een maand verhuizen naar het Centre d'Arts Plastiques Contemporains in Bordeaux (vermoedelijk om de 'contemporaine' maquettebouwers een kans te geven) om in november en december 1979 te Parijs in het Centre de la Communauté française de Belgique à Paris definitief als belgenmop te eindigen...

Sterckx en sterker

Het imaginaire museum van Kuifje is niet de eerste bemoeienis van Sterckx met dit 'medium'. Al in 1970 was hij betrokken bij het onderdeel Hergé of Kuifje van een tentoonstelling over het beeldverhaal in Brussel, georgansieerd door *Ster*reklameleverancier Walter Thompson (zie *Stripgids* nr. 20 (1979), blz. 36) en in zoverre kunnen we hier slechts in herinnering roepen Hergé's uitspraak 'Ik laat me altijd nemen', die in *Stripschrift* nr. 100 een interview van mijn en Pommerels hand sierde. 'Sterker' in de aanhef van het laatste tussenkopje is van toepassing op de fraai uitgevoerde katalogus van de tentoonstelling, die in twee talen onder de titel(s) *Het imaginair museum van Kuifje* en *Le musée imaginaire de Tintin* werd uitgegeven door de Vereniging voor tentoonstellingen van het Paleis voor Schone Kunsten te Brussel. Een originele, niet al te fraaie voorplaat van Hergé, een zoals te doen gebruikelijk nietszeggend openingsartikel van K. J. Geirlandt (Directeur-Generaal van de Vereniging voor Tentoonstellingen) en Michel Baudson; het uitvoerige hoofdstuk 'Zo ontstaat een avontuur van Kuifje' met fraaie afbeeldingen (overgenomen uit het slechts in 750 eksemplaren gedrukte album *50 Jaren kapriolen aan de ketting*), de genoemde bijdrage van Sterckx, een gedeeltelijke visualisatie van het tentoongestelde, 2 bladzijden waarop Chinese karakters uit *De Blauwe Lotus* vertaald worden (zie overigens: E. Pommerel: *Kuifje in China*. Amersfoort 1977), het niet te definiëren artikel van Henri van Lier, getiteld 'Kuifje, of de verzameling van de wereld' en 4 schetsontwerpen van *Kuifje en de Picaro's*. In al zijn nietszeggendheid toch wel een begerenswaardig verzamelaarsobjekt, zeker in de beroerde Nederlandse vertaling. Voor 10 Belgische franken meer dan een normaal (gebonden) Kuifjealbum is deze katalogus te bekomen bij het genoemde museum (d.w.z. 150 Bfr), terwijl Nederlandse stripantikwariaten deze uitgave voor circa *f* 15,— te koop aanbieden.[1] Aanschaf van deze katalogus, zelfs in de slechte Nederlandse vertaling, bespaart u de illusie van Kuifjes *Imaginaire museum,* een illusie die we u middels deze bijdrage niet rijker willen laten worden...

Songye-statiebijl (Lomami, Zaire) afgebeeld in 'Het Gebroken Oor' op blz. 1: een voorbeeld van Hergé's bijna maniakale zucht in details de werkelijkheid tot zijn recht te laten komen.

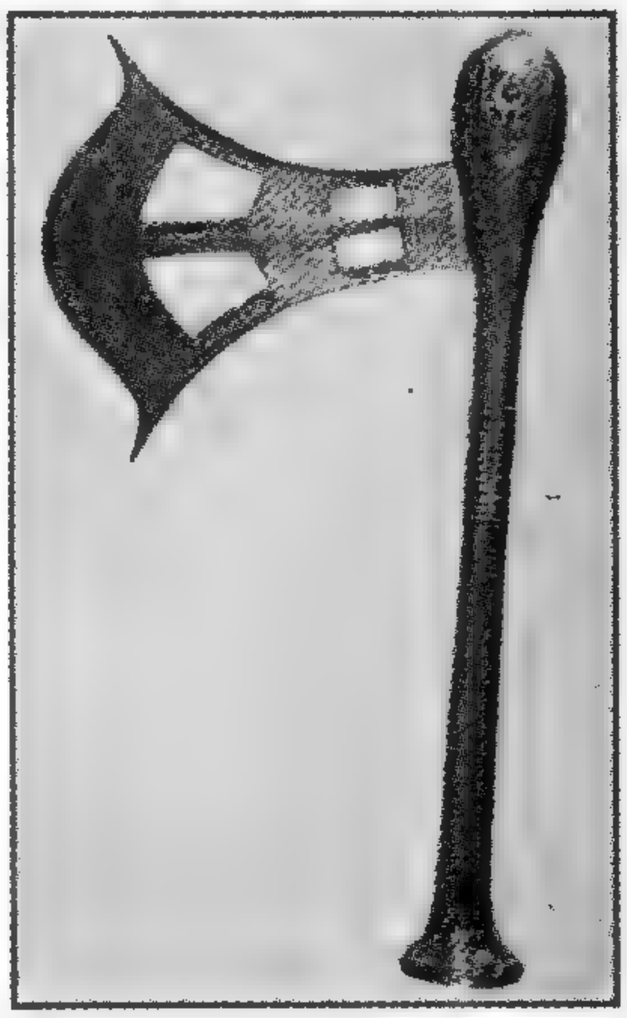

1 Tot op 18 augustus is deze uitgave aan Amsterdamse (en andere?) stripzaken aangeboden voor *f* 100,— tot *f* 130,— onder de adembenemende smoes dat er slechts 750 stuks van vervaardigd waren. Het zou interessant zijn de drijfveren van de tussenverkopers eens te toetsen aan het ideeële motief dat zij met hun bemiddeling belichamen. Het blijft behelpen...

Vertaling: Eric Hoek/lettering: Ernst Pommerel

BEAR FACTS

IK KAN DE GEDACHTE NIET VAN ME AFZETTEN DAT DAT BEERTJE HET VERKLEDE RACKETY COON KIND IS

WANT WAREN WE NIET GOUD TOUPETJE EN DE' 4 BEREN AAN HET SPELEN...? EN VINDEN DIE KLEINTJES HET NIET PRACHTIG OM MET HUN OOMPJE TE SPELEN ?

NEEN !

WEG ! WEG ! DERUIT J'), GROTE MOND !

EEN KWAAIE BUI, ZEKER

IK ZAG EEN ECHT GOUDTOUPETJE EN ZE STAAT EROP HET SPROOKJE TE SPELEN .

JA ZOON, ZO NU EN DAN IS ER EENS EEN HALVE GARE DIE ZO NODIG MOET

OM TE BEGINNEN SLUIP IK **HEEL** ZACHTELIJK HET BERENHUIS IN

ASJEMENOU! ALS DAT DE **FAMILIE BEAR** NIET IS! GOH NEEFJES, JULLIE HEBBEN JE WEL **ERG** GOED VERKLEED! JULLIE ZIEN ER LEL'JKER UIT DAN ECHTE BEREN

HET IS... (UGHM)... GOUDTOUPETJE HET **GROEN** GEBOREN ZONNE-KIND

HÉ ZEG, HOE KUNNEN WE NOU HET SPROOKJE SPELEN MET **DRIE** BEREN?

HUH? OH EH, M'JN **DOCHTER** LIGT ER **ONDER**, PLAT MET SPIT.

NOU ALS JE NOG MEE WILT DOEN DAN **SPIT** JE HAAR NU METEEN **OP**!

DAT ZAL ZE NIET LOLLIG VINDEN

WAT GAAT PA DOEN?

OH, HJ GAAT WAT **TUINIEREN**

NEE MAAR! KLEINE KINDER BEESTJES VERKLEED ALS **BEREN**! NET ALS IK!

JAH, OOM ALBERT SPEELT GOUD-TOUPETJE EN ZO MET ONS

HUH! DIE OUWE ALBERT ZIT B'J ONS BINNEN. H'J ZIET ER UIT ALS EEN DOLLE MINA.

H'J HEEFT ME ER OP UIT GESTUURD OM M'JN DOCHTER, DIE MET SPIT OP BED LIGT, OP TE GRAVEN EN IK **HEB** NIET EENS EEN DOCHTER

TJEE ! ALBERT STAAT ER OP MET **VIER BEREN** TE SPELEN

LATEN WE SNEL GAAN K'JKEN HOE ALBERT ZICH UITLEEFT IN Z'N GOUDTOU-PETJE-ROL

IK WED DAT-IE ZICH BEST VER-MAAKT

JULLIE HEBBEN JE ZO GOED **VERKLEED** ALS **BEREN** DAT JULLIE WAARSCH'JNL'JK DENKEN DAT JULLIE BEREN Z'JN.

WE Z'JN BEREN ! IK BEN EEN **MA BEER.**

IK BEN HET LEUKE BABYBEERTJE

PRECIES WAT IK BEDOEL ! ! JULLIE Z'JN MEEGESLEEPT !

JAMMER DAT J'J NIET BENT MEEGE-SLEEPT DOOR DE ZIGEUNERS

OF DE VUILNIS-MAN

NU VOOR DE LAATSTE KEER. **GEDRAAG JE ALS ECHTE BEREN OF IK ZAL JE !**

OH. **FLAUWE KUL !**

IK ZAL JE LEREN JE GROTE MOND TE HOUDEN!

LAAT M'N MOEDER GAAN!

HÉ!

MAAR OOM ALBERT!

LIEVE HELP! DAN IS DIT NIET ÉÉN VAN DE KINDEREN HIER OVER M'N KNIE?

WACHT MAAR TOT M'N MAN THUIS-KOMT!

PFF! WAT EEN SMAAK!

WAT HOREN WE NU? ALBERT SPEELT GOUDTOUPETJE EN DE VIER BEREN?

JA, EN HIJ STAAT ER OP DAT HET ER 4 ZIJN.

THE ATLANTA EXPRESS

H'J IS BIJ M'J THUIS.. H'J EET **M'JN** SOEP EN HUPPELT ROND ALS EEN WULPSE MEID IN MEI

"**DERUIT**" ZEI-IE! "GRAAF JE DOCHTER OP." WERKELIJK! ZE LIGT IN BED EN KAN NIET OPSTAAN MET HAAR SPIT

MAAR H'J **STAAT** ER OP DAT IK HAAR MEE BRENG. WAS D'R MAAR IETS OM OP TE GRAVEN! IK HIELD HEM ALLEEN MAAR VOOR DE GEK. ER IS ZELFS GEEN SKELET

CHURCHY HEEFT EEN BERG BENEN IN DIE SOEPPOT.

JA ZEKER! EN ZODRA DE SOEP KLAAR IS KAN JE ZE WAT M'J BETREFT HEBBEN.

EEN PAAR DIKKE BENEN DOEN ME DENKEN AAN SCHOONFAMILIE DIE IK HEB MOETEN DOORSTAAN

NEEM B'JVOORBEELD DEZE ZWARE BOTTERIK. HET **KAN** EEN **GRIZZLY**-STAARTBEENTJE Z'JN.

M'N TANTE ALICE HAD EEN KNOBBEL OP D'R HOOFD... ANDERS ZOU IK ZEGGEN. **DAT IS ALICE POREYORICK.**

K'IJK, DEZE HEEFT **KIPPEPOTEN**. JE ZOU KUNNEN ZEGGEN DAT ZE EEN **TWEE-EN-DERTIGSTE** GRAAD NICHT WAS

EN DEZE LIJKT OP EEN **PELIKAAM** HEB JE **PELIKAMEN BLOED** IN JE, MR. BEAR?

D'R WAREN NAUWELIJKS VOGELS IN DE FAMILIE... VOOR ZOVER IK WEET

MISSCHIEN WAS DIT TOCH WEL **GEEN** PELIKAAM, **CHURCHY**. WAAR HEB JE DIT SKELET VANDAAN?

UIT EEN **VUILNISBAK**. WAAR ANDERS VIND JE ZULKE GOEIE SOEP BENERS?

D'R IS EIGENLIJK B'JNA GEEN FAMILIE-OVEREEN-KOMST, WERKE-LIJK.

'T MOET EEN SOORT **VLIEG-BEEST** ZIJN GEWEEST

MISSCHIEN EEN HELI-KAPPER.

BRENG DIE BOTTERS NAAR ALBERT EN ZEG DAT HET JE DOCHTER IS.

B'JT ER NIET STEEDS OP... HET STAAT ARMOE-DIG WANNEER JE JE EIGEN VLEES EN BLOED AF-KNAAGT

IK PROBEER DE **SMAAK** THUIS TE BRENGEN. HET LIJKT NOGAL OP M'N VROUWS KANT VAN DE FAMILIE.

WAAR GA JE HEEN MET DIE BOTTERS, MR BEAR?

TERUG VAN EEN SOEP PARTY.

ALBERT STUURDE ME EROP UIT M'N **DOCHTER** OP TE SPITTEN

WAT! EN JE HEBT SOEP VAN HAAR GEMAAKT?

NEE, IK KON M'N DOCHTER NIET VINDEN, DUS HEEFT CHURCHY ME DEZE **SOEP** BENERS GELEEND.

ALS DAT JE DOCHTER IS, MR. BEAR, HOE VERKLAAR JE DAN DIE MET DAT **VOGEL**-HOOFD DEROP?

IK DENK DAT ER MISSCHIEN WAT PELIKAMEN BLOED IN DE FAMILIE GEKROPEN IS.

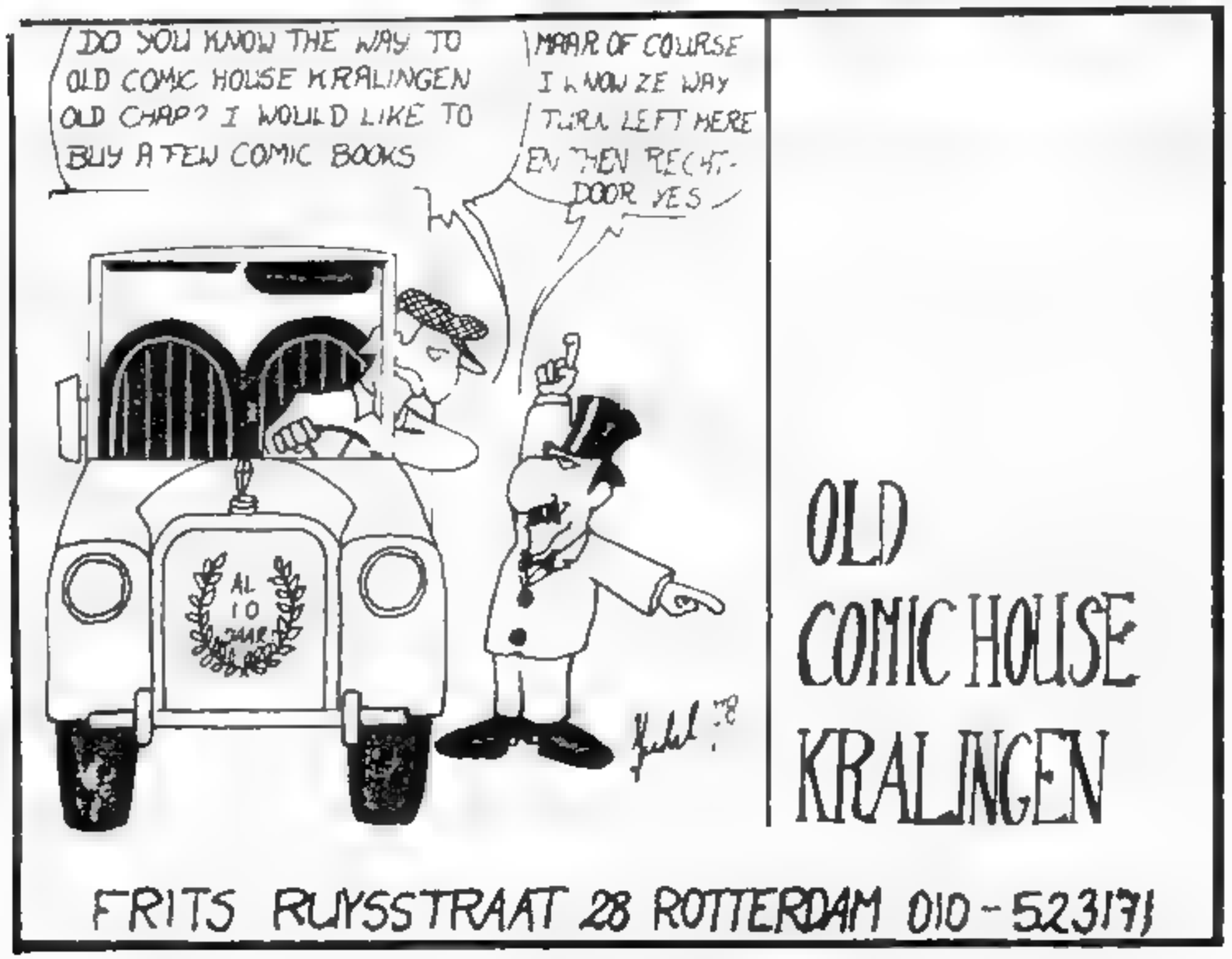
DO YOU KNOW THE WAY TO OLD COMIC HOUSE KRALINGEN OLD CHAP? I WOULD LIKE TO BUY A FEW COMIC BOOKS
MAAR OF COURSE I KNOW ZE WAY TURN LEFT HERE EN THEN RECHT-DOOR YES
AL 10 JAAR
OLD
COMIC HOUSE
KRALINGEN
FRITS RUYSSTRAAT 28 ROTTERDAM 010-523171

HET ENIGE ADRES IN NEDERLAND EN BELGIË VOOR INBINDMAPPEN, O.A. EPPO (OUD EN NIEUW MODEL), PEP DONALD DUCK, ROBBEDOES, KUIFJE ETC. STORT PER MAP (½ JAAR) FL. 7.95 OP GIRO 4053546 T.N.V. WOUT, VAN WOUSTRAAT 126, AMSTERDAM

ALLE NIEUWE EN GEBRUIKTE STRIPS EN S.F. BOEKEN UIT VOORRAAD LEVERBAAR DOOR GEHEEL NEDERLAND. BEL 020-792116 OF 020-224680
GRAAG GEVEN WIJ PRIJSOPGAVE
BESTELLINGEN VAN BOEKEN EN STRIPS VAN MEER DAN FL. 25,- ALTIJD 15% KORTING!!

ZEG! NOU IK **NOG** ES KIJK, DIT LIJKT VERDACHT VEEL OP EEN **BENAFIDEL PTERO-DACTYLUS.**

JA, ZE IS **BEEN** GENOEG... MAAR ERG **FIDEEL** ZIET ZE ER NOU NIET UIT

JAZEKER! KIJK HOE ZE MET HAAR **VLEUGELBOTTEN** FLAPPERT

DIT PRE-HYSTERISCHE MONSTER IS HAAR GEWICHT IN **OLIE-BRONNEN** WAARD. EN ALS EEN WETENSCHAPPER ACCEPTEER IK JE CONTRABUTIE VOOR MIJN GIGANTISCHE MUSEUM MIJNHEER, IS EEN WAAR PATROON VAN DE KUNST

HOO BOY

WAT HEB JE NOG MEER IN JE **GI-GANTISCHE** MUSEUM?

NOU, NOG NIKS. **DIT** IS DE EERSTE DONATIE DAAROM WAARDEREN WIJ UW **ROYALE** GIFT ZO.

ALS EÉN PATROOM TOT EEN ANDER. **GEEF ME MIJN PERE-CACTUS TERUG** IK DACHT 'M IN DE SOEP TE VERWERKEN

?

MAAR HET IS NIET **GEWOON** VOOR EEN MUSEUM OM OBJECTEN UIT TE LENEN VOOR **CULINAIRE** DOELEINDEN

JE KAN HET TERUGKRIJGEN ZODRA IK EEN LEKKERE BOULLION HEB GEMAAKT. WIENS DOCHTER IS HET EIGENLIJK?

de fransen van hansen

Pétillon

Wat lijkt het me toch vermoeiend om tekenaar of schrijver te zijn. Het ene ogenblik ben je tevreden met wat je gemaakt hebt, het wordt gedrukt en een paar jaar later schaam je je ogen uit je kop: heb ik dat gemaakt? Maar je uitgever is nét door die grote stapel boeken heen. Je nieuwe album verkoopt beter dan ooit en de uitgever wil je oude album herdrukken. Maar je ziet jezelf al achter een stapel albums zitten signeren, die albums met dat lelijke omslag, met dat krukkige verhaal, met die flauwe grappen, in die onbeholpen tekenstijl...

Zoiets moet er zich hebben afgespeeld toen Les Editions du Fromage het plan opvatte om het eerste Palmer/Pétillon-album te gaan herdrukken. Pétillon moet gedacht hebben: dan teken ik de hele handel nog liever over. En dus zitten we nu met het album *Gourous, Derviches and Co*. Het bevat zes verhalen uit L'*Echo des Savanes présente Pétillon* en één nieuw verhaal. Van de zes herdrukken zijn de twee langste verhalen volledig hertekend, maar waarom eigenlijk?

Het is ontegenzeggelijk waar dat Pétillon nu beter tekent dan vier jaar geleden. Maar het moet toch strontvervelend zijn om je oude verhalen opnieuw te gaan zitten tekenen? Misschien is het even een kick, maar daarna wordt het toch een soort monnikenwerk. De tijd

uit: Marseil

die hij hieraan besteed heeft, had hij beter aan een nieuw verhaal kunnen besteden (tenzij hij geen ideeën meer heeft natuurlijk en hij nu bezig is om *Palmer en Supermarketstein* te hertekenen, daarna *La Dent Creuse* en dan opnieuw...).

Degenen die dit album nog niet bezitten kunnen het meteen kopen, want Pétillon blijft leuk!

Niets nieuws

Hoeveel keer is de aarde al vergaan in de fantasie van sciencefiction-tekenaars en -schrijvers? Tachtig keer? Honderd keer? Hoeveel keer heeft men ons al het post-atomaire tijdperk voorgetoverd? De aarde na de grote boem...! Je moet wel van zeer goede huize komen wil je daar nog iets boeiends over kunnen vertellen.

Michel Crespin blijkt dit helaas niet te kunnen. Hij tekent knap, het omslag van *Marseil* is voortreffelijk, maar als verteller schiet hij schromelijk te kort. Hij voegt niets nieuws aan het onderwerp toe en dat is toch wel het minste wat je mag verwachten. Hij heeft veel teveel naar *Simon van de Rivier* gekeken. Het is normaal als je je op iemand inspireert, maar het is niet genoeg. Met de dingen die je hebt gezien en gelezen, moet je wat doen, je moet er je eigen wereld van trachten te maken. En niet jouw verhaal klakkeloos in de wereld van een door jou bewonderde tekenaar stoppen. (Crespin laat zelfs Simon van de Rivier opduiken!)

Sfeer creëer je nogal makkelijk in dit soort verhalen: een enkel autowrak, wat verlaten wegen, lege stationshallen en bouwvallige steden. Verder houd je het vooral vaag. De aarde wordt natuurlijk overheerst door onduidelijke tirannen (tenslotte doet Auclair dat ook...). Je karakters laat je ook onduidelijk en vaag: waar tegen ze vechten en wat ze bezielt laat je in het midden. Voor degenen die niet genoeg hebben aan de afschuwelijke werkelijkheid, aan dolgedraaide kerncentrales e.d., is dit album natuurlijk een 'must', ikzelf nu lees *1996* van Chantal Montellier nog maar eens!

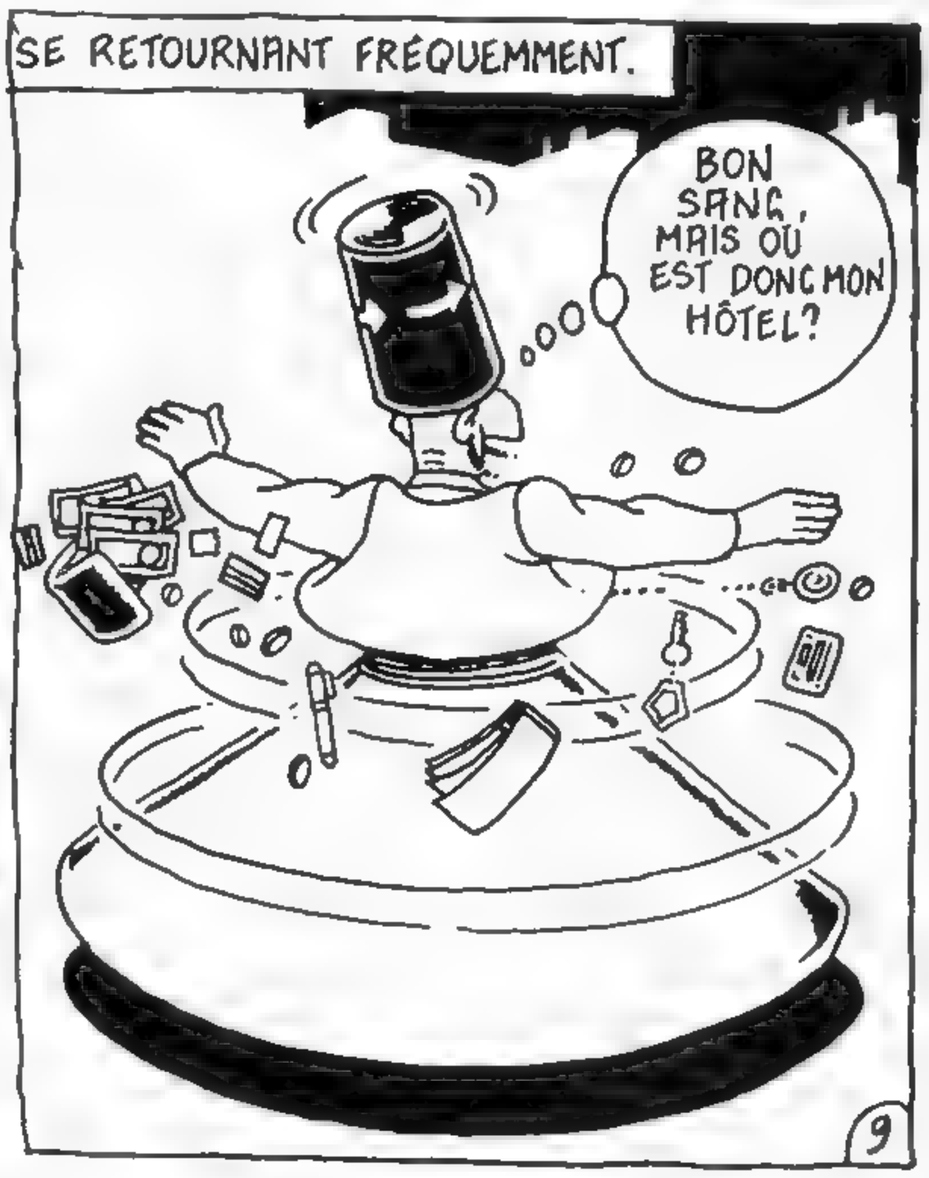

Niet te volgen

Wat moet je zelf nog zeggen over een strip waarover de tekenaar in een voorwoord zegt: *Le Garage is dus het voorbeeld van een stripverhaal zonder vooraf vastgesteld scenario. Elke keer als er enige lijn in het verhaal kwam, dan liet ik alles vallen en stortte ik me weer in het avontuur... Vaak was ik vergeten wat ik de maand daarvoor had getekend. Op een keer had ik praktisch geen tijd en leverde ik een paar geïmproviseerde pagina's in. En op een nacht... wat een wonder: deze strip is geen serieus werk!...*

Tja, gemengde gevoelens bij het lezen van het album *Major Fatal*. In dit album zijn een aantal verhalen over *Ma-*

Pétillon, oud en nieuw

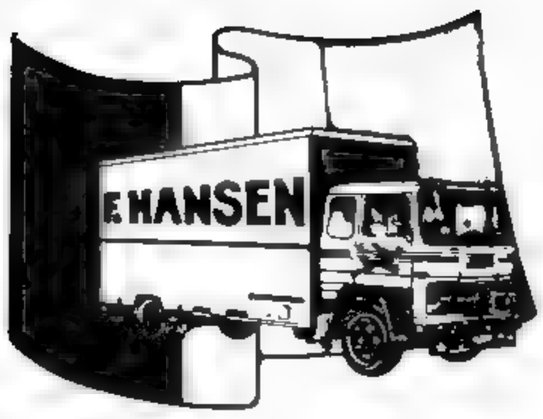

joor Grubert verzameld. Hoofdmoot van het album is *Le Garage Hermétique de Jerry Cornelius*. In de drie jaar dat tekenaar extraordinaire Moebius met dit verhaal bezig is geweest, verandert hij bijna per twee pagina's van stijl. In Métal Hurlant was dit verhaal helemaal niet te volgen, in albumvorm, als je het geheel achter elkaar kan lezen, denk je er soms enige lijn in te ontdekken. Maar te volgen? Nee...
Het komt neer op plaatjes kijken. Mooie plaatjes, dat wel. Soms heb je de neiging om er allemaal diepe betekenissen in te gaan zien, maar onzin waarschijnlijk. Moebius is een briljant tekenaar, maar als hij zonder scenario werkt maakt hij geen strip.

H. Frederiks

Moebius á la Eisner

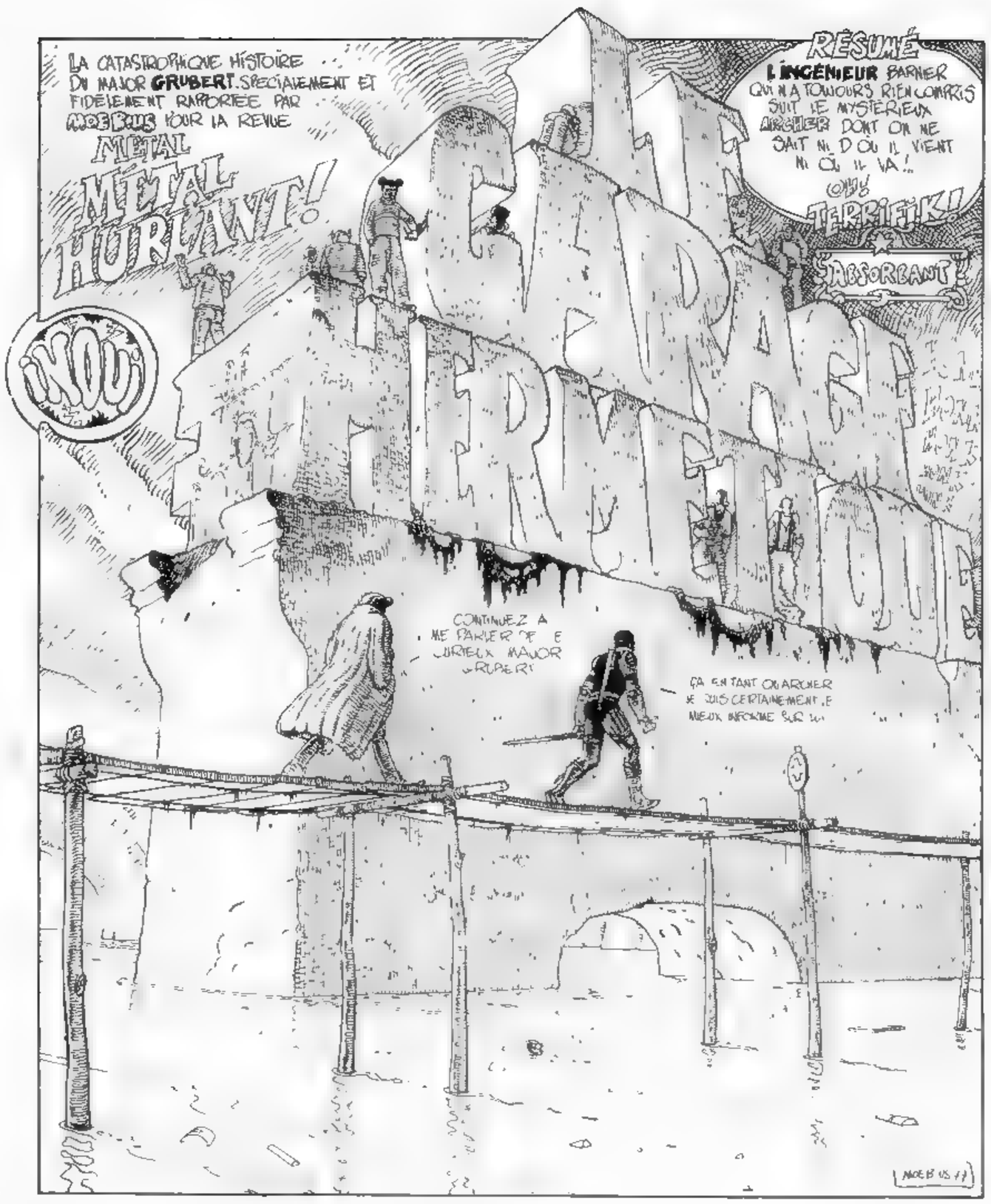
LA CATASTROPHIQUE HISTOIRE DU MAJOR GRUBERT. SPECIALEMENT ET FIDELEMENT RAPPORTEE PAR MOEBIUS POUR LA REVUE
MÉTAL HURLANT
NOU!
RÉSUMÉ
L'INGÉNIEUR BARNER QUI N'A TOUJOURS RIEN COMPRIS SUIT LE MYSTÉRIEUX ARCHER DONT ON NE SAIT NI D'OU IL VIENT NI OU IL VA!..
OUH! TERRIFIANT!
ABSORBANT!
CONTINUEZ A ME PARLER DE CE CURIEUX MAJOR GRUBERT
ÇA EN TANT QU'ARCHER JE SUIS CERTAINEMENT LE MIEUX INFORMÉ SUR LUI
MOEBIUS 77

POSTRIPTUM No. 125 STRIPSCHRIFT

tekentechniek wel bijzonder problematisch wordt!
Ik voor mij zeg: Bassie is van vóór de oorlog.

Anton Hermus, Utrecht

Bassie (3)

Broks naschrift op het briefje van A. Veerman in SS 120 over de spelling De Vries en Te Winkel i.v.m. de datering van Bassie zegt me niks. Ik weet niet of hij Piëts stripje 'Een terugblik in de twintigste eeuw' kent uit 1937, maar ook toen al spelde hij 'modern'. Als je het zelf wilt zien: De Narrenkap, 30 dec. '37, nr. 13, blz. 8-9.
Trouwens, uit Piëts vele werken voor De Narrenkap (en ook De Witte Raaf) blijkt zijn verschillende stijlopvattingen zodat het dateren aan de hand van zijn

Bassie (4)

Naar aanleiding van de artikelen in SS 116 en 120 over Bassie heb ik u deze brief geschreven. Toen ik het artikel van Anton Hermus las viel mij iets op en daar daar niet op in werd gegaan in de reacties in nr. 120 heb ik mij tot u gericht, want in het artikel van Anton Hermus stond dat er volgens hem en de heer Richard van het Stripdocumentatiecentrum vermoedelijk nooit een tweede deeltje van Bassie van Frans Piët was uitgegeven, maar... (en hierom heb ik deze brief geschreven) ik heb het tweede deeltje van Bassie! Dit tweede deeltje heet Het groete Avontuur.
Beschrijving: De kaft is groen en op de voorkant één grote cirkel waar de naam Bassie boven staat. In de cirkel staat Bassie met zijn vriend Siebe. Net zoals de heer Hermus zegt: kartonnen kaft, grof en stug papier, 31 blz., de plaatjes rood en wit gedrukt, de tekst zwart en links of rechts onder aan de bladzijde een kleine tekening (slechts 1 plaatje per pagina). Formaat pagina: 13,4 cm. × 19,5 cm, formaat plaatje: 11,7 × 6,7 cm; andere formaten dan deel 1 dus!
De inhoud van het verhaal: Het dorp Bokkingburg bestaat 250 jaar en er is een circus in de stad. Zij kijken er wat rond en gaan dan met een man mee naar de grote stad, want ze willen de wereld intrekken. Ze helpen een man die klem geraakt was en als wederdienst mogen ze diens roeiboot de hele middag lenen. Ze varen naar een watervliegtuig en bekijken het van binnen. Dan slaat de deur dicht en het watervliegtuig vertrekt; de piloot hoort ze niet.
De laatste zin: '...terwijl het vliegtuig pijlsnel haar tocht door het heelal vervolgde naar een andere, voor onze beide jonge vrienden nog nooit geziene wereld. Tot weerziens in nr. 3.'

Gerard Drechsler, Purmerend

Stripkatalogus

Uw interview met Matla over zijn Stripkatalogus is niet alleen bijzonder slecht geïllustreerd, het riekt bovendien naar sluikreklame. In verband met beide zou bijgevoegde prent van Frits Müller uit de Haagse Post zijn nut gehad kunnen hebben. U ziet maar.

A. T. Deiker, Amsterdam

Naschrift

Slechts geïllustreerd? Dan hebt u het toch niet over het portret van Matla en zijn Panda, hopen we. Dat portret was trouwens van de hand van Paul Postma; dat even voor de volledigheid. Red.

SNIX NEWS

AAN DE LEZER

IN DE AFGELOPEN WEKEN HEEFT U ZWEE NUMMERS VAN HET BLAADJE NIX NEWS GEKREGEN, EEN ODE AAN ASTERIX EN ZIJN MAKERS. UW REAKTIES WAREN STUK VOOR STUK POSITIEF. ZELFS ENTOESJAGT AF EN TOE. OOK DE HEER UDERZO ZELF HEEFT DEZE EERSTE ZWEE NUMMERS TOEGESTUURD GEKREGEN. EN BIJ HET EERSTE NUMMER ZAT EEN BRIEFJE MET DAARIN + DE TEKST :". . GROOT BEWONDERAAR. ODE . HELAAS KOPIEEN IPV DRUKWERK . GROETJES . ENZO ". ER KWAM HELAAS GEEN REAKTIE MAAR ALLÉ , DACHT IK , DIE MAN HEEFT HET DRUK. ONDERTUSSEN WAS NIX NEWS #3 BIJNA GEREED. ECHTER, MAANDAGOCHTEND ZAT ER EEN AANGETEKENDE BRIEF IN DE BRIEVENBUS (VAN DARGAUD) (ZIE KOPIE ELDERS IN DE ENVELOP). IN IEDER GEVAL BETEKENDE DIT DAT HET AFGELOPEN IS MET NIX NEWS. DE HEER UDERZO WILDE HET ZO

HET HEEFT NATUURLIJK WEINIG ZIN OM TE ZEGGEN WAT IK HIER VAN DENK HET IS GEWOON ERG JAMMER. DAT HET ZO ZOU LOPEN HAD IK EIGENLIJK NOOIT GEDACHT. (EERLIJK GEZEGD HAD IK IN EERSTE INSTANTIE GEHOOPT DAT ER EEN DOOR DE HEER UDERZO GETEKENDE OMSLAG OFZO ZOU ZITTEN IN DIE BRIEF) HOPELIJK BEGRIJPT U DAT WE U HET DERDE NUMMER NU DUS NIET KUNNEN STUREN. JAMMER, JAMMER

HARTSTIKKE BEDANKT VOOR UW FIJNE REAKTIES ENZO EN DE VRIENDELIJKE GROETJES,

FRITS JONKER
ACHILLESSTRAAT 58ᴵ
1076 RE AMSTERDAM

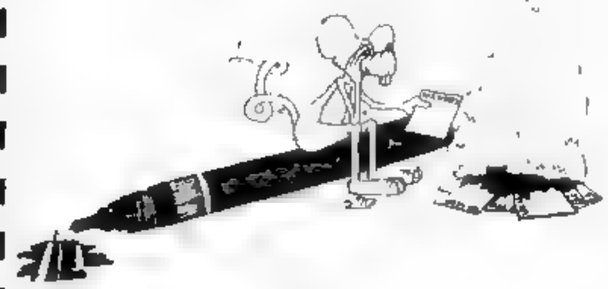

DARGAUD BENELUX

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 500.000 FRANCS BELGES
RUE KINDERMANS 9
BOITE N° 6 1060 BRUXELLES
PHONE 538 17 24 539 36 01

R. C. BRUXELLES 388-892
T V A 414 873 067

Brussel, 20 juni 1979
ALB/MG

RECOMMANDEE

De heer Frits JONKER
Achillesstraat, 58

1076 RE AMSTERDAM
NEDERLAND

Geachte Heer,

Wij zijn de uitgever van de aventuren van ASTERIX in de BENELUX en de heer UDERZO heeft ons uw brochure laten geworden.

Hij heeft ons nadrukkelijk gevraagd tussen beide te komen, en niet meer gebruik te maken van zijn figuur "ASTERIX" in uw publicatie.

Wij zijn overtuigd dat U dit zult begrijpen, daar alleen de auteurs hierover kunnen beslissen of hun figuur gepubliceerd wordt of niet gepubliceerd wordt.

Wij zouden U dankbaar zijn indien U uw Antwoord per post liet geworden.

Dank bij voorbaat,

Met de meeste hoogachting,

Alain LE BERRE

STRIPWINKELGIDS

'PLATENBAR-STRIPWINKEL LEO'

Lange Kerkstraat 32
4461 JJ Goes, telefoon 01100-13194

MEIROOS STRIP- EN LECTUUR-SHOP/SHOPPINGCENTER
Oudegracht 136, hoek Vinkenburgstraat
Utrecht, telefoon 030-334357

STRIP ANTIQUARIAAT PANDA

Frederikstraat 955
2514 LJ 's-Gravenhage,
telefoon 070-635950*
geopend di t/m vr van 12 tot 6 uur; zaterdag van 11 tot 5 uur; donderdag/koopavond tot 9 uur geopend.

DE ZAAK ZONNEBLOEM
Haarlemmerstraat 27, Amsterdam,
telefoon 020-247294
- de hoogste prijs voor uw 2e hands-strips!

de Jacobijn

JACOBIJNESTRAAT 10
HAARLEM
TEL. 023-320782

Antiquariaat

Liendertseweg 66A
Amersfoort
tel. 033 - 25975

"Bommel"

STRIPS - BOEKEN
MUNTEN - POSTZEGELS

STRIPSPECIAALZAAK

FANTASTIC VISIONS

Slaak 18, Rotterdam, telefoon 010-331710

DE LEKTUURHAL
Nauwe Burgstraat 3, Sneek,
telefoon 05150-15510

LAMBIEK
Kerkstraat 104, Amsterdam,
telefoon 020-267543

OLD COMIC HOUSE KRALINGEN

Frits Ruysstraat 28a
3061 ME Rotterdam
tel. 010-523171

Stripantikwariaat

calvo

Sandelingplein 2
Rotterdam-Zuid

geopend zaterdag 10 tot 5 uur
telefoon 010-840636
bestellingen bezorgen wij aan huis!

Werd uw zaak niet vermeld?
En stelt u daar wel prijs op?
Belt u even:
030-791496

Wij nemen uw naam graag in deze lijst op.

Nu ook een
STRIPSPECIAALZAAK
in Vlissingen
met de meest uitgebreide kollektie strips, ook Frans-Engelstalige.

GRAMM.-STRIPS 76
DE STRIPWINKEL
Paul Krugerstraat 146-148
4381 WK VLissingen

SPECIAALZAAK IN STRIPBOEKEN

WOUTS STRIP- EN SF SPECIAALZAKEN

van Woustraat 126, Amsterdam en
Oostenburgerstraat 69, Amsterdam,
tel. 020-792116 en 020-224680
Organisatoren van stripbeurzen. Gaarne informeren wij u onze enorme kollektie strips en SF en over bedoelde beurzen.

P.G. Hermans

Broerenstraat 4,
Arnhem. tel. 085 - 431398

RICHARD
Rombout-Hogerbeetsstraat 78,
Amsterdam, tel. 020-842923

Strip antiquariaat "SJORS"

Voorstraat 371, Dordrecht,
telefoon 078-142012
openingstijden: ma t/m vrij 13.00-17.30 uur; zaterdag 10.00-17.00 uur.

DE LEKTUURHAL
Over de Kelders 10, Leeuwarden,
telefoon 05100-30756
Dracht 100, Heerenveen

nieuws

Nieuwsredaktie Har Brok en Hans van den Boom

Bijdragen voor deze rubriek in de vorm van knipsels, recensie-eksemplaren, ruilabonnementen, fondslijsten, huisorganen, aankondigingen, brieven en zichtzendingen gaarne naar het redaktiesekretariaat. De bijdragen in de Nieuwsrubriek zijn, voor zover niet ondertekend door anderen, samengesteld door de nieuwsredaktie.

Standaard uitgeverij

Nieuw bij Standaard Uitgeverij de volgende uitgaven van Vandersteen: Suske en Wiske nr 173: *Het drijvende dorp* (*f* 4,25), Jerom nr 79: *De mechaniekmaniak,* Bessy nr 133: *De keuze,* Robert en Bertrand nr 29: *De Wolvenhoeve* (elk *f* 3,50), Tits nr 3: *Paniek op Flappinus* (*f* 2,75), Karl May nr 57: *De lastige getuige* (*f* 2,50) en De Rode Ridder nr 85: *De zwarte Cobra* (*f* 2,—). In de Neroreeks van Marc Sleen verscheen als nr 61 het album *De Nerobloemen* (*f* 3,50).

Casterman

In de eerste week van juli bracht Casterman Nederland BV het volgende strippakket uit: Het 170 bladzijden dikke album *De ballade van de zilte zee* van Hugo Pratt (*f* 19,90), Jacques Tardi: *Vaarwel Morgendauw* vervolgd door *Het Gebroken Geweertje,* Hans Kresse: *De prijs van de vrijheid* (Indianenreeks nr 8), François Craenhals: *De opstand van de leenman* (De Koene Ridder nr 11) en met een scenario van Georges Chaulet: *De 4 helden en de blauwe diamant* (nr 13). In de Schatkamerreeks wordt als deel 4 uitgebracht Jules Vernes *Michael Strogoff* met tekeningen van F. Caprioli (bewerking Roudolph). Tot slot als nr 6 in reeks Avonturen van Lefranc van Jacques Martin: *Operatie Thor* met tekenwerk van Gilles Chaillet, die daarmee Bob de Moor opvolgt. Prijs per deel *f* 5,50.

Oberon

De niet te stuiten albumstroom van Oberon levert intussen weer op de 13de herdruk uit *Donald Duck* van Tom Poes op, namelijk *Tom Poes en het monster van de Hopvallei* uit 1962, een bewerking van *Het monster van de holle weg* (*f* 5,50). In de serie De Beste verhalen uit het weekblad *Donald Duck* is verschenen *Donald Duck als Topverkoper* (= nr 13) uit 1950 (gebundeld met 3 korte verhalen uit de periode 1959-61). Prijs eveneens *f* 5,50. Buiten de albumsfeer (maar toch grotendeels uit strips bestaand) beweegt zich de kloeke uitgave *Mickey Mouse. Vijftig vrolijke jaren* van David Bain en Bruce Harris (Nederlandse editie Kees de Bree/Ron Kaal). Ruim 250 bladzijden kurieze herdrukken, stills en andere informatie van en over 'een boei in een snel veranderende wereld', zoals Kaal het feestvarken in zijn inleiding noemt.

Prijs *f* 25,— (gedeeltelijk in kleur).

Bulletje en Boonestaak

Zoals al eerder gemeld vindt in de zomermaanden een *Bulletje en Boonestaak*-tentoonstelling plaats in het A. M. de Jonghuis, Voorstraat 29 te Nieuw Vossemeer. De tentoonstelling loopt van 5 juli tot en met 21 september en omvat foto's, brieven, originele tekeningen, kranten en tijdschriften, gekompleteerd met politieke tekeningen en boekillustraties van George van Raemdonck. Het A. M. de Jonghuis is geopend op zaterdag en zondag van 10.00 tot 12.00 en vanaf 14.00 tot 17.00 uur, alsmede op woensdag van 14.00. tot 17.00 uur. Bezoek op andere dagen is mogelijk na afspraak met de konservator dhr. Plandsoen (tel. 01676-2594).

Mickey Mouse

Vanaf 5 juli aanstaande in 10 Nederlandse filmtheaters de film *Mickey Mouse, 50 jaar jong,* gedistribueerd door City Film Distribution BV. Voor een deel bestaat deze film uit dokumentaire (met Nederlands gesproken tekst) met interessante fragmenten uit de oudste Mickey Mousefilms. Het omvangrijkste deel bestaat uit tophits uit het Mickey Mouserepertoir met onder andere *The Simple Things* (de laatste Mickeyfilm uit 1953), *Lonesome ghosts* (1937), *Mickey's delayed date* (1947), *Mickey's trailer* (1938), *The pointer* (1939), *The walers* (1938), *Tugboat Mickey* (1940), *Little whirlwind* (1941). Voor de bij deze film aansluitende boekuitgave, met dezelfde titel, zie elders in deze rubriek onder het kopje *Oberon.*

Kiekeboe

Bij uitgeverij J. Hoste, bij wie ook de al in een vorig nummer vermelde Bakelandt-albums verschijnen, zijn ook een viertal albums uitgebracht van *Kiekeboe,* door Merho (=Merhottein, de vroegere tekenaar van Pats). De titels zijn *De willebollen, De Duivelse Driehoek, De Dorpstiran van Boeloe Boeloe* en *De Onthoofde Sfinx.* Uitgeverij J. Hoste NV, Em. Jacqmainlaan 105, 1000 Brussel.

Asterix in aktie

Gesignaleerd in Amsterdam het album *Asterix en de Kernsentrale... of het recht van de sterkste,* waarin Asterix en Obelix zich 48 bladzijden lang inzetten voor de strijd tegen de geplande kerncentrale Brutus Rapidus op 'hun' grondgebied (waar uiteraard Julius Caesar achter zit). Het tekenwerk is van Uderzo, maar die zal niet weten wat hij ziet want het verhaal is uitgebeeld door het in een andere volgorde rangschikken van bestaande plaatjes uit alle tot nu toe uitgebrachte Asterix-albums met gewijzigde teksten in de ballonnen. De winst op de verkoopprijs van dit album ('tweerix') zal besteed worden 'aan omkoping van Haars en andere miljeuvriendelijke aktiviteiten'.

Centsprenten

Niet kersvers, maar nu pas in Nederland gesignaleerd de studie *Die Bilderbogen in 19. Jahrhundert* van Elke Hilscher. Bijna 400 bladzijden zeer gedetailleerde en gründliche informatie met het haast ongehoorde totaal van 2637 voetnoten (!). De studie verscheen als Band 22 in de reeks Studien zur Publizistik (Bremer Reihe) en wordt uitgegeven door Verlag Dokumentation Münschen. Prijs *f* 36,—.

Snix News

Al na twee nummers is de uitgave van het Asterixfanzine *Nix News* gestaakt. Niet door gebrek aan belangstelling, maar omdat Uderzo per aangetekende brief liet weten dat er van zijn figuur Asterix geen gebruik meer gemaakt mocht worden. Meer hierover in de rubriek Postriptum.

Lombard uitgaven

IJs en weder dienende zijn bij Lombard de afgelopen tijd de volgende albums verschenen:
Week 26: Maarten Milaan 3, *Adeline of het einde van de nacht. Domino* 1 en 2. Toenga 12, *Hulp aan de Oeroes*

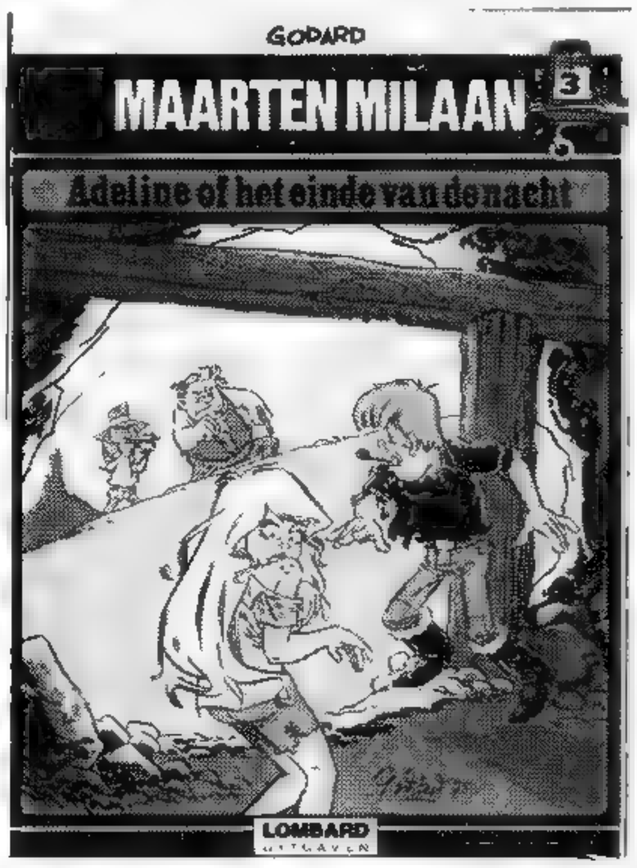

Week 27: 3 herdrukken Michel Vaillant (nrs. 1. 7 en 8).
Week 28: 3 herdrukken Michel Viallant (nrs. 14, 16 en 25).
Week 29: herdrukken van: *Valstrik voor Rik Ringers*, Bernard Prince, *De Neverburcht, Het geheim van Dan Cooper.*
Week 30: 3 herdrukken Dan Cooper: *Paniek op Cape Kennedy, De Black Jets, SOS in de ruimte.*
Week 32: herdrukken van: *Alias Rik Ringers*. Buddy Longway, *Chinook.* Dan Cooper, *De Zeetijgers. Nachtmerrie voor Rik Ringers.*
Week 33: herdrukken van: Dan Cooper, *3 kosmonauten,* Michel Viallant 11, 17 en 21.
Week 38: 3 herdrukken Rik Ringers: *In een doolhof, De 5 onzichtbaren, Het rode spoor.*
Week 34: *Chlrorofyl tegen de zwarte ratten* (Chlorofyl 3). Bob Morane 10, *In de greep van de pad. Nieuwe avonturen van Corentin* (62 blzz.) Rik Ringers 29, *Operatie honderd miljard.* Robin Hoed 1, *De Pretmaker.* Robin Hoed 2, *Laat maar waaien.*
In week 39 zullen nog verschijnen: Dan Cooper 23, *Operatie Jupiter* (uit '57). *Hoempa Pa de roodhuid,* alle vijf verhalen in één band, 150 blzz., *f* 15,50. Simon van de Rivier 5, *City NW nr. 3. Alain Chevallier, Het Monster in de sneeuw.* De Brokkenmakers 4, *De Brokkenmakers tegen de brokkenmakers.* Dommel 4, *De corroda van de gehelmde nijlpaarden.*
Alle albums kosten *f* 5,50 tenzij anders vermeld. Alle Lombard-albums worden nu verspreid door Kuifje-Nederland, dat wil zeggen Albracht Lektuurdiensten b.v. Een en ander betekent dat de albums zowel in België als in Nederland onder de naam Lombard verkocht worden, en er dus geen aparte Helmonddrukken meer komen. De verzamelaars van verschillende uitgaven van eenzelfde strip kunnen echter gerust zijn: Ter compensatie kunnen zij verschillende drukken van de bij Wham verschijnende albums gaan sparen. De Belgische druk heeft namelijk geen 'Wham-albums' embleem op het omslag, de Nederlandse wèl.

GUMMI

In *Gummi* nr. 20 nieuw werk van Aart Clerkx (met de terugkeer van Jan Tit) rond Dries van Agt ('De dolle Monnik'), die trouwens ook figureert in deel 8 van De ironische man van Gerrit D. Jager en Wim Stevenhagen. Verder De Spirit (uit 1948), Corben, Giménez, Binet, Guy Colwell ('Op en neer'), Aad Labadie, Lauzier, Montellier, Bretécher, enzovoorts. Aan tekst verder onder andere een bijdrage over de inmiddels afgesloten tentoonstelling *Voor het leven getekend* in Schiedam en de rubriek Namen en Feiten, waarin gekonkludeerd wordt naar aanleiding van de redaktionele toptwintig in *Stripschrift* nr. 117/118: 'Stripschrift, 's werelds oudste tijdschrift over strips, heeft na 11 jaar eindelijk haar ware gezicht laten zien'. Abonnementen en informatie daarover bij Espee Amsterdam BV, Langestraat 76a, 1015 AM Amsterdam. De prijs nr. 20 is *f* 7,— (64 blzz.).

DE VRIJE BALLOEN

De Vrije Balloen nr. 18 (thema: sex) brengt nieuw werk van Jan van Haasteren, Patty Walter, Willy Lohmann, Bert Tier, Bart Slijp, Ger van Essen (technisch niet slecht, maar verder inhoudsloze porno), Fred Marschall, Paul Schindeler. Een buitenlandse bijdrage is een pagina Koos Voos (pesvers pépère) van Gotlib. De Vrije Balloen, Woudrustlaan 31, Hensbroek (NH). Tel. 02265-1762. Abonnementen kosten *f* 18,— per 6 nummers (giro 3464468), losse nummers kosten *f* 3,50 (32 pagina's). Overigens kondigt De Vrije Balloen aan met ingang van het oktobernummer maandelijks te gaan verschijnen, met wat meer buitenlandse strips dan nu het geval is.

DE WEEKBLADEN

Onder dit kopje zal in Stripschrift met ingang van dit nummer gesignaleerd worden

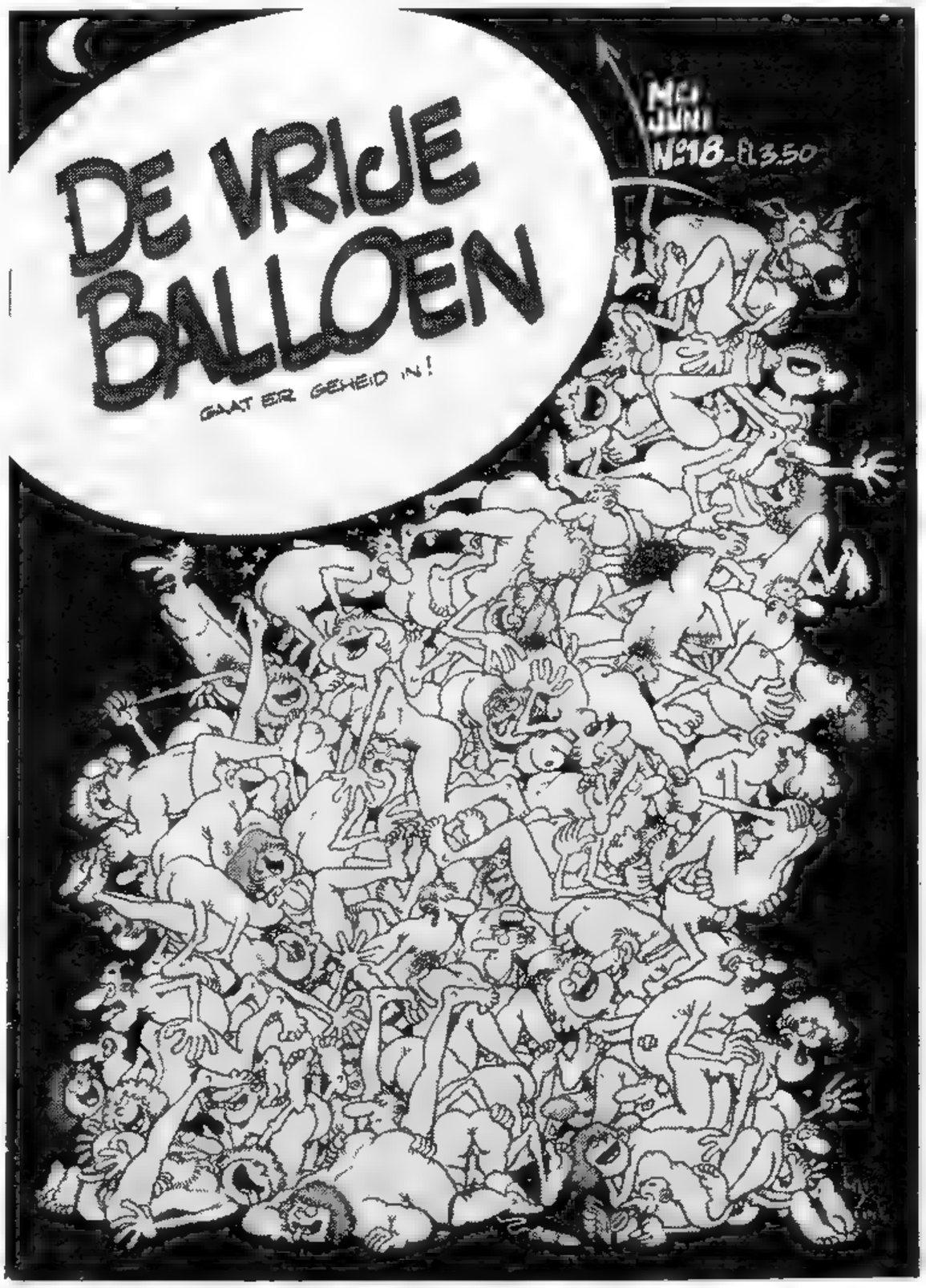

wat er zoal voor nieuwe (en soms ook oude) strips in de weekbladen verschijnen. Gewoonlijk zal het in deze rubriek gaan over de vier verschenen nummers, dit keer echter nemen we maar meteen een dubbele portie.

Donald Duck: In de nummers 20 tot en met 25 het slot van JONNE, *De vloek van de hugenoot,* door Gerrit Stapel op tekst van Steven Stapel, vanaf nr. 26 een nieuw verhaal van Douwe Dabbert, *De Schacht naar Noord,* dat zich zoals de titel al doet vermoeden voornamelijk in sneeuw en ijs af zal spelen. Tekeningen zijn van Piet Wijn op tekst van Donald Duck-redakteur Thom Roep. Het tekstverhaal in de nrs. 21 en 22 wordt geïllustreerd door Harry Balm, in 23 t/m 27 doet Carl Hollander dat. Een prima Barksverhaal (Donald Duck in *'De schrik van de rivier'*) werd geplaatst in de nummers 23, 24 en 25. Daarnaast de gebruikelijke mix van Amerikaanse, Deense en Nederlandse Disney-strips. (extra in 27: *Rakker* mini-boekje).

Eppo: Veel humor in deze nummers van Eppo: *De Stuntels* in nr. 20, *Leonardo* in 20, 22, 24, 25, 26 en 27, *Olivier Blunder* in 21, 22 en 26, *Leukebroeders* in 21 (inclusief een optreden van van Agt op de fiets), en *De Generaal* in 23. Verder wekelijks *FC Knudde, Flippie Flink* (bijna wekelijks) *Sjors en Sjimmie* en *Eppo*, plus in 27 de terugkeer van *Opa*. Nieuwe vervolgstrips zijn *Storm* in 23, *Stef Ardoba* in 24, en *Johnny Goodbye,* ook in 24. Lopende vervolgstrips zijn o.a. *Dandy* van Matena, *Lowietje* van Berck, *Rud Hart* van Declercq, *De Partisanen* van Jules, *Agent 327* (slechts 1 pagina per week!), *Franka, Roodbaard.* In week 27 als extra gratis stickers.

Tina: Naast nogal wat uit Engelse bladen overgenomen strips van wisselende kwaliteit heeft Tina in nummer 20 als eigen produkties *Pension Woefmiauw* (Patty Klein/Casanovas), *Tina* (Andries Brandt/Purita Campos), *Mimi* (Patty Klein/Edmond), *Eduard en Emily* (Otto Veenhoven/Redondo), *Paula* (Andries Brandt/Redondo), *Noortje* (Patty Klein/Jan Steeman). In nr. 21 een pagina *Leonie* van Dick Vlottes (verschijnt onregelmatig) en het begin van *'Maartje het ganzenmeisje* (Tekst?, tekeningen Piet Wijn). Nieuw in 27 is *'Claudia en Marcella'* van Norman Worker/Angeles Felices. Extra in 27: verkleinde strip op sticker.

Anita: Sinds kort met 4 extra pagina's (totaal nu 36), geheel gevuld met uit Engelse bladen overgenomen strips, die soms aan de hand van de stijl aan een bepaalde tekenaar toegeschreven kunnen worden (auteursvermeldingen ontbreken). Het verhaal *Viva Marissa* bv. is duidelijk van Redondo. Interessant qua stijl is nog het verhaal *''t schilderij van de heks',* de rest van de verhalen is erg eenvormig. Nieuw is vanaf nr. 24 een fotostrip. Overigens is de reproductie van de strips in dit zwart-wit blad niet altijd even goed; de dunne lijntjes vallen nogal eens weg.

Kuifje: In nummer 20 de terugkeer van *Jonathan* (van Cosey). Daarnaast lopen er vervolgverhalen van *Rik Ringers, Mr. Magellan, Cannonball Carmody, Chlorofyl* (herdruk), *Comanche*, terwijl vrijwel wekelijks afleveringen worden geplaatst van *Robin Hoed, Dommel, Taka Takata, Roodoog* en *Ernst*: In 21 is een opiniepeiling opgenomen, in 22 start een nieuw verhaal van *Bernard Prince* door Greg en *Dany*. In nummer 25 start een herdruk van het verhaal *'Sheriff te koop'* van Chick Bill (uit '58). In nummer 26 (vakantienummer, 100 blzz.) is van Tibet bovendien nog een 30 pagina's tellend verhaal van *De Ravottersclub* opgenomen (getekend in 1977) op tekst van De Groot. Van Derib begint in nr. 27 een nieuw verhaal van *Yakari het indiaantje.* Korte verhalen in deze nummers zijn ondermeer *'naar het dak van de wereld'* door Coria (vroegere assistent van Vance) en Duval, *'De huurlingen van de hemel'* (Duval/Cicuendez), *'Leo Gwenn'* (Vicq/Hulet) waarin de scenarist een goed idee hopeloos weet te verprutsen, *'De zeilrace van de Traité de Rome'* Duval/Paape), *'Thomas Bata'* (Tibet), *'Hyperion'* (Duchateau/Franz), *'Thorgal'* (Van Hamme/Rosinski), *'Kruidje-roer-me-niet'* (motorstrip, door Renoy), enzovoorts. Van tijd tot tijd plaatst Kuifje korte tekenaarsportretten: Rosinski wordt behandeld in nr. 24, Renoy in nr. 27.

Robbedoes: Als vervolgstrips plaatst Robbedoes *Yoko Tsuno, Aurora en Ulysse, Lowietje* (herdruk uit Eppo), *Jakke en Sylvester* (herdruk uit Le Soir Illustré), *Rolf Karsten, De Melkwegers* (voortzetting van Khena), *De Ocean's Kings, De Ford T* en *Meino Brent* (nieuwe serie van Charlier en Chéret). *Mick Mac Adam* van Desberg/Benn keert terug in 22, *Jess Long* in 23, Wasterlain's *Dokter Zwitser* in 25, *Robbedoes* in 26. Nieuw is in nr. 25 *De Laagvliegers* door Mitteï en Piroton, *De Trip met de Caranguejo* door Roque in 27, en een reeks herdrukken van Tillieux' *Felix* vanaf 27. Korte verhalen en gagstrips in deze nummers zijn o.a. *Geniale Olivier, German en wij, Sam, Pieter Pook, Woefie, Arme Lampil, Guust, Bollie en Billie, Jaap, Blauwbloezen, Foefie* en *Sammy. Oom Wim* is alleen in nummer 21 nog terug te vinden, Nummer 25 (=2149) is een speciaal vakantienummer van 100 bladzijden, dat op bladzijde 2 redaktioneel begint met deze – op z'n zachtst gezegd – merkwaardige zinsnede: *Dit is nog Nooit vertoond, in geen enkel blad of blaadje in West-Europa en omstreken! Wham! Daar zou een Eppo een Kuifje van krijgen! Zo'n dubbeldik vakantienummer kan alleen maar bij Robbedoes!*

Laten wij nou toch gedacht hebben dat niet alleen Robbedoes, maar toch ook Kuifje minstens 2 keer per jaar zulke dikke nummers produceert, vroeger zelfs van 108 bladzijden dik?!?

Wham: Dit blad gaat nog steeds door met het in hoog tempo plaatsen van vervolgverhalen: 5 tot 7 bladzijden per keer. In Wham 14 staan strips

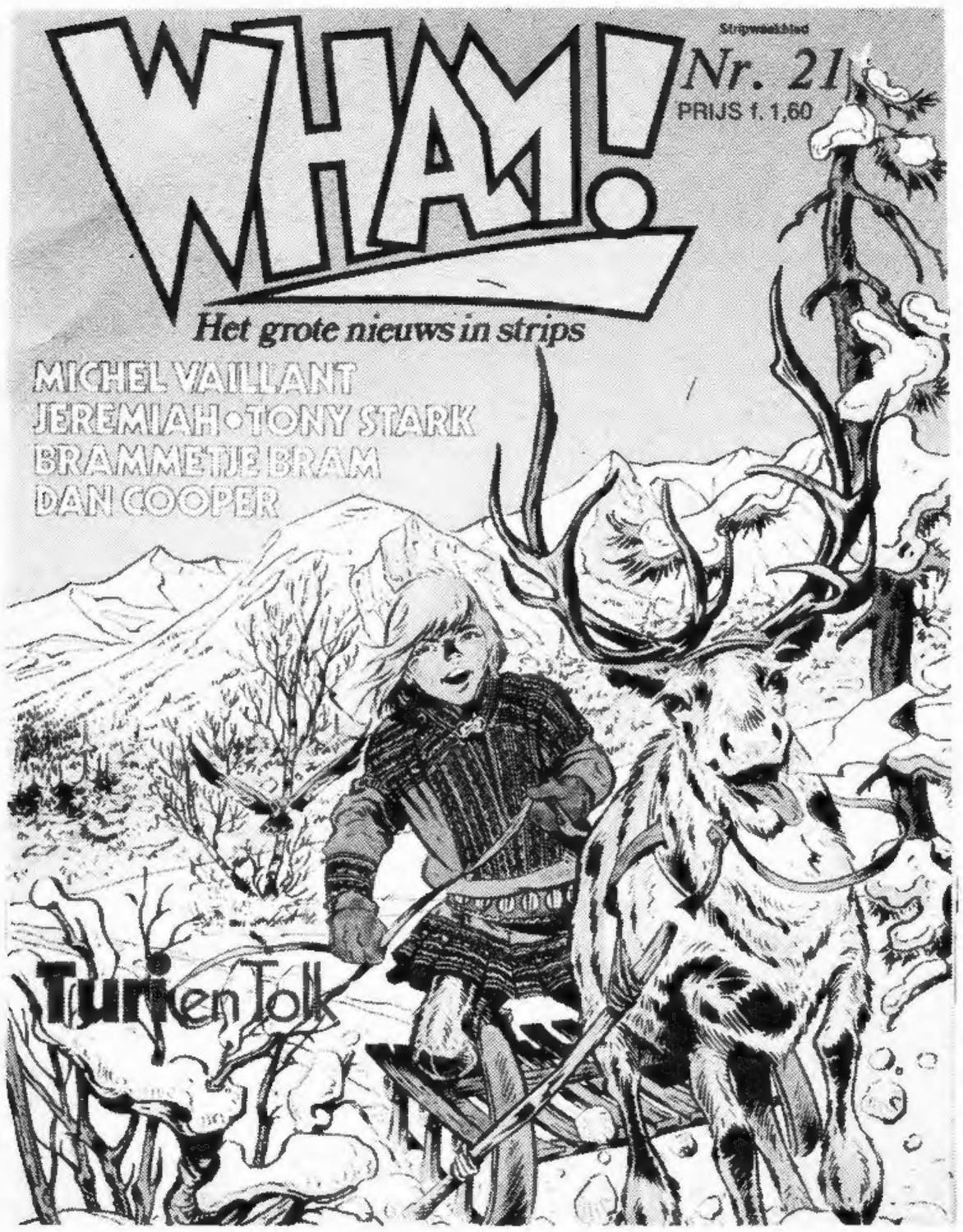

van De la Fuente (*De Gringo's*), Graton (*Julie Wood*), Weinberg (*Dan Cooper*), Tacconi (*De Gentlemen*), Ryssack (*Brammetje Bram*), Cardona (*Gigantik*), Aidans (*Tony Stark*), Origone (*Nilus*) en Bara (*Steenvreters*). Met ingang van nr. 15 plaatst Wham ook *The Wizard of Id* (hier Merlijn gedoopt). Het blad wordt vanaf nr. 16 in België gedrukt. *Michel Vaillant* keert terug met een nieuw verhaal (De Dwangarbeider) in 17, evenals *Dan Cooper* met Het Ruimtekanon. In dit nummer ook een redaktioneel stukje waarin Bernard Prince plotseling Andy Morgan blijkt te heten, en een aflevering van De Gentlemen die qua scenario identiek is aan een aflevering van de TV-serie Mission Impossible van een jaar of vijf geleden... In 18 start het tweede verhaal van *Jeremiah* door Hermann (het eerste verschijnt in Nederland rechtstreeks in boekvorm). Ook nieuw in dat nummer is *Turi en Tolk* van de Duitse tekenaar Kalenbach. *Brammetje Bram* met *Bureaucraten en Piraten* begint in 19, *Tony Stark* met *De Woestijn van de Angst* in 20. In nummer 21 nog een uithaalplaat over de Lappen door Kalenbach.

EVERT GERADTS

Onder de titel 'Rêves de grandeur' verscheen bij uitgeverij Artefact (3 rue du Marché, 95880 Enghien, Frankrijk) een album met recente verhalen van Evert Geradts, eerder verschenen in Tante Leny presenteert nrs. 18 t/m 25. Prijs in Frankrijk is 28 francs.

SIGNALEMENT

Het is wat met die deadlines: dit wordt de derde aflevering van *Signalement,* terwijl de eerste aflevering nog steeds bij de drukker ligt. Vulling dus ook dit keer op eigen kracht. Tegen de tijd dat dit *Signalement* in druk verschenen is hopen we echter een konstante stroom van informatie op touw gezet te hebben. Uw reakties zijn daarbij onontbeerlijk. /-/ In *NRC/Handelsblad* van 23 juni is nog titelloos dan eindelijk de eerste *strip* van Marc Smeets van start gegaan. Uit de eerste aflevering al komt de tekst 'Welnu, verkennen wás altijd al vervelend, maar nú heb ik er zelfs al geen zín in!... /-/ Kamagurka vervolgt zijn aktiviteiten in *NRC/Handelsblad* met de strip *Bert Vanderslagmulders.* /-/ Carry Brugman leverde voor Panorama vier pagina's strip af over de tour de France: Tonnetjes haring voor Theo Middelkamp, De Val van Van Est, de Triomf van Jan Janssen, Oranje in het geel. /-/ In De Telegraaf van 7 juli verscheen het eerste van twee artikelen over de nieuwe tekenfilm op basis van Tolkien's *In de ban van de ring* /-/

SJORS

Voorstraat 371, Dordrecht,
tel: 078 - 142012.

geopend: ma. t/m vr. v. 1300 tot 1730 uur
zaterdag v. 1000 t/m 1700 uur.

Wij verkopen alle soorten stripverhalen o.a. FRANSE, AMERIKAANSE, ENGELSE, NEDERLANDSE en VLAAMSE.
Om onze collectie ANTIEKE en 2e HANDS strips op pijl te houden zijn wij uiteraard ook geïnteresseerd in het kopen van stripverhalen.
Bent U geïnteresseerd of wilt U Uw strips of iets wat daar mee te maken heeft verkopen, kom dan eens langs in de laatste stripwinkel v.d. Randstad, voor België uiteraard de eerste.
Iedere week aanvoer van de laatste NEDERLANDSE, AMERIKAANSE, FRANSE en ENGELSE stripverhalen.
U kunt ook telefonisch bestellen, wij zenden U het graag toe.
LET OP DE OPENINGSTIJDEN A.U.B.

DE STRIPSCHAPPAGINA

MEDEDELINGEN, BERICHTEN & AANBIEDINGEN

KUIFJE IN DRONTEN
Op zaterdag 15 september zal de 11e Dag van het beeldverhaal gehouden worden. 'De Meerpaal' in Dronten zal het centrum zijn voor de Stripboekenbeurs, Stripruilbeurs, Stripschapprijsuitreiking, Forum en gesprekken met Striptekenaars, Strip quiz, Tentoonstelling werk jonge tekenaars, Film, Dia's enz. enz. De 11e Dag zal in het teken staan van 50 jaar Kuifje.

ELFDE STRIPDAG

HET STRIPSCHAP
nederlands centrum voor belangstellenden in strips

KUIFJE IN DRONTEN

ZATERDAG 15 SEPTEMBER 1979 – DE MEERPAAL

Ledenservice

Nieuw verschenen diverse science fictionplaatwerken.

Bij uitgeverij Becht o.m.	
Mythopoeikon – Patrick Woodroffe	*f* 29,50
Tomorrow and beyond – Ian Summers	*f* 26,50
Bij uitgeverij Rostrum:	
Miss Universe en het beest	*f* 27,95
21St Century Foss – Chriss Foss	*f* 29,95
Mountain Ec stasy – Douglas Sinclair	*f* 27,95
De vlucht van Icarus-oa Dean	*f* 29,95
Godenstrijd om Erin – Fitzpatrick	*f* 29,95
De kalender almanak	*f* 24,95
Mechanismo-Harrison	*f* 24,95

Dit is slechts een greep uit het fonds van die uitgeverijen. Leden van Het Stripschap, die interesse hebben in Sf-plaatwerken, kunnen bij de afdeling ledenservice alle inlichtingen verkrijgen over de wijze van bestellen van deze boeken. Wij hebben dan het oog voornamelijk gericht op die leden, die niet in staat zijn om regelmatig de reguliere boekhandel te bezoeken. Zoveel mogelijk zal worden doorverwezen naar adressen die bovengenoemde boeken verkopen.

VISIONS
TIJDSCHRIFT VOOR STRIPS, SCIENCE FICTION

FANTASTIC VISIONS, dè Rotterdamse speciaalzaak voor strips, science fiction en muziekliteratuur, heeft voor de cliëntele een periodiek geproduceerd genaamd 'VISIONS'. Op A-4 formaat uiterst keurig verzorgd, krijgt de liefhebber van genoemde genres 8× per jaar (gratis) informatie over nieuw verschenen boeken. Lieden, die niet behoren tot de vaste cliëntele kunnen een abonnement nemen op het blad, kosten *f* 10,— per jaar; te storten op postgironummer 3812165 tnv.'Fantastic Visions' Slaak 18 te Rotterdam, onder vermelding '1 jaar visions'.

ZWART/WIT OBERON ism HET STRIPSCHAP

Nog te verkrijgen de volgende nummers:
12, 14, 16, 19 t/m 32 tegen de prijs van *f* 5,50; deel 17/18 (Theban) kost *f* 14,95. Leden 10% korting! Ivm portikosten altijd tenminste 2 albums bestellen.

TOM POES oblongboekjes
De Bezige Bij ism Het Stripschap behalve de set 8/14 zijn alle sets nog voorradig. Prijs *f* 8,90 per set; leden betalen *f* 7,50 per set.
Storting kan plaatsvinden op postgironummer 3291121 t.n.v. Het Stripschap Ledenservice, Postbus 11335 te Amsterdam.

LEDENADMINISTRATIE

a. Adreswijzigingen:
Vaak bereiken ons klachten dat men of de post van Het Stripschap, of Stripschrift niet meer of te laat ontvangt, dit vooral indien men verhuisd is. E.e.a. vloeit voort uit het feit dat er met *twee* adresbestanden gewerkt wordt, nl. het *bestand* van *Het Stripschap* en *het bestand van de uitgever van Stripschrift*. Om vertraging in de verzending te voorkomen kunt u dus altijd het beste twee verhuisberichten verzenden, t.w.

1 t.a.v. Het Stripschap, Postbus 11335, 1001 GH Amsterdam.
2 t.a.v. Stripschrift, p/a Vonk Uitgevers BV, Postbus 420, 3700 AK Zeist.

Elke andere manier, bv. aan het postbusnr. van de redactie, werkt alleen vertragend.

b. Tenaamstelling
Bij de overgang van Stripschrift naar de huidige uitgever is door ons zowel als Vonk Zeist BV de gelegenheid te baat genomen het adresbestand opnieuw te verponsen en te coderen. Uiteraard kunnen hierbij foutjes gemaakt zijn, ook al worden onze bestanden regelmatig onderling vergeleken. Mocht uw naam of adres ook verminkt of van een foutieve postcode voorzien zijn, gaarne een berichtje hiervan aan de van toepassing zijnde bovenstaande postbussen. Liefst met bijsluiting van het op de enveloppe geplakte adres.

TENTOONSTELLING BULLETJE & BOONESTAAK

In het AM de Jong huis, Voorstraat 29 te Nieuw Vossemeer, zal van 5 juli t/m 21 sept. 1979 een uitgebreide tentoonstelling worden gehouden van Bulletje & Boonestaak, het legendarische beeldverhaal, getekend door George van Raemdonck en geschreven door AM de Jong, gedurende de jaren 1922 t/m 1937. Herdrukken van dit beeldverhaal verschenen er gedurende vele jaren, de laatste herdruk was in 1974.

De tentoonstelling omvat:
- foto's en brieven,
- vele tekeningen in origineel en fotokopie,
- kranten en tijdschriften,
- een komplete set (ten minste 62 stuks) boekuitgaven,
- illustraties uit boeken van George van Raemdonck,
- politieke tekeningen van George van Raemdonck.

Bizondere episodes uit de strip, zoals oorlog/vrede – de kerk – de socialistische/kapitalistische maatschappij – censuur – AM de Jong, worden apart belicht.
Het geheel is ondergebracht in vitrines, totaal voor een oppervlakte van 7 m². Op 15 wandborden, formaat 100 × 70 cm wordt eveneens informatie gegeven. Vele grote blow-ups alsmede een schilderij behoren tot de ten-

toonstelling.
Een rijk geïllustreerde katalogus, formaat A-4, omvang 72 pagina's is beschikbaar.
De tentoonstelling is vanaf 22 september 1979 geschikt voor uitlening aan andere musea.
Indien u geïnteresseerd bent in overname van deze tentoonstelling gedurende enige tijd, verzoeken wij u vriendelijk kontakt op te willen nemen met de vice-voorzitter van de Stichting AM de Jong, de heer Johan van der Bol, tel. 010-500278.

CULTURELE RAAD NOORD-HOLLAND
De tentoonstellingdienst van de CRNH, Postbus 163 IJmuiden heeft een tentoonstelling beeldtekenen gereed gemaakt. Deze rondreizende tentoonstelling, compleet met documentatie, is educatief bedoeld en gericht op de hoogste klassen van de basisschool en de eerste klassen van het middelbaar onderwijs. De tentoonstelling bestaat uit 15 panelen (dubbelzijdig), uitzetbaar, afmetingen 175 × 150. Vanaf september is de tentoonstelling aan te vragen bij het genoemde adres.

LEGATEN
Niet dat we u het ergste toewensen, maar mocht u iets overkomen, dan kunt u onze vereniging posthuum steunen middels onderstaande testamentaire verklaring:
'Hierdoor verklaar ik te legateren aan Het Stripschap, statutair gevestigd te Amsterdam, een som van *f* ... Desgewenst kunt u daaraan nog toevoegen: 'Vrij van alle kosten en rechten, ook van successierecht'.

GIFTEN
Mocht u de behoefte gevoelen zich in de rijen te scharen van diegenen die Het Stripschap financieel ondersteunen, dan staan daarvoor onderstaande rekeningen ter uwer beschikking:
Postrekening: 15.13.000
Amrobank: 42.11.38.114
Voor slechts *f* 17,50 bent u trouwens een volledig kalenderjaar lid (onze beste ondersteuning) en voor *f* 47,— lid Stripschap/abonnee Stripschrift.

professor pi

® INSIDE WOODY ALLEN

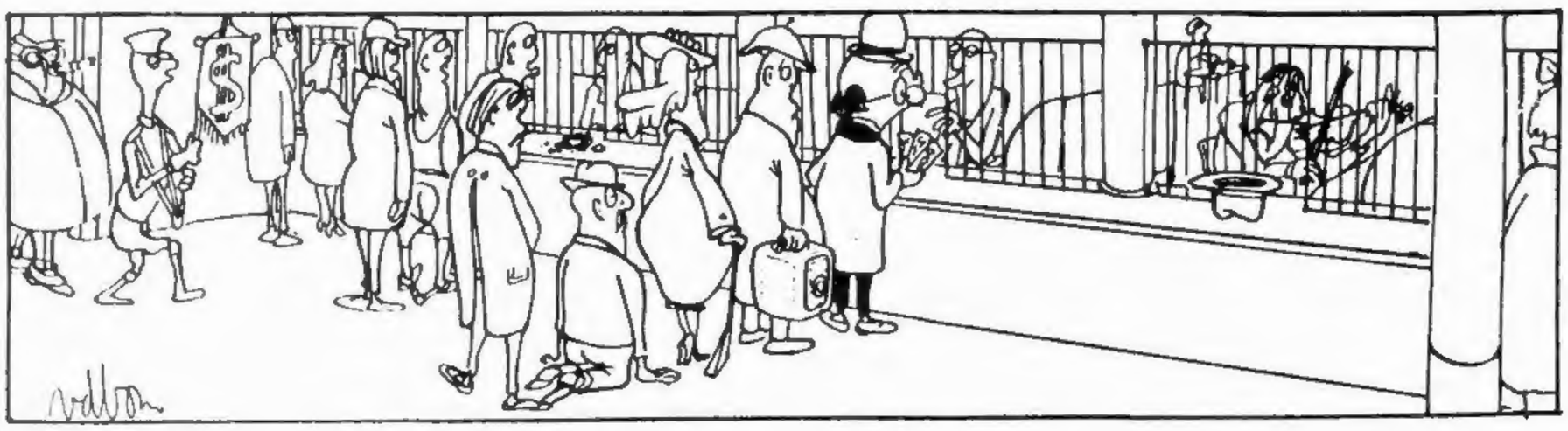

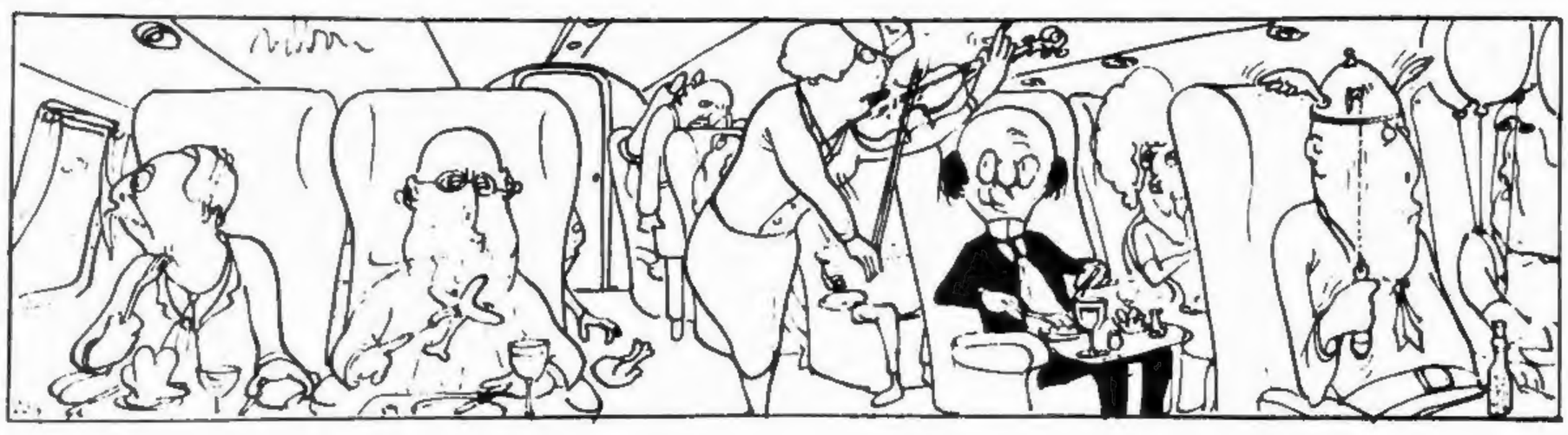

BIJ POËZIE STAAN ALLE WOORDEN IN DE JUISTE VOLGORDE
NET ALS IN EEN WOORDENBOEK
MILLAY
JA, MAAR ALS JE ALLEEN WAS MET EEN MOOIE VROUW, ZOU JE HAAR DAN EEN WOORDENBOEK VOORLEZEN?
NEE, TENZIJ ZE DE BETEKENIS VAN HET WOORD "FELLATIO" NIET ZOU KENNEN.
MILLAY

"MIJN HORLOGE IS KAPOT. IN PLAATS VAN EEN NIEUWE TE KOPEN, BESLOOT IK STEEDS 002 TE BELLEN. WELNU, DIT BLEEK GEEN VOLKOMEN BEVREDIGENDE OPLOSSING. DUS LUISTERDE IK EEN DAG NAAR HET TIJDBANDJE EN MAAKTE IK ER EEN SCHRIFTELIJKE KOPIE VAN. ALS IK NU WIL WETEN HOE LAAT HET IS, ZOEK IK 'T OP."

Kuifje-lezer opgelet!

De vijftigste verjaardag van Kuifje wordt op de stripdag in Dronten luister bijgezet met de introduktie van

KUIFJE VAN LEERLINGJOURNALIST TOT WERELDBEROEMD REPORTER

Speciaal ter gelegenheid van vijftig jaar Kuifje schreef expert Har Brok dit boek, waarin de Kuifje-lezer ingewijd wordt in de achtergronden van de Avonturen van Kuifje.

Rijk geïllustreerd en stijlvol uitgevoerd geeft dit boek inzicht in historische achtergronden van het Kuifje-verhaal: de vader van Kuifje, de realiteit van Kuifje, hertekening, Haddock's arsenaal en talloze andere wetenswaardigheden.

Niet te missen voor iedereen die strips serieuzer neemt dan de gemiddelde plaatjeskijker.

bestellen door

f 10,—

+ f 2,50 verzendkosten over te maken op giro 81168, Slavenburg's Bank Zeist t.g.v. rek. nr. 64.48.33.416 (Stripschrift) onder vermelding: Kuifje